

BÜTÇEM İSTANBUL

BÜTÇE SENİN KARAR SENİN

İstanbul'un İlk
Katılımcı Bütçe Uygulaması

2021-2022
YILLARI

BÜTÇEM İSTANBUL: BÜTÇE SENİN, KARAR SENİN

İstanbul'un İlk Katılımcı
Bütçe Uygulaması

2021-2022 Yılları

Değerli İstanbullularımız,

Yeni nesil belediyecilik anlayışımız çerçevesinde hareket ederek 16 milyon hemşehrimize adil ve ortak aklı dayalı belediyecilik hizmetleri sunmak; yerel demokrasiyi güçlendirmek; şeffaf, hesap verebilir ve katılımcı bir yönetim anlayışını hâkim kılmak amacıyla 2021 yılında Türkiye'nin en geniş kapsamlı Katılımcı Bütçe uygulamasını hayata geçirdik. Dünyada bu kadar çok nüfusa sahip olup bu uygulamaya başlama cesareti gösterebilen az sayıda şehir bulunmakta. Bu cesareti gösterirken yanımızda çok güçlü iki paydaşımız vardı: Şehrimizin en güçlü sivil sesi İstanbul Kent Konseyi ve Florya'daki mükemmel kampüste harıl harıl çalışıp yeni fikirler üreten İstanbul Planlama Ajansı. Katılımcılığı ve şeffaflığı her konuşmasında dile getiren Başkanımız Sayın Ekrem İmamoğlu'nun "Dünyanın en demokrat belediye başkanı olmak istiyorum" vizyonu da kuşkusuz bu yolda çok güçlü yürümümüzü sağladı. Bu duygu ve düşüncelerle, İstanbullularımızın aktif katılımını sağlama, kaynakları önceliklendirme ve politikalar arasında tercihte bulunmaya yönelik bir yönetim modelini ortaya koymayı amaçladık.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi olarak, bütçe harcamaları konusunda taşıdığımız sorumluluk bilinci ile hareket ederek halkın yararına olan, katma değer üreten, toplumsal fayda sağlayan projelerin ve harcamaların yapılmasını önemsiyoruz. Dünyanın mega şehirlerinden biri konumundaki İstanbul'da ikamet eden milyonlarca hemşehrimizin; sadece bürokratlar tarafından değil farklı sivil toplum kuruluşları, meslek odaları, üniversiteler ve diğer tüm paydaşlarımızın katkılarıyla oluşan ortak bir aklıla yönetilmesini istiyoruz.

Katılımcı Bütçe uygulaması ile web sitesi üzerinden İstanbullularımızdan gelen birbirinden

değerli binlerce proje başvurusunu alarak, ön ve teknik değerlendirmelerden geçen katılımcı ve yenilikçi yönetim, çevre ve iklim değişikliği, kültürel yaşam ve eşsiz miras, sağlık ve spor, sosyal hizmetler, ulaşım, afet ve şehircilik hizmet alanlarındaki 55 projeyi hayata geçirmek üzere Yatırım ve Hizmet Programımıza ve bütçemize dâhil ettik. Süreci tamamlanan projelerimizi bir bir uygulamaya alıyoruz.

Katılımcı Bütçe uygulamamızı her yıl geliştirerek kurum kültürü haline getirmek suretiyle devam ettirilmesini, daha geniş kitlelere ulaşmasını ve bu yolla sevgili İstanbulluların şehir yönetimine aktif katılımını ve önümüzdeki yıllarda gerçekleştireceğimiz projelerin ardından, "Ben önerdim, İBB gerçekleştirdi" söylemlerini çok sık duymayı hedefliyoruz.

Hayata geçirdiğimiz Katılımcı Bütçe uygulaması doğrultusunda hazırlamış olduğumuz bu kitap ile İstanbul Büyükşehir Belediyesinin ülkemize ve dünyaya örnek olmasını istiyoruz. Her yıl öğrenilmiş dersler çerçevesinde çocukların, gençlerin, dezavantajlı grupların katılımları ile Katılımcı Bütçe uygulamasının kapsamı ve bütçesini artırarak iyileştirmeye devam edeceğiz.

Katılımcı Bütçe sürecinde proje önerileriyle başvuruda bulunan, proje oylama sürecinde oylarıyla şehrimizde şeffaflık ve hesap verebilirliğin güçlendirilmesine katkı sağlayan ve yerel demokrasi-mize destek olan, İstanbul'u önemseyip düşünen ve yarattıkları projelerle ona değer katan tüm hemşehrilerimizle birlikte belediyemizde, İstanbul Kent Konseyi'nde ve İstanbul Planlama Ajansı'nda görev yapan değerli çalışma arkadaşlarıma yürekten teşekkür ediyorum.

Y. Barbaros BÜYÜKSAĞNAK

İstanbul Büyükşehir Belediyesi
Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı

İÇİNDEKİLER

SAYFA

YÖNETİCİ ÖZETİ

05

GİRİŞ

07

BÖLÜM I

08

KENT YÖNETİMİNE KATILIM

BÖLÜM II

12

KATILIMCI BÜTÇE

BÖLÜM III

14

DÜNYADA KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMALARI

BÖLÜM IV

18

TÜRKİYE'DE KATILIMCI BÜTÇE ÖRNEKLERİ

BÖLÜM V

24

İSTANBUL'UN KATILIMCI BÜTÇE SÜRECİ: BÜTÇEM İSTANBUL

BÖLÜM VI

64

"BÜTÇEM İSTANBUL" SÜRECİNDE PAYDAŞLARLA SÖYLEŞİLER

BÖLÜM VII

86

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

YÖNETİCİ ÖZETİ

Katılımcı demokrasi anlayışı; yerel yönetim bağlamında ele alındığında, katılımcı demokrasi anlayışı, kentlerin planlama ve yönetimine ilişkin karar alma süreçlerinde, yerel yönetimlerin sunacağı hizmetlerde ve kaynakların kullanımının yanı sıra kurumsal işleyiş süreçlerinde kentte yaşayanları sürecin aktif birer öznesi yapma gayesi olarak özetlenebilir. Bu kavram için; vatandaşların talep, öncelik ve ihtiyaçlarını iletebildikleri katılımcı mekânizmaların varlığına borçlu olduğu söylenebilir. Kent yönetimi söz konusu olduğunda, katılım genellikle kent planlamasına, projelerine ve uygulamalarına kent sakinlerinin katılımının türünü ve düzeyini tanımlamak için kullanılmaktadır. Ancak, yerel yönetimlerin yürüttükleri karar alma süreçlerinin ve sundukları hizmetlerin adil, şeffaf ve hesap verilebilir olması için sivil toplumdan ve yurttaşlardan gelecek demokratik taleplere ihtiyacı vardır.

Kentsel kararlar alınırken kent sakinlerinin katılımının sağlanması; planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerine dâhil edilmesi, katılımcı yönetimi güçlendirecek önemli adımlardan biridir. Katılımcı süreç, aynı zamanda yurttaş ve kent yönetimi arasındaki ilişkinin daha demokratik bir ortamda kurulması bakımından önemli görülmektedir. Bu doğrultuda, katılım yaklaşımları her geçen gün çeşitlenmekte ve önemi daha iyi kavranmaktadır. Yurttaşların yerel yönetimlerin kentsel sorunlarla mücadelesinde kullandığı yöntemlere ve çözümlere dair farkındalık kazanması açısından da merkezi/yerel yönetimler tarafından katılımcı yaklaşımın benimsenmesi önemlidir.

Katılımcı yaklaşım, uzun yıllardır tartışılan ve gündemde olan bir konudur. Bu bağlamda, tarihsel çerçeveden bakıldığında, sivil toplumun yerel yönetimler aracılığıyla kamusal alana kolay ve etkin bir biçimde müdahil olabilmesinin ilk adımlarının 1992 yılında Avrupa Konseyi tarafından düzenlenen "Avrupa Kentsel Şartı I" ve "Avrupa Kentsel Şartı II" belgeleriyle atıldığını söylemek mümkündür. 1992 yılında düzenlenen Çevre ve Kalkınma Konferansı ve 1996 yılında İstanbul'da düzenlenen HABITAT II, kent hakkı ve katılım konusunda referans olabile-

cek önemli konferanslar arasında yer almaktadır. Türkiye perspektifinden bakıldığında ise, 1930 yılında çıkarılan Belediye Kanunu'nun 13 maddesiyle ilk kez "Hemşehri Hukuku" başlığı altında yurttaşların belediye işlerine katılma hakkı olduğu kabul edilmiştir. Yurttaşların, belediyenin (i) karar ve hizmetlerine katılma, (ii) faaliyetleri hakkında bilgi edinme ve (iii) yapılan yardımlardan yararlanma hakkı vardır. Ek olarak şu söylenebilir: Katılım hakkı, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 6, 67 ve 90. maddelerine göre anayasal ve yasal bir hak olarak öne çıkmaktadır.

Küreselleşen dünyada değişen yönetim anlayışının bir uzantısı olarak katılımcılık olgusunun gelişmesi, vatandaş-devlet ilişkisinin güçlenmesi anlamını taşımakta ve her geçen gün daha önemli hâle gelmektedir. Katılımcılığın "iyi yönetim" kavramını besleyen temel unsurlardan biri olması her geçen gün önemini artırmakta, yurttaşların yerel yönetimde söz sahibi olabileceği alanlar yaratılmaktadır. Katılımcı Bütçe uygulamaları da bu alanlardan biridir.

Bütçe, devletin eğitim ve sağlık dâhil olmak üzere birçok konuda öncelikli hedeflerini somut olarak bir araya getirip uyguladığı önemli bir siyasi dokümandır. Bütçenin katılımcı perspektifle değerlendirilmesiyle şeffaflık, hesap verilebilirlik ve kaynakların adil bir şekilde tahsis edilmesi gibi hususlar çerçevesinde şekillenen bir kamu yönetimi anlayışıdır. Yukarıdan aşağıya doğru bütçeleme yapılması yönündeki genel eğilimin aksine, Katılımcı Bütçeyle şeffaflık ve hesap verilebilirlik artırılmaktadır.

Katılımcı Bütçenin farklı kıtalarda ve farklı ülkelerde olmak üzere pek çok örneği bulunmaktadır. Avrupa'da daha yoğun olarak yapılan Katılımcı Bütçe çalışmaları her geçen gün farklı ülkeler tarafından da benimsenmeye devam etmektedir. Bütçem İstanbul: Bütçe Senin, Karar Senin isimli bu kitap kapsamında farklı kıtalardan, farklı ülke ve şehirlerden dünya örneklerine yer verilmiştir:

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de Katılımcı Bütçe arayışlarında önemli yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bunlardan biri de kamu kaynaklarının

hesap verilebilirliği ve malî saydamlığını sağlamak üzere oluşturulan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'dur. Bu kanunla bütçe hazırlama süreçlerinde stratejik planlama, performans programları, faaliyet raporları gibi bütçeye ek olacak belgelerin oluşturulması sağlanmıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda yerel düzeyde katılımı ilgili maddeler yer almaktadır. Ancak Katılımcı Bütçe süreçlerine rehber olacak düzeyde bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Türkiye özelinde değerlendirildiğinde, büyükşehir belediyeleri, ilçe belediyeleri ve il özel idareleri gibi farklı yönetimler tarafından gerçekleştirilen Katılımcı Bütçe uygulamaları bulunmaktadır. Kitap kapsamında değerlendirilen Türkiye örnekleri şunlardır:

- Ankara Büyükşehir Belediyesi
- Bursa Büyükşehir Belediyesi
- Çanakkale Belediyesi
- Uşak İl Özel İdaresi
- Fatma Belediyesi, Ordu
- Muratpaşa Belediyesi, Antalya
- Nilüfer Belediyesi, Bursa
- Şişli Belediyesi, İstanbul
- Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi Belediye Ortaklık Ağları (TUSENET) Katılımcı Bütçe İş birliği

Türkiye'nin en kalabalık şehirlerinin başında gelen İstanbul'da ise daha önce Katılımcı Bütçe uygulaması İstanbul Büyükşehir Belediyesi ölçeğinde gerçekleştirilmemişti. Katılımcı, demokrat, insan odaklı, adil ve ortak akla dayalı yeni nesil belediyeçilik anlayışı çerçevesinde kent sakinlerine hizmet sunan İstanbul Büyükşehir Belediyesi, 2021 yılında İstanbul'un ilk Katılımcı Bütçe uygulamasını gerçekleştirmek üzere önemli adımlar atmıştır.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Ekrem İmamoğlu'nun belirttiği üzere İBB, bütçe harcamaları konusunda kamu vebali taşıdığı bilinciyle hareket etmekte ve kamu vicdanını rencide edecek, halkın yararına olmayacak, katma değer sağlamayacak ve toplumsal faydadan uzak projelerin ve harcamaların yapılmasını önlemektedir. Belediyeçilik hizmetlerine yönelik kararların alınmasında; kent sakinlerinin mevcut süreçlere dâhil edilmesi ve yurttaş katılımını mümkün kılacak yeni mekânizmaların oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda İBB Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü, İstanbul

Planlama Ajansı ve İstanbul Kent Konseyi'nin iş birliğiyle 2021 yılının Haziran ayında "Bütçem İstanbul"¹ Katılımcı Bütçe uygulaması, İstanbul'un ilk Katılımcı Bütçe uygulaması olarak hayata geçirilmiştir.

İstanbul için büyükşehir ölçeğinde ilk kez gerçekleştirilen Katılımcı Bütçe uygulamasının anlatıldığı, ulusal ve uluslararası örneklerin değerlendirildiği ve bu değerlendirmeler sonucunda kent sakinlerinin beklentilerine doğrudan cevap verebilen bir anlayış ekseninde tasarlanan "Bütçem İstanbul" projesinin detaylarının aktarıldığı Bütçem İstanbul: Bütçe Senin, Karar Senin başlıklı bu kitap, Katılımcı Bütçe uygulamasını deneyimleyen ve uygulanmasında önemli roller üstlenen kişilerle yapılan söyleşileri de içermektedir. Bu kapsamda hazırlanan kitap, ilk uygulamanın her yönüyle aktarıldığı önemli bir hafıza oluşturmaktadır. Kitap içerisinde, 2021 ve 2022 yıllarında gerçekleştirilen "Bütçem İstanbul" uygulamasında; proje fikirlerinin alınması, ön değerlendirme ve teknik değerlendirme, değerlendirmeden geçen projelerin oylamaya sunulması, oylama sonuçlarının değerlendirilmesi ve bütçeleme, uygulama ve izleme çalışmalarının tamamlanması aşamalarından oluşan uygulama süreci detaylandırılmıştır. Aynı zamanda bu kitapta, 2021 yılı için oylama neticesinde kamuoyuna sunulan 27 projeye ve 2022 yılı için oylamaya sunulan 28 projeye de yer verilmiştir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin ilk Katılımcı Bütçe uygulaması olması sebebiyle önem arz eden "Bütçem İstanbul" uygulamasının hayata geçirilmesinde önemli katkıları olan İBB Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı Y. Barbaros Büyüksağnak, İstanbul Kent Konseyi Başkanı Tülin Hadi, İstanbul Kent Konseyi Genel Sekreteri Rasim Şişman, İstanbul Planlama Ajansı Genel Koordinatörü Esra Huri Bulduk, İstanbul Üniversitesi Şehir Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü ve İPA Danışmanı Prof. Dr. Murat Şeker, TESEV Araştırma Direktörü İtir Akdoğan ile yapılan görüşmelere de yer verilmiştir. Aynı zamanda, halk oylamasıyla seçilen projeler içerisinde Yetersiz Bakiye, Temiz Toplum Etkinlikleri, İstanbul için Şehir Mobilyaları, Çocuklar Oyun Alanı Kalmıyorsa, Ulaşım için Elektrikli İsbike ve Kentköy isimli projelerin sahipleleriyle görüşmeler yapılarak, İstanbul için önemli olan bu adıma dair deneyimleri aktarılmıştır.

¹ Kitap içerisinde detaylandırılan İstanbul Büyükşehir Belediyesi Katılımcı Bütçe uygulaması "Bütçem İstanbul" ismiyle yer almaktadır.

GİRİŞ

Temsili demokrasinin sunduğu katılım olanakları yurttaşlar tarafından kısıtlı bulunmakta, bu nedenle siyasi partilere katılma ve oy kullanma yoluyla siyasi katılıma olan ilgi dünya genelinde zayıflamaktadır. Buna rağmen yurttaşların yaşadıkları çevrelerde değişim mücadeleleri içerisinde yer alması kentte farklı ölçeklerde devam etmektedir. Bu değişim mücadelesi ve katılım talebi demokratik bir kent yönetiminin temelidir. Çünkü iyi işleyen bir demokrasinin, toplum ve yerel yönetim üzerinde etki sahibi olmak isteyen yurttaşlar olmadan var olması mümkün değildir.

Hem uluslararası belgeler hem de Türkiye'nin yerel yönetimler mevzuatı, belediyelerin hemşehrilerin karar alma süreçlerine katılımını ve kararlara etkisini teşvik etmektedir. Son yıllarda yerel yönetimler ve kent konseylerinin hayata geçirdiği büyükşehir ve ilçe belediyeler ölçeğindeki katılımcı uygulamalar pek çok demokratik ve yenilikçi yaklaşımı bir araya getirmektedir. Katılımcılık uygulamaları, temsili demokrasiyi tamamlamak için belediye düzeyinde katılımı güçlendiren önemli bir yenilik olarak öne çıkmaktadır.

Katılımcı yaklaşımın benimsendiği yerel yönetim modelinde; vatandaş ihtiyaçlarının saptanması, sağlanması ve yerel yönetimin işleyişinin ölçülmesi güçlü unsurlar olarak görülmektedir. Bu kapsamda kent sakinlerinin kamu bütçesinde söz sahibi olduğu Katılımcı Bütçe gibi uygulamalar aidiyet, hesap verilebilirlik ve şeffaflık konusunda önemli örnekler olarak öne çıkmaktadır. Katılımcı Bütçeleme, kent sakinlerinin bütçe ve kamu politikaları hakkında tartışıp karar verebileceği gönüllü ve evrensel bir doğrudan demokrasi sürecidir.²

İstanbul'da da hemşehrilerin yerel yönetime katılımı giderek daha önemli ve mümkün hâle gelmek-

tedir. 2021 yılında hayata geçirilen İstanbul'un ilk Katılımcı Bütçe uygulaması olan "Bütçem İstanbul" uygulaması da bu kapsamda önemli adımlardan biridir. "Bütçem İstanbul" ile belediyelerin veya diğer kamu kuruluşlarının; sivil katılımı teşvik eden yenilikleri değerlendirmesi ve geliştirmesi için kullanabileceği bir model hayata geçirilmiştir.

Katılımcı Bütçe uygulamaları gibi katılım mekânizmalarının etkilerini uygulama süreci boyunca değerlendirmek önemlidir. Değerlendirme; iyileştirilmesi gereken alanların belirlenmesine yardımcı olmakta ve yurttaş katılımının kalitesini ve uygunluğunu desteklemektedir. Yalnızca kapsamlı bir değerlendirme, kent sakinlerinin kentsel politikalara katılımının yararlarını ve geliştirilme yöntemlerini belirleyebilir.

Bu çalışmanın ilk bölümü, kent yönetimine yurttaşların ve sivil toplumun karar alma süreçlerine mümkün olan en erken aşamada katılımı konusunu demokrasi ve kent hakkı çerçevesinde ele alarak, kavramsal arka planı ortaya koymaktadır. İkinci bölüm, Katılımcı Bütçenin tarihçesi ve yayılımı hakkında bilgiler vermektedir. Dünya ve Türkiye'den uygulama örneklerine değinen üçüncü ve dördüncü bölümün ardından İstanbul için faydalı olabilecek deneyimler özetlenmektedir. İBB, İstanbul Planlama Ajansı ve İstanbul Kent Konseyi tarafından bu deneyimlerin incelenerek oluşturulması bakımından "Bütçem İstanbul" İstanbul'a özgü bir model olarak ortaya çıkmıştır. Modelin anlatılması, uygulamanın ve seçilen projelerin açıklanmasının ardından, "Bütçem İstanbul" sürecinin gerçekleşmesine katkıda bulunan yerel yönetim yöneticileri ve temsilcileri, araştırmacılar, kent konseyi ve sivil toplum uzmanlarının "Bütçem İstanbul" deneyimine dair görüşlerine başvurulmuştur. Kitap kapsamında son olarak da proje sahibi yurttaşlarla yapılan söyleşilere yer verilmiştir.

² UN-HABITAT (2004), 72 Frequently Asked Questions about Participatory Budgeting, Urban Governance Toolkit Series.

BÖLÜM I: KENT YÖNETİMİNE KATILIM

Kentler; eşitsizliğin ele alınması, siyasi ve kültürel hayata katılımın teşvik edilmesi, iklim krizine yanıt verilmesi gibi 21. yüzyılın temel zorluklarına yönelik çözümlerin test edileceği mekânlardır. Dolayısıyla kentler; teknoloji, altyapı, kamusal alan, ulaşım ve konut alanlarındaki yeni gelişmelere uyum sağladıkça, kentsel uygulamaların olumlu sonuçlarını ve gelişimlerini kent mekânı üzerinden okumak mümkün olacaktır. Kentsel zorlukların üstesinden gelmenin yollarından biri de kentlerde "demokratik yönetim" anlayışının tesis edilmesidir.

Henri Lefebvre³ tarafından dile getirilen "kent hakkı" kavramı, insanların yaşanabilir şehirler inşa etmesinin en önemli ve potansiyel olarak en dönüştürücü yollarından biri olarak kentte yaşayanların müşterek değerlerini temel almaktadır. Katılımın bir boyutu da kamu alanını kullanma ve kentin bulunduğu olanaklara kent sakinlerinin bütünüyle katılabilme olanağıdır. Diğer önemli boyut da şehrin oluşumuna kolektif bir katılım hakkıdır. Katılım, siyasal boyutunun yanı sıra hemşehrilerin kentsel mekânı üretici tüm süreçlerdeki karar mekânizmalarına aktif katılımlarını ve söz hakkı sahibi olmalarını içermektedir. Katılım hakkı, kent hakkının demokrasiye ulaşmasında da önemli bir işleve sahiptir⁴

David Harvey, Lefebvre'in "kent hakkı" kavramına şöyle katkıda bulunur: "Kent hakkı kentte var olan kaynaklara bireyin ya da grubun erişim hakkından çok daha fazla bir şeydir; kenti kalplerimizin arzusuna göre değiştirmek ve yeniden icat etmek hakkıdır. Ek olarak, kenti yeniden icat etmek, kaçınılmaz bir biçimde, kentleşme süreçleri üzerinde kolektif bir gücün uygulanmasını gerektirdiğinden, bu hak bireysel değil kolektif bir haktır. Kendimizi ve kentlerimizi yaratmak ve yeniden-yaratmak özgürlüğü, insan haklarımız arasında en değerli, bununla birlikte en çok ihmal edilmiş haklardan biridir."⁵

Katılımcı demokrasi, yerel yönetim bağlamında ele alındığında, kentlerin planlanması ve yönetimine ilişkin karar alma, yerel yönetimlerin hizmet sunma, kay-

³ Lefebvre H. (1968). Le Droit à la ville [The right to the city] (2nd ed.). Paris, France: Anthropos.

⁴ Selahattin Yıldırım (2020) Kent ve Kent Hakkı Üstüne <https://mbb.kulturyayinlari.com/kitaplar/kent-ve-kenthakki-ustune/>

⁵ David Harvey (2012). Asi Şehirler. (Çev. Ayşe Deniz Temiz), İstanbul: Metis Yayıncılık [Rebel Cities: From the Right to the City to the Urban Revolution]

nakların kullanımı ve kurumsal işleyiş süreçlerinde kentte yaşayanların görüşlerinin alınması, onların talep, öncelik ve ihtiyaçlarını iletebilecekleri katılımcı mekânizmaların varlığı ve bunun da ötesinde birlikte yapma pratikleri olarak tanımlamak mümkündür.

Katılım; kent yönetimi söz konusu olduğunda, genellikle kent planlamasına, projelerine ve uygulamalarına kent sakinlerinin katılımının türünü ve düzeyini tanımlamak için kullanılmaktadır. Yerel yönetimlerin yürüttükleri karar alma süreçlerinin ve sundukları hizmetlerin adil, şeffaf ve hesap verebilir olması için sivil toplumdan ve yurttaşlardan gelecek demokratik taleplere ihtiyacı vardır. Katılımcı yaklaşımların amacı; kent sakinlerinin, bir diğer deyişle hemşehrilerin kendilerini etkileyen kentsel politika ve uygulamalarda söz sahibi olmalarını sağlamaktır. Kentsel kararlar alınırken kent sakinlerinin katılımının sağlanması, planlama, uygulama ve değerlendirme süreçlerine dâhil edilmesi katılımcı yönetimi güçlendireceği gibi, yurttaşların yerel yönetimlerin kentsel sorunlarla mücadelesinde kullandığı yöntemlere ve çözümlere dair farkındalık kazanması açısından da önemlidir.

Kent yönetimine katılım süreçleri değerlendirildiğinde, yönetimle kent sakinleri arasındaki etkileşimin niteliği, derecesi veya vatandaşların etki edebilme düzeyinin, her katılımcı uygulamada aynı olmadığı görülmektedir. Bu durum literatürde "katılım düzeyleri" olarak tanımlanmaktadır. Dünyanın farklı köşelerinde yurttaşlar, hâlâ yaşadıkları çevreye dair kararları birlikte düşünmeyi reddeden süreçlerle yüzleşmek zorunda kalmaktadır. 1969'da Amerika Birleşik Devletleri'ndeki planlama süreçlerine vatandaş katılımı hakkında yazan Sherry Arnstein, katılım aracılığıyla önemli kararlar alınırken kimin güce sahip olduğunu göstermek adına yüksekten düşü-

ğe değişen bir "vatandaş katılımı merdiveni" tanımlamış ve önemli bir rehber oluşturmuştur.⁶

Yurttaş Gücü

- Yurttaş Kontrolü
- Yetki Devri
- Ortaklık

Göstermelik Katılım

- Yatıştırma
- Danışma
- Bilgi Paylaşımı

Yok-Katılım

- Terapi
- Manipülasyon

Arnstein'in katılımı ile ilgili kavramsallaştırmasında manipülasyon olarak adlandırılan adım Türkiye'de gerçekleştirilen katılım uygulamalarında da sıkça karşılaşılan oylama uygulamalarına örnek olma özelliği göstermektedir. Porto Alegre'deki Katılımcı Bütçe incelemeleriyle tanınan Rebecca Abers⁷ ise Arnstein tarafından değerlendirilen katılımın uygulama sorunlarını ve zorluklarını, katılım sürecindeki aktörlerin direniş ve baskıları olarak açıklamaktadır. Uygulama ve temsil sorunları aşılsa bile katılımcı mekânizmaların işleyişinin demokratikleşmesinin önünde başka engeller de tarif edilmektedir. Örneğin karar alma süreçlerine katılmak isteseler de işleyiş hakkında yeterince bilgili olmayan kent sakinleri katılmak için gerekli teşviki bulamayabilir.⁸ Yerel yönetimlerin hızlı karar almaya ihtiyaç duymaları sebebiyle yurttaş katılımını projelerin hayata geçme süresini uzatan ve geciktiren bir etken olarak görmesi de, yerel yönetimler tarafından katılımın ikinci plana atılması da önemli engellerdendir.

⁶ Arnstein, Sherry R. (1969) "A Ladder Of Citizen Participation." *Journal of the American Institute of Planners* 35.4

⁷ Abers, R. (2000). *Inventing local democracy: grassroots politics in Brazil*. Lynne Rienner Publishers.

⁸ Ulaş Bayraktar (2016) *Sürdürülebilir Kentler Yerel Müşterekler Siyaseti İçin e-Katılım*. Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı (TESEV)

ULUSLARARASI POLİTİKA BELGELERİ VE MEVZUATTA KATILIM

Sivil toplumun kamusal alana kolay ve etkin biçimde müdahil olabildiği yönetimler, yerel yönetimlerdir. Kentli hakları ve yerel yönetime katılımı ile ilgili en önemli belgelerden olan "Avrupa Kentsel Şartı I" ve "Avrupa Kentsel Şartı II", Avrupa Konseyi tarafından düzenlenmiştir. 1992 yılında kabul ve ilan edilen ve yalnızca yerel yönetimlerin imzasına açılan Şart I ve "Yeni Bir Kentlilik İçin Manifesto" başlığıyla ortaya çıkmış ve 2008 yılında "Avrupa Kentsel Şartı II" ile birlikte kentlerdeki çevresel, sosyal ve ekonomik sorunların çözümüne odaklanan ve kentsel hizmetlerden yararlanma, katılım, demokrasi konusundaki hak ve özgürlükleri tarif eden bir nitelik kazanmıştır. Avrupa Konseyi tarafından "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı"nın temeli, yurttaşların kamu işlerinin yönetimine katılma hakkı olarak açıklanmıştır.

BM Genel Kurul toplantılarında Eylül 2015'te kabul edilen "2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri"nden 11'inci "Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar (Sustainable Cities and Communities)" olarak belirlenmiştir. Bu hedeflere atıfla üretilen "Yeni Kentsel Gündem" belgesinin odağında kentsel yaşam kalitesinin iyileştirilmesi konusu yer almaktadır. Aynı zamanda belgede katılımcılığa ve kent hakkına ilişkin konulara vurgu yapılmaktadır. Yeni kentsel gündemde oluşan paradigma değişimiyle kent planlaması, inşası, gelişmesi ile yönetimi için standartlar ve ilkeler belirlenmiştir. Bu yaklaşımın uygulama ayağında ulusal kent politikası (i), kentsel yasama ve düzenlemeler (ii), kentsel planlama ve tasarım (iii), yerel ekonomi ve belediye finansmanı (iv) ile yerel uygulama (v) olmak üzere beş ana boyut vardır. Metinde ek olarak, bu boyutların her düzeyde katılımcılık ilkeleri ile gerçekleşmesi beklentisi de vurgulanmaktadır.

Yerel yönetimlerde karar alma süreçlerinde vatandaş katılımını artırmaya, aktif vatandaş katılımını

sağlamaya yönelik girişimler, 1992'de Birleşmiş Milletler (BM) tarafından küresel eylem planı olarak benimsenmiş ve 2001'de ilk Dünya Sosyal Forumu'nun toplanmasıyla hız kazanmıştır. Yerel işlerin halkın katılımıyla yürütülmesi ilkesinin benimsenmesini sağlayan Yerel Gündem 21 (YG-21), 1996 BM İstanbul Habitat II Konferansı'ndan sonra, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Orta Doğu ve Batı Asya Bölge Teşkilatı (UCLG-MEWA) iş birliğiyle 1997'de bazı pilot il ve ilçelerde uygulanmaya başlamıştır.

Çevre ve Kalkınma Konferansı⁹ ve 1996 yılında İstanbul'da düzenlenen HABITAT II, kent hakkı ve katılım konusunda referans olabilecek olan önemli konferanslar arasındadır. Tüm bu çerçeve belgeler katılımcı demokrasinin hayata geçirilmesinde, sivil toplumun katılım ve izleme yoluyla katkısı önem taşımaktadır.

Türkiye'de geçerli uluslararası ve ulusal mevzuat, katılımcı demokratik yönetim ve yönetim konuları bağlamında değerlendirildiğinde katılımcılığı kolaylaştırıcı mekanizmalar, katılımcı planlama süreçleri, e-katılım ve kapsayıcılık gibi uluslararası standartları yerine getirebilecek düzenlemelerin yer aldığı görülmektedir. 1930 yılında çıkarılan 5393 sayılı Belediye Kanunu¹⁰ 13 maddesiyle ilk kez hemşehri hukuku başlığı altında yurttaşların belediye işlerine katılma hakkı olduğu kabul edilmiştir. Türkiye'de yerel yönetimlerle ilgili mevzuat "hemşehri hukuku" temel almaktadır. 2005 yılında kabul edilen 5393 sayılı Belediye Kanunu da bu maddeyi olduğu gibi benimsemiştir. Bu maddeye göre yurttaşlar ikamet ettiği belediyenin hemşehrisidir. Yurttaşların belediyenin (i) karar ve hizmetlerine katılma, (ii) faaliyetleri hakkında bilgi edinme ve (iii) yapılan yardımlardan yararlanma hakkı vardır.

2004 yılında başlatılan yerel yönetim reformu kapsamında 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu,¹¹ 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu¹² ve 5393 sayılı Belediye Kanunu¹³ yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda merkezi ve yerel yönetimler arasında görev ve yetki paylaşımı yeniden düzenlenmiş, yönetime yeni bir katılım mekanizması olarak kent konseylerinin

⁹ Birleşmiş Milletler, Çevre ve Kalkınma Konferansı (Rio Konferansı) (1992).

¹⁰ 5393 sayılı Belediye Kanunu, T.C. Resmi Gazete, 1930.

¹¹ 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, T.C. Resmi Gazete, 2004.

¹² 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, T.C. Resmi Gazete, 2005.

¹³ 5393 Sayılı Belediye Kanunu, T.C. Resmi Gazete, 2005.

oluşturulmasına yönelik düzenlemeler yapılmıştır. 2005 yılındaysa yapılan bu yerel yönetim reformuyla belediyeler üzerindeki merkezi hükümetin yerindelik denetimi kaldırılmış, belediyeler öncesine göre görece özerk hâle getirilmiştir. Seçimler dışında doğrudan doğruya halkın seçtiği belediye meclisi üyeleri tarafından yerindelik denetimleri yapılmaktadır. Halkın denetim yetkisi yalnızca seçimlerle sınırlı değil; katılım hakkı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 6, 67 ve 90. maddelerine göre yasal ve anayasal bir haktır.¹⁴ Bu mevzuat çerçevesi dışında doğrudan katılımcı demokrasi ile ilgili tanımlar içermeseler de Bilgi Edinme Hakkı Kanunu, Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Kent Konseyi Yönetmeliği ve Yerel e-demokrasi Programı Genelgesi katılımı kolaylaştıran ve yerel düzeyde katılımcı demokrasiye katkı sunan belgeler olarak öne çıkmaktadır.

YEREL YÖNETİME KATILIMDA KENT KONSEYLERİNİN YERİ

Gündemi belirleme konusundaki konumu nedeniyle kent konseyi, yurttaş ve sivil toplum katılımı için stratejik önem taşır. Kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşehri oluş bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve ye-

rinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent konseylerinin çalışma usul ve esaslarını Kent Konseyi Yönetmeliği düzenlemektedir. Gündemi belirleme konusundaki konumu nedeniyle kent konseyleri yurttaş ve sivil toplum katılımı için stratejik önem taşımaktadır. Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin belediye meclisi toplantısında gündeme alınarak değerlendirilmesi, katılımcı demokratik yönetim ilkeleriyle ilişkilendirilmektedir.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun çağrısıyla 2020 yılının Eylül ayında kurulan ve İstanbul'un ilk Büyükşehir Kent Konseyi olan İstanbul Kent Konseyi'nin temel işlevi, kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde tüm kenti kapsayan ortak bir akıl oluşturulmasına katkı sağlamak, yerel demokrasiyi geliştirmek ve katılımcılığı yaygınlaştırmaktır. Katılım aracılığıyla İstanbullu hemşehrilerin birbirlerini fark etmelerinin yanında, İstanbul'da yaşayan çok farklı grupların birbirlerini tanımaları ve birbirlerinin sorunlarını daha yakından teşhis edebilmeleri hedeflenmektedir. Kent konseylerinin görevlerini yerine getirirken yol haritalarını ise yerel yönetim tarafından hazırlanan stratejik plan ve bütçeler oluşturmaktadır. Stratejik plan ve bütçenin izlenmesi, hesap verebilirlik ve şeffaflık açısından geliştirilmesi kent konseyinin çalışma alanları arasında yer almaktadır. Bu bağlamda 2021 yılında İstanbul'da ilk kez hayata geçirilen "Bütçe Senin" Katılımcı Bütçe uygulamasında İstanbul Kent Konseyi önemli bir rol üstlenmiştir.

¹⁴ TBMM, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982).

BÖLÜM II: KATILIMCI BÜTÇE

Bütçe, devletin eğitim ve sağlık dâhil olmak üzere birçok konuda öncelik ve hedeflerini somut olarak bir araya getirip uyguladığı önemli bir siyasi dokümandır. Küreselleşen dünyada değişen yönetim anlayışının bir uzantısı olarak katılımcılık olgusunun gelişmesi; vatan-daş-devlet ilişkisinin güçlenmesi anlamını taşımakta ve her geçen gün daha önemli bir hâle gelmektedir. Bu durum, katılımcılığın iyi yönetim kavramını besleyen temel unsurlarından biri olması sebebiyle oldukça önemlidir. Katılımcı Bütçeyse şeffaflık, hesap verilebilirlik ve kaynakların adil bir şekilde tahsis edilmesi gibi hususlar çerçevesinde şekillenen bir kamu yönetimi anlayışıdır.¹⁵ Yukarıdan aşağıya doğru bütçe çalışması yapılması yönündeki genel eğilimin aksine, Katılımcı Bütçe ile şeffaflık ve hesap verilebilirlik artırılmaktadır.¹⁶

Uluslararası alanda ilk olarak 1989 yılında Brezilya'nın Porto Alegre'de temelleri atılan Katılımcı Bütçe modeli süreci içerisinde katılımcılar bütçe, vatandaşlık hakları ve vergilendirme gibi konularda söz sahibi olmuştur. Porto Alegre'de gerçekleştirilen Katılımcı Bütçe uygulaması yoksulluk, konut üretimi, sağlık bakımı, suç oranını düşürme, okul koşullarının iyileştirilmesi ve altyapı hizmetleri gibi alanlarda iyileştirmeler sağlamıştır.¹⁷ Bütçe kaynaklarının nereye, ne kadar ve nasıl harcanması gerektiği konusunda yerel bütçelerin belirli bir oranında söz sahibi olan halkın vergi ödeme istekliliğinin arttığı görülmüştür. Süreç bugün farklı biçimlerde dünyanın birçok şehrinde bir tür yerel demokrasi modeli olarak kullanılmaktadır. Bu bağlamda, doğrudan demokrasi ve temsili demokrasinin harmanlanmış hali olan Katılımcı Bütçe,¹⁸ yöneticilerin yetkilerinin bir kısmını vatandaşla paylaştığı karma bir modele işaret etmektedir. Kent sakinleri ve yöneticiler arasında iş birliği zemininin oluşturulmasına katkı sunan bu model ile vatandaşlar, şehirlerine yatırım yapmanın somut sonuçlarını deneyimlerken, bunun sonucunda şehri ilgilendiren tüm süreçlere daha fazla katılım sağlamaya çalışmaktalar.¹⁹ Bütçe çalışmaları sürecinde kent sakinlerinin katılımının artırılması; daha demokratik bir sürecin gelişmesi ile birlikte kaynak kullanımındaki önceliklendirme ve verimliliğinin sağlanması açısından da önem taşımaktadır.

¹⁵ Ergen, Z. (2012). Yönetimden Yönetişime: Katılımcı Bütçeleme Modeli. Maliye Dergisi, 163 (316-334).

¹⁶ Güneş, İsmail. Porto Alegre, Paris ve Seul Katılımcı Bütçe Modelleri. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. c. 22. s. 2: 542-543.

¹⁷ Goldsmith W. & Vainer C. (2001). Participatory Budgeting and Power Politics in Porto Alegre. EURE. Revista Latinoamericana de Estudios Urbano Regionales, 27(82):115-119

¹⁸ 72 Frequently Asked Questions about Participatory Budgeting. UN-HABITAT. <https://unhabitat.org/sites/default/files/download-manager-files/72%20Frequently%20Asked%20Questions%20about%20Participatory%20Budgeting%20%28English%29.pdf> [03.08.2021]

¹⁹ Shah, Anwar. 2007. Participatory Budgeting. Washington, DC: The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/635011468330986995/pdf/394980REVISED0101OFFICIAL0USE0ONLY1.pdf> [03.08.2021]

Özellikle yerel ölçekte vatandaşların kendilerini doğrudan ilgilendiren konularda söz sahibi olmasına ve kamu harcamalarının izlenmesine olanak sağlayan bu model ile halk ve yöneticiler arasında bir köprü kurulmaktadır.²⁰ Katılımcı Bütçe modeliyle ilgili mevcut deneyimler, bu uygulamanın en önemli faydasının vatandaşların aktif katılımını temel alan bir demokrasi pratiği aracılığıyla toplumsal öncelikleri yeniden düzenleyerek, sosyal adaletin teşvik edilmesi olduğunu göstermektedir.

Birçok dünya şehrinde her yıl düzenli olarak uygulanmaya çalışılan bu model, yerel yönetimlerin vatandaşlara karşı hesap verme sorumluluğunu yerine getirmesini ve bunun sonucunda kaynakların etkili bir şekilde kullanımını amaçlamaktadır. Katılımcı Bütçe çalışmaları, şehir yönetiminin halkına doğrudan güç vermeye ne kadar istekli olduğunu ve imkânsız gibi görünen girişimlerin hayata geçirilebileceğini göstermektedir.²¹ Bu model ile demokratik kurumlara ve yöneticilere karşı azalan güvenin yeniden tesis edilmesi; toplumsal ayrışmaların, bölünmelerin ve şüpheliğin önüne geçilmesi ve temsili demokrasi sürecinde yeterince temsil edilmediğini düşünen insanların algılarının pozitif yönde değiştirilmesi mümkündür.²² Aynı zamanda, halkın yeni yatırımların belirlenmesi ve mevcut hizmetlerin geliştirilmesiyle ilgili kaynak dağıtımının yapıldığı bu sürece katılması, kente sahip çıkma bilincinin geliştirilmesine olanak sağlamaktadır.²³ Katılımcı Bütçe ile farklı yaş, cinsiyet, köken ve yaşam tarzına sahip vatandaşlar arasında etkileşim sağlanmakta, insanlara bu mikro kimliklerinin yanında ortak bir topluluğun ve şehrin parçası olduğu da hatırlatılmaktadır.²⁴ Yine bu uygulama sayesinde, gelir düzeyi düşük ve politik açıdan dezavantajlı kesimlerin de karar alma süreçlerinde rol alması mümkün olmakta, aidiyet duygusu gelişmekte ve şehirde yaşayan politik ve ekonomik olarak daha güçlü olan gruplarla diyalog zeminine sahip oldukları bir demokratik ortam tesis edilmektedir. Bir şehrin yaşayanları tarafından sahiplenilmesiye demokratik açıdan oldukça önemlidir.

Halkın demokratik yönetim sistemine olan güvenini güçlendirmenin anahtarı olan Katılımcı Bütçe çalışmalarıyla toplumsal ve bireysel kaygıların yerini kamu yararının alması sağlanmaktadır. Bu anlamda Katılımcı Bütçe uygulamasının en önemli yönü, topluluk duygusunu pekiştirici etkiye sahip olmasıdır. Bu sayede, Katılımcı Bütçe modeli ile elde edilen sinerji ve dayanışma ruhu, şehirlerde ortaya çıkabilecek çeşitli potansiyel krizlere karşı toplumun desteği ve birlikteliğiyle gerekli önlemlerin alınabilmesini mümkün kılmaktadır. Yenilikçi, müzakereci, proaktif ve şeffaf bir şekilde sürdürülen Katılımcı Bütçe uygulaması sürecinde vatandaşlar kamu kaynaklarının ne şekilde kullanıldığını izleme, sosyal politikalar arasında tercihte bulunma ve kamusal kaynakları önceliklerine göre sınıflandırma fırsatını elde edebilmektedir. Kent sakinlerinin karar alma süreçlerinde aktif rol almasını kolaylaştıran bu model; vatandaşlar, kamu görevlileri ve sivil toplum kuruluşları arasında diyalog zeminini oluşturmaktadır.²⁵

Porto Alegre'den bu yana Katılımcı Bütçe uygulamalarının geçirdiği tarihsel süreç üç aşamada değerlendirilmektedir. 1989-1997 yılları arasında kapsayan ilk aşamada, kamu kaynaklarını yönetmenin yeni yöntemleri keşfedilmiş ve Porto Alegre, Santo André (Brezilya), Montevideo (Uruguay) ile diğer birkaç Güney Amerika kentinde uygulanmıştır. 1997-2000 yılları arasında Katılımcı Bütçe uygulamalarının sayısı tüm ülkede arttı. Brezilya'da 130'dan fazla belediyede çeşitli farklılıklarla Katılımcı Bütçe uygulamaları görülmüştür. 2000'den günümüze olan üçüncü aşamada çok sayıda dünya kenti farklılaşan yöntemlerle Katılımcı Bütçe uygulamalarını benimsemiştir.²⁶ Bu uygulamalara bakıldığında, Katılımcı Bütçe için kesin ve keskin sınırları olan bir model bulunmadığını söylemek mümkündür. Dünya örnekleri değerlendirildiğinde, Katılımcı Bütçe süreçlerinin şehirlerin ihtiyaçlarına ve özgün yapılarına göre farklılaştığı görülmektedir.²⁷

²⁰ Alkan, Fatma. Fazlı Yıldız. Bütçelemede Yeni Yaklaşımlar: Katılımcı Bütçeleme ve Vatandaş Bütçesi. Güncel Gelişmeler Perspektifinden - Kamu Maliyesinde Seçme Konular. ed. Fazlı Yıldız, Güner Tuncer. Ankara: Savaş Yayınevi: 33.

²¹ Expanding the Imagination of Democracy: PB in Paris. Participatory Budgeting Project. <https://www.participatorybudgeting.org/pbparis/> [03.08.2021]

²² Local Democracy: Building Trust. European Local Democracy Week. <http://www.congress-eldw.eu/en/page/356-a-new-theme-for-the-european-local-democracy-week.html> [03.08.2021]

²³ İyi Yönetişim İçin Örnek Bir Model: Katılımcı Bütçeleme. Yönetişim Etütleri Programı, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı. https://www.tepav.org.tr/upload/files/1271229711r9770.Iyi_Yonetisim_Icin_Ornek_Bir_ModelKatilimci_Butceleme.pdf [03.08.2021]

²⁴ Why Paris is Building the World's Biggest Participatory Budget. NewCities. <https://newcities.org/why-paris-is-building-the-worlds-biggest-participatory-budget/> [03.08.2021]

²⁵ Green Participatory Budget. Cities of Tomorrow. <https://www.citiesoftomorrow.eu/sites/default/files/documents/Green%20Participatory%20Budgeting%20Lisbon%20-%20PT.pdf> [03.08.2021]

²⁶ Cabannes, Y. (2004). Participatory budgeting: a significant contribution to participatory democracy. Environment and Urbanization, 16(1), 27-46. <https://doi.org/10.1177/095624780401600104>

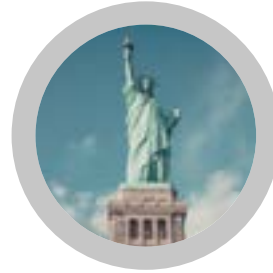
²⁷ Wampler, B. (2000), A Guide to Participatory Budgeting, 2-32. <https://web.worldbank.org/archive/website01531/WEB/IMAGES/AGUIDETO.PDF>

BÖLÜM III: DÜNYADA KATILIMCI BÜTÇE UYGULAMALARI

Katılımcı Bütçe, kent sakinlerinin bir belediye veya yerel yönetim tarafından finanse edilmek üzere projeler önerdiği, geliştirdiği ve oyladığı bir sivil katılım biçimidir. Projelerin hayata geçmesine yönelik bütçe, belediye bütçesinden belirli bir yüzde olarak belirlenir. Katılımcı Bütçe süreçleri dünyada yayıldıkça, yerel dinamiklerden beslenen yeni özellikler eklenmiştir. Sonuç olarak, bu özellikler, çeşitli Katılımcı Bütçe deneyimleri ile sonuçlanmıştır. Bu örneklerle odaklanmadan önce genel bir çerçeve çizmek gerekirse bu tür özellikler Katılımcı Bütçe sürecinin genel tasarımı, danışma ve oylama biçimi (çevrimiçi, çevrimdışı, hibrid), coğrafi alan veya belirli bir tema ile ilgili olabilmektedir. Bu kapsamda kitabın bu bölümünde farklı kıtalardan ve farklı ülkelerden öne çıkan Katılımcı Bütçe deneyimleri aktarılmıştır.

Kuzey Amerika Kitası'nda hayata geçirilen Katılımcı Bütçe modellerinden Boston ve New York kentlerine; Güney Amerika Katılımcı Bütçe modelleri bağlamında Porto Alegre ve Villa El Salvador kentlerine; Asya kıtasındaki Katılımcı Bütçe deneyimleri bağlamında Seul ve Ichikawa kentlerine; Avrupa Kitasında ise Milano ve Paris kentlerine yer verilmiştir.

KUZEY AMERİKA KITASI DENEYİMLERİ

Amerika Birleşik Devletleri, Boston eyaleti 2014 yılında eyaletin yalnızca gençlerine odaklanan ilk Katılımcı Bütçe sürecini başlatmıştır. Boston'un Katılımcı Bütçe modeli bütçe planlarının Boston gençliğinin önceliklerini, ilgi alanlarını ve enerjisini yansıtmalarını sağlamayı amaçlamaktadır. Gençlerin sivil katılımını sağlamanın Boston'u herkes için daha güçlü bir şehir haline getireceği inancıyla başlatılan projede, gençlerin kentleri geliştirme ve bütçeleme sürecini öğrenmesi ve karar alma sürecinde aktif rol almaları hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, şehrin 1 milyon dolarlık bütçesinden yapılacak harcamalar için Boston Genç Odaklı Katılımcı Bütçe modeli geliştirilmiştir.²⁸ Katılımcı Bütçe

²⁸ Participatory Budget 2019 Projects. Sam Austin Dartmouth Centre. [https://samaustin.ca/participatory-budget-2019-projects/\[03.08.2021\]](https://samaustin.ca/participatory-budget-2019-projects/[03.08.2021])

modeli (i) ön hazırlık (Yönlendirme Komitesi'nin kurulması ve Katılımcı Bütçeye dair gençlerin bilgilendirilmesi), (ii) proje önerileri, (iii) öneri geliştirilmesi (fikirlerin somut proje tekliflerine dönüştürülmesi), (iv) oylama, (v) projelerin değerlendirilmesi ve uygulama olmak üzere beş aşamadan oluşmaktadır.²⁹ Değerlendirme sonucunda karar verilen 14 proje gençlerin oylamasına sunulmuştur. Projeler; sokaklar ve güvenlik, kamusal alan ve sağlık, toplum ve kültürle eğitim olmak üzere dört üst kategoriye ayrılmıştır. 12-25 yaş arası 1.500'den fazla gencin oylamaya katıldığı bütçeleme modelinde projelerden 7 tanesi uygulanmak üzere seçilmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri, New York eyaleti için 2011 yılında hayata geçiren Katılımcı Bütçe uygulamasında, proje tekliflerinin toplanması ve değerlendirilmesi gönüllü katılımcıların desteğiyle gerçekleştirmiştir. 9 gün süren bir oylama sonucunda kazanan projeler New York eyaletinin mali yıl bütçesine dâhil edilmiştir. New York'un Katılımcı Bütçe uygulaması, belirli bir sorunun Katılımcı Bütçe süreci yoluyla ele alınıp alınamayacağına bakılmaksızın, çeşitli vatandaş kaygılarının sunulmasını ve taleplerin ifade edilmesini kolaylaştıran aktif katılımı bir platforma dönüşmüştür. Bununla birlikte, proje fikirlerinin sunulmasının önündeki engelleri azaltmak amacıyla yüz yüze gerçekleştirilen toplantılara ve etkinliklere öncelik verilmiştir.³⁰

GÜNEY AMERİKA KITASI DENEYİMLERİ

Brezilya, Porto Alegre şehrinde gerçekleştirilen Katılımcı Bütçe projesi bilinen ilk uygulama olması nedeniyle pek çok çalışmada öncelikli olarak ele alınmaktadır. Katılımcı Bütçe fikrinin Porto Aleg-

re'de oluşmasının temelinde burada bulunan sivil toplum kuruluşları, sendikalar veya mahalle örgütlenme geleneğinin köklü geçmişi bulunmaktadır. Porto Alegre şehrinin Brezilya'nın genelinde bir sorun olarak tanımlanan gelir eşitsizlikleri ve yolsuzluklardan azade olduğunu söylemek mümkün değildir. Ancak Porto Alegre, toprak sahipliği yerine küçük mülkiyetler gibi daha eşitlikçi bir sosyal yapının bulunduğu ilişkilere sahip bir şehir olması ve diktatörlüğe karşı toplumsal muhalefet geleneğine sahip olması nedeniyle görece daha aktif bir kitleden oluşmaktadır. Dolayısıyla, böyle bir şehirde katılımcı bir yaklaşımla proje geliştirmek ve sivil toplumun desteğini almak öncelikli konuların başında gelmiştir. Katılımcı Bütçe uygulaması ise sosyal adalete vurgu yaparken bu çerçevede, vatandaşların katılımcı birer kamusal özne olmasını ve hükümetin işlerine dair bilgi edinmesini sağlayarak demokratik bir katılımı mümkün kılmıştır.

1988 tarihli Brezilya Anayasası, ülkedeki demokratikleşmenin önünü açarak, yerel yönetimlerin özerkliği ve gelişimi açısından bir dönüm noktası olmuştur. Brezilya'da yapılan anayasal düzenlemelerle birlikte Porto Alegre örneğinde olduğu gibi pek çok şehirde sivil katılımı teşvik etmek adına katılım yöntemleri geliştirilmiştir. Bu yöntemlerden biri de Katılımcı Bütçe yaklaşımıdır. Porto Alegre Katılımcı Bütçe süreçleri, geleneksel oy verme ve halk katılımı kriterlerinden farklı olarak düşük gelirli kent sakinlerine, vatandaş olmayanlara ve gençlere yer vererek kamusal karar alma sürecinde dezavantajlı grupları da içerecek şekilde genişletilmiştir. Porto Alegre'de Katılımcı Bütçe süreci sonucu, temiz su hizmetlerine erişimin artması, altyapı sistemlerinin geliştirilmesi, eğitim kurumlarının artırılması gibi pek çok olumlu gelişme ortaya çıkmıştır. Halkın aktif katılımı, onların önceden karar verilen projelerde de söz sahibi olmaları sonucunu doğurmuştur. Örneğin Porto Alegre'nin eski elektrik santral alanının bulunduğu yer için otel inşaat projesi bulunmasına rağmen proje reddedilmiş, bunun yerine halka açık bir park yeri ve kongre salonu inşa edilmiştir. Porto Alegre'nin Katılımcı Bütçe uygulaması sırasında her şehirde gerçekleşmesi mümkün olamayacak, nadir ve kamu yararına yönelik kararlar alınmış olması, katılımcı yaklaşımla de-

²⁹ A Million Dollar Question: Youth Lead the Change, City of Boston and Participatory Budgeting Project. [http://citiesofmigration.ca/good_idea/a-million-dollar-question-youth-lead-the-change/\[03.08.2021\]](http://citiesofmigration.ca/good_idea/a-million-dollar-question-youth-lead-the-change/[03.08.2021])

³⁰ Youth Lead the Change: Participatory Budgeting. https://www.bu.edu/ioc/files/2017/01/Youth-Lead-the-Change_Report.pdf [03.08.2021]

ğerlendirilen projelerin halk tarafından kabul görür olmasının önemini ortaya koymaktadır.

Peru, Villa El Salvador, Brezilya'nın Porto Alegre kentindeki başarılı Katılımcı Bütçe modelini izleyerek yeni bir uygulama örneği oluşturan ve Peru'da Katılımcı Bütçe modelini belediye kanununa dâhil eden ilk belediye olma özelliğini taşımaktadır. Villa El Salvador kentinin Katılımcı Bütçe modeli ile elde ettiği başarı, Peru'da diğer belediyelerin de bu uygulamayı benimsemesine yol açmıştır.³¹ Katılımcı Bütçe modeli, Peru'da özellikle yolsuzlukla mücadele sürecinde önemli bir araç olarak kullanılmıştır. Villa El Salvador kentinde uygulanan Katılımcı Bütçe modelinin hedefleri şu şekilde sıralanmaktadır:³²

- ▶ Vatandaşların sürece aktif katılımının teşvik edilmesi, kent sakinlerinin hak ve yükümlülüklerinin tam olarak belirlenmesi
- ▶ Kamu kaynaklarının tahsisinin ve uygulanmasının iyileştirilmesi ile öncelikli hale getirilmesi
- ▶ Kapsamlı Koordineli Kalkınma Planı'nda belirlenen ilkelere ve önceliklere göre verimli bir belediye bütçesinin oluşturulması
- ▶ Müzakere yoluyla devlet ve sivil toplum arasındaki ilişkinin güçlendirilmesi
- ▶ Katılımcı Bütçe sürecinde eşgüdümlü eylemlerin şeffaflığının sağlanması ve uygulanmasının güçlendirilmesi
- ▶ Kamu harcamalarının denetlenmesi

Villa El Salvador'da ilk olarak 2000 yılında başlayan Katılımcı Bütçe sürecinde kentsel gelişim planı lehine oy kullananların oranı %83,7'ye ulaşmıştır.³³

ASIA KITASI DENEYİMLERİ

Güney Kore, Seul'da Katılımcı Bütçe uygulaması 10 milyondan fazla insanın yaşadığı bir şehirde yürürlüğe giren ilk projedir ve toplam bütçesi 50 milyar wondur (40 milyon USD). Seul Belediye Meclisi, kamunun taleplerini karşılamak, hükümetin harcamalarını kontrol etmek, şeffaflığı sağlamak, israfın ve verimsizliğin önüne geçmek amacıyla bu uygulamayı hayata geçirdiğini duyurmuştur. Seul'un Katılımcı Bütçe modeli vatandaşların bütçe tahsis ve denetim sürecine doğrudan katılımını teşvik etmektedir. 2010 yılında yöneticiler ve belediye meclis üyeleri arasındaki tartışmalardan doğan bu sürece zamanla sivil toplum kuruluşları ve uzmanlar da dâhil olmuş ve bu kapsamda birçok çalıştay ve toplantı düzenlenmiştir. Şehir yöneticileri, belediye meclis üyeleri ve ilgili sivil toplum kuruluşlarınca alınan karar neticesinde Mayıs 2012'de Seul Kent Konseyi, Katılımcı Bütçe sistemi yönetmeliğini yasalaştırmıştır. Seul'daki Katılımcı Bütçe sisteminin temel işlevleri (i) orta ve uzun vadeli bütçe planı ve büyük yatırım girişimleri için görüş toplamak, (ii) görüş ve planları müzakere etmek, (iii) genel bütçe planının sonuçlarını Kent Konseyi'ne sunmak ve (iv) Katılımcı Bütçe işletme planlarını değerlendirmek şeklinde belirlenmiştir.³⁴

Japonya, Ichikawa'nın Katılımcı Bütçe planı, vatandaşlardan alınan vergilerin STK'lara ve vatandaşlar tarafından ihtiyaç duyulan alanlarda kullanılmak üzere dağıtımına toplumu dâhil etmeyi esas almaktadır. Vatandaşların vergi ödeme motivasyonunu artırmak, yeni bütçe destek programlarına katılımı sağlamak, kar amacı gütmeyen kuruluşların da desteğiyle vatandaşların toplum-

³¹ Participatory Budgeting. New York City Council. <https://council.nyc.gov/pb/> [03.08.2021]

³² Hordijk, Michaela. Participatory Governance in Peru: Exercising Citizenship. Environment&Urbanization Vol.17 No.1, 2005.

³³ Villa El Salvador Participatory Budgeting (Peru). Participedia. <https://participedia.net/case/473> [03.08.2021]

³⁴ Villa El Salvador Participatory Budgeting (Peru). Participedia. <https://participedia.net/case/473> [03.08.2021]

daki farkındalığını arttırmak ve vatandaşları, kalınma sürecine katılımları için desteklemek amacıyla Ichikawa Şehri Katılımcı Bütçe planı hayata geçirilmiştir. Ichikawa Katılımcı Bütçe planlaması, "%1 Destek Planı" adı altında başlamıştır. Bütçe, 230.000'i vergi mükellefi olan 474.000 nüfuslu bir nüfus göz önüne alındığında yaklaşık 3,8 milyon yen tutarındaki vergilerin %1'inden oluşmaktadır. "%1 Destek Planı" isimli Katılımcı Bütçe uygulamasının vatandaşlar tarafından ödenen vergilerden elde edilmesi ve finanse edilen kuruluşların kâr amacı gütmeyen kuruluşlardan oluşması sebebiyle Ichikawa kentinin Katılımcı Bütçe sistemi, yenilikçi bir yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. Ichikawa örneğinden yola çıkarak Ichinomiya, Oushu, Ohita, Eniwa, Yachiyo, Izumi, Ikoma ve Saga gibi pek çok belediye de bu yöntemi benimsemiştir.³⁵

AVRUPA KITASI DENEYİMLERİ

İtalya, Milano Katılımcı Bütçe modelini uygulayan ilk metropol olarak öne çıkmaktadır. 2015-2016 yılında ilk kez uygulanan Katılımcı Bütçe modeli sürecin çoğunlukla yüz yüze gerçekleştirilmesi, şeffaf yürütülmemesi ve projelerin kısıtlı şekilde hayata geçirilmesi gibi çeşitli eleştiriler almıştır. Yeni dönemde (2017-2018) önceki dönemde yapılan yanlışların tekrar edilmemesi adına yeni hedefler belirlenmiştir. Bu bağlamda güven, şeffaflık, etkileşim, halk katılımı, kurumsal iş birliği ve fizibilite başlıklarında detaylı çalışmalar yapılarak model geliştirilmiştir. Modelin hedef kitlesinde ağırlıklı olarak göçmenler ve 14-25 yaş arası genç nüfus

yer almaktadır. Bütçe modeli sürecinde okullarda üretilen öğrenci projelerinin de ön planda tutulduğu, gençlerin sürece katılımının önemsendiği görülmektedir. Milano Katılımcı Bütçe modeli; (i) teklif ve destek, (ii) planlama, (iii) oylama, (iv) izleme olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır. Sürecin ilk iki aşaması yüz yüze, oylamalar ise hem çevrimiçi hem de yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Milano Belediyesi tarafından halk katılımını artırmak üzere sosyal medya ve iletişim kampanyaları, halka açık proje toplantıları ve bilgilendirme toplantıları gibi yüze yakın etkinlik düzenlenmiştir. 15 Mart-15 Nisan 2018 tarihleri arasında halka sunulan projeler, 18.000 kişi tarafından oylanmıştır.³⁶

Fransa, Paris'te 2014 yılında dünyanın en büyük Katılımcı Bütçe uygulamasını başlatılmış; vatandaşlar ilk olarak 15 projenin geleceğine ve 20 milyon avro tutarındaki bütçenin nasıl harcanacağına karar vermişlerdir. Paris Belediye Başkanı Anne Hidalgo'nun seçimleri kazanmasının ardından deneme çalışması olarak başlatılan bu model zaman içerisinde vatandaşların kendi proje fikirlerini sunduğu dinamik ve üretken bir sürece dönüşmüştür. 2014 ve 2020 yılları arasında, Katılımcı Bütçe yoluyla harcanmak üzere şehrin sermaye fonunun yaklaşık %5'ine tekabül eden 500 milyon avroyu ayırmayı taahhüt etmiştir. 1 Temmuz 2021 tarihi itibarıyla toplam 2.772 projenin değerlendirildiğini duyuran Paris'te,³⁷ farklı birçok temayı kapsayacak şekilde hayata geçirilen Katılımcı Bütçe uygulaması çerçevesinde kamu yararına hizmet etmesi koşuluyla vatandaşların önerdiği proje türlerine herhangi bir sınırlama veya kısıtlama getirilmemiştir. Ayrıca, fikirlerini sunan vatandaşların projeleri ile ilgili iletişim kampanyasında aktif rol alması da sağlanmıştır. Paris'in Katılımcı Bütçe modelinin başarılı olmasında sosyal medya uygulamaları ve dijital teknoloji aracılığıyla yapılan tanıtım ve duyurular önemli rol oynamış ve bu sayede özellikle gençlerin sürece aktif katılımı sağlanmıştır.³⁸

³⁵ Presupuesto Participativo. Municipalidad de Rosario. <https://www.rosario.gob.ar/web/gobierno/presupuestos/presupuesto-participativo> [03.08.2021]

³⁶ Achievements of the Participatory Budget System (PBS) in Seoul. Seoul Metropolitan Government. <http://english.seoul.go.kr/city-hall/budget/participatory-budget-system/> [03.08.2021]

³⁷ The 1% Support Scheme: Participatory Budgeting in Ichikawa City (Japan). Participedia. <https://participedia.net/case/4783> [03.08.2021]

³⁸ Participatory Budgeting in Ampasy Nahampoana, Madagascar. Participedia. <https://participedia.net/case/5565> [03.08.2021]

BÖLÜM IV: TÜRKİYE'DE KATILIMCI BÜTÇE ÖRNEKLERİ

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de Katılımcı Bütçe arayışı doğrultusunda önemli yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bunlardan biri de kamu kaynaklarının hesap verebilirliği ve malî saydamlığını sağlamak üzere oluşturulan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’dur. Bu kanunla beraber, bütçe hazırlama süreçlerinde stratejik planlama, performans programları ve faaliyet raporları gibi bütçe raporuna ek olacak belgelerin oluşturulması sağlanmıştır. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun da yerel düzeyde katılım ile ilgili maddeler yer almaktadır ancak³⁹ Katılımcı Bütçe süreçlerine rehber olacak düzeyde bir yasal düzenleme bulunmamaktadır.

Türkiye’de yerel yönetimler tarafından uygulanmış Katılımcı Bütçe örneklerine rastlamak mümkündür. İlk örneği 1979-1980 yıllarında Fatsa Belediyesi’ne dayanmaktadır. Fatsa’da gerçekleştirilen Katılımcı Bütçe deneyimi çok uzun süremese bile pek çok büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyesine yol gösterici olmuştur. Özellikle son yıllarda katılımcı yaklaşımın her geçen gün daha çok benimsenme çabalarına bağlı olarak pek çok yerel yönetim çeşitli Katılımcı Bütçe deneyimleriyle karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye uygulamalarının değerlendirildiği bu bölümde Katılımcı Bütçe örnekleri büyükşehirler, il belediyeleri ve ilçe belediyeleri kapsamında sıralanmaktadır.

Ankara Büyükşehir Belediyesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi, Çanakkale Belediyesi, Uşak İl Özel İdaresi, Fatsa Belediyesi (Ordu), Muratpaşa Belediyesi (Antalya), Nilüfer Belediyesi (Bursa), Şişli Belediyesi (İstanbul) Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi Belediye Ortaklık Ağları (TUSENET) tarafından hayata geçirilen Katılımcı Bütçe uygulamaları örnekleri bu bölümde aşağıda detaylı olarak yer verilmiştir.

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Mansur Yavaş, başkentteki 565 sivil toplum kuruluşuna mektup göndererek, kentin 2021 mali yılı bütçesini birlikte hazırlamayı teklif etmiştir. Kaynak ayrılması iste-

³⁹ Koç, N. (2017). Katılımcı Bütçe Anlayışının Türkiye Açısından Değerlendirilmesi . Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , 10 (1) , 443-470 . DOI: 10.17218/hititsosbil.290964

nen projelerin ve mevcut kaynakların paylaşımına dair görüş ve önerilerin paylaşılmasını talep eden Ankara Büyükşehir Belediyesi, STK'ların yanı sıra, kamu kurumları, meslek kuruluşları, üniversiteler ve vatandaşların da sürece dâhil olmasını önemsemektedir. 2021 mali yılı bütçe hazırlık çalışmalarını başlattıklarına dikkat çeken Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Mansur Yavaş, COVID-19 salgını nedeniyle salon toplantıları ve yüz yüze görüşmelerin yapılamadığını vurgulayarak, tüm görüş ve önerilerin internet ortamında yapılacağını, ayrıca görüş ve önerilen yazılı olarak da Mali Hizmetler Daire Başkanlığı'na iletebileceğini belirtmiştir.⁴⁰

BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Bursa Büyükşehir Belediyesi Kadın Meclisi'nin belediyenin bütçesinde kadınlara yönelik faaliyetlerle ilgili harcamaları için hazırladığı döküm, toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe izlemenin önemli örneklerinden biridir. Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe çalışmaları, belediyelerin bu alandaki politikalarının izlenmesine ve kadın alanında çalışmalar yürüten sivil toplum kuruluşları ile ortaklıklar kurulmasına olanak sağlamaktadır. Bu çalışmanın ilk adımında Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin 2010-2014 dönemine ait Stratejik Planı incelenmiş ve kadınlarla ilgili hangi stratejik hedeflerin belirlendiği saptanmıştır. İkinci adımda ise faaliyetler üzerinden kadınlarla ilgili alanlara yapılan bütçe tahsisatları hesaplanmıştır. Bu saptama ve hesaplama sonucunda, kadınlara yönelik faaliyetler için ayrılan bütçenin, belediyenin toplam bütçesinin çok küçük bir kısmına karşılık geldiği tespit edilmiştir. Sanatsal ve mesleki beceri eğitimi hariç olmak üzere tüm bütçe kalemlerinde kadınlara ayrılan payın oranı %0.01'in altındayken, kadınlara yönelik faaliyetler için ayrılan toplam miktar belediye bütçesinin %0.56'sına karşılık gelmektedir.⁴¹

ÇANAKKALE BELEDİYESİ

2007 yılında merkezi yönetim tarafından yürürlüğe konulan "Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi" kapsamında yerel ölçekte Katılımcı Bütçe uygulamasını başlatan ilk kurum olan Çanakkale Belediyesi, sürecin başlangıcında öncelikle Katılımcı Bütçe tekniği uygulamasında dünya ölçeğinde başarılı olan şehirleri incelemiştir.⁴² Çanakkale için oluşturulan modelin ana bileşenlerini muhtarlar, belediye, kent konseyi ve vatandaşlar oluşturmuştur. "Bütçemi Biliyorum, Hesabını Soruyorum" sloganıyla, Katılımcı Bütçe tekniğinin tanıtımı mahalle toplantıları aracılığıyla yapılmış, yaklaşık 10.000 haneye konuyla ilgili broşür dağıtılmıştır. Sonrasındaysa vatandaşların bütçeden beklentilerini ve bu konudaki görüşlerini derlemeye yönelik çalışmalar yapılmıştır. Ayrıca muhtarlar ile birlikte mahalle toplantıları organize edilmiş ve yöneticiler vatandaşla buluşmuştur. Mahalle toplantıları, iki önemli sorgulama odağında gerçekleşmiştir. Bunlardan birincisi mevcut hizmetlerden memnuniyet düzeyi; ikincisi ise gelecek beklentilerinde vatandaşların mahalle ve kent için öncelikleridir. Toplantı esnasında katılımcılara her biri bir puan değerinde olan "Benim Önceliğim Kartları"ndan onar adet dağıtılmıştır. Böylelikle vatandaşların önceliği tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu süreçte, karşılıklı olarak belediye ve vatandaş arasındaki iletişim güçlendirilmiş, karar alma sürecindeki sorumluluklar paylaşılmıştır. Ayrıca, Çanakkale Belediyesi bu dönemde bütçe programlarının uygulanmasında katılımcı aşamaları takip etmek amacıyla Yatırım Planlama Komitesi'ni de oluşturmuştur. Kent Konseyleri ise katılımcı bütçe modelini oluşturma görevini üstlenmiştir.⁴³

⁴⁰ Başkan Yavaş'tan STK'lara "Bütçeyi Birlikte Hazırlayalım" Çağrısı. Ankara Büyükşehir Belediyesi. <https://ankara.bel.tr/haberler/baskan-yavastan-stklara-butceyi-birlikte-hazirlayalim-cagrisi> [16.07.2021]

⁴¹ Yerel Yönetimlerde Katılımcı Mekânizmalar ve Süreçler. Türkiye Avrupa Vakfı. http://turkiyeeavrupavakfi.org/wp-content/uploads/2016/10/Matra_Kitap3.pdf [16.07.2021]

⁴² Çoban, Kadir. Yerel Yönetimlerde Katılımcı Bütçeleme ve Kent Konseylerinin Rolü. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 2019: 81-83.

⁴³ Yerel Yönetimlerde Katılımcı Mekânizmalar ve Süreçler. Türkiye Avrupa Vakfı. http://turkiyeeavrupavakfi.org/wp-content/uploads/2016/10/Matra_Kitap3.pdf [16.07.2021]

UŞAK İL ÖZEL İDARESİ

2001 yılında Avrupa Birliği, Avrupa-Akdeniz Ortaklığı (MEDA) Programı⁴⁴ Fonu'ndan yararlanmak için İçişleri Bakanlığı tarafından yapılan başvuru ile başlatılan "Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi" kapsamında pilot projelerden biri olarak seçilen Uşak İl Özel İdaresi'nde Katılımcı Bütçe çalışmaları hayata geçirilmiştir. 2007 yılında gerçekleştirilen uygulamada yürütülen çalışmalar; katılımcı yatırım programı süreci, vatandaş memnuniyet anketi ve yatırım kartıdır. Proje çerçevesinde yatırım programı çalışmaları başlatılarak yurttaşların hizmetlerden beklentileri ve memnuniyet düzeyleri ölçülmüş ve sonuçlar yine yurttaşla paylaşılmış, daha sonra yatırım kartı uygulamasıyla da yurttaşların proje öncelikleriyle kurumsal stratejik planlama gereklilikleri bir araya getirilmiştir. Katılımcı Bütçe uygulamaları sonucunda öncelikli olarak kırsal alanlar ve bu alanlardaki altyapı çalışmalarına yönelik projelerin geliştirilmesi sonucu elde edilmiştir. 2007 yılında yapılan uygulamadan istenilen sonuç elde edilememiş ve sonrasında da Katılımcı Bütçe uygulamaları kısmen devam ettirilmiştir⁴⁵

FATSA BELEDİYESİ, ORDU

Fatsa'nın Katılımcı Bütçe deneyimi Porto Alegre uygulamasından çok önceki bir tarih olan 1979-1980 yıllarına dayanmaktadır. Porto Alegre gibi katılımcı yönetim vurgusunu taşıyan Fatsa deneyimi, 1970'lerin sonlarında Türkiye'nin içerisinde bulunduğu siyasi durumda, dönemin iktidarına muhalif bir uygulama olması sebebiyle yalnızca 9 ay geçerliliğini koruyabilmiştir. Buna karşın Türkiye'de karşımıza çıkan ilk Katılımcı Bütçe benzeri uygulama ve toplumcu belediyeçilik örneği olması yönleriyle önem taşımaktadır.

1977 seçimlerinin yenilenmesinin ardından, Ekim 1979-Nisan 1980 arasında Belediye Başkanı öncülüğünde, 1979 yılının Ekim ayında uygulamaya konulan bu Katılımcı Bütçe benzeri uygulamaya göre, mahallelerden büyüklüklerine göre 3 veya 7 kişi arasında değişen 11 halk komitesi kurulmuştur. Halk komitelerinden görevi komitelerde alınan talepleri belediyenin Halkla İlişkiler Şubesi'ne iletmek olan temsilciler seçilmiştir. Temsilciler aracılığıyla halk ve belediye yönetimi bağlantıları güçlü tutularak vatandaşların alınan kararlarda etkili olması sağlanmıştır.⁴⁶ Kurulan mahalle komiteleri sayesinde, belediyenin halkla ilişkilerinde ilerleme sağlanmış ve sorunlar kahve toplantılarında halkla birlikte çözümlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda Fatsa'nın Katılımcı Bütçe deneyiminde öne çıkan faaliyetler arasında "Çamura Son Kampanyası", "Fatsa Halk Kültür Şenliği" ve fındık üretiminin teşviki yer almaktadır.

"Çamura Son Kampanyası" kısıtlı bütçe gelirleri ve dönemin ekonomik şartları nedeniyle dört yılda sona erdirilecek bir uygulamayken, halkın çalışmalara birebir katılımı, çevre il ve ilçelerin gönüllü katılımı ve belediyelerin teknik araç yardımlarıyla altı günde çamurlu yol sorununu ortadan kaldırılmıştır. Aynı kampanya sayesinde, kentin sahille bağlantısını sağlayan yollar ile kent dışına giden yollar da başarıyla açılmıştır. Kampanya, temsili demokrasiden katılımcı demokrasiye geçişi işaret etmesi sebebiyle oldukça önemli bir adım olarak öne çıkmaktadır.⁴⁷

Bir diğer proje olan Fatsa Halk Kültür Şenliği, Fatsa halkının yaratıcı kültürünün geliştirilmesini sağlamak ve Fatsa Katılımcı Bütçe uygulamasını ulusal düzeyde duyurabilmek amacıyla diğer belediyelere ve sivil toplum örgütlerine davetler yollanarak 8-14 Nisan 1980 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.⁴⁸

Fındık üretiminin teşvikiyse yörenin neredeyse tek gelir kaynağı olan fındık ticaretinden üreticilerin tatmin edici ekonomik değer elde edememesini protesto etmek amacıyla başlatılan "Fındıkta Sö-

⁴⁴ Euro- Mediterranean Partnership: The MEDA Programme. European Commission. <http://aei.pitt.edu/46581/1/A7140.pdf> [20.09.2022]

⁴⁵ Dayar, H. & Uluten, M. E. (2019). Katılımcı Bütçe uygulamasının Etkinliği: Uşak İl Özel İdaresi Örneği. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19 (4), 299-320. DOI: 10.18037/ausbd.668658

⁴⁶ Yıldırım, Y. (2008). PORTO ALEGRE-FATSA: YEREL DÜZEYDE "DEMOKRASİYİ DEMOKRATİKLEŞTİRMEK" ÇABALARI ÜZERİNE BİR KARŞILAŞTIRMA. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 63 (01), 273-287.

⁴⁷ Yıldırım, D. & Haspolat, E. (2020), "Türkiye'de Hegemonya ve Karşı Hegemonya Stratejileri Bağlamında Yol Siyaseti: Fatsa Örneği", *Fiscaoeconomia*, 4(3), 661-704.

⁴⁸ Kılavuz, F. & Yüksel, C. 2017, "Yerel Yönetimler Maliyesi Çerçevesinde Toplumcu Belediyeçilik: Fatsa ve Ovacık Örneği", *Toplum ve Demokrasi*, 11 (23), Ocak-Haziran, s. 121-138.

mürüye Son" mitingleri, Fatsa Belediyesi'nin de destek vermesiyle gerçekleştirilmiştir. Fatsa'da halk tarafından seçilmiş bir belediye başkanının katılımcılığı teşvik etmesi, 11 mahallede halk komitelerinin olması ve bu mahalle halk komitelerinde alınan kararların belediyenin organlarından biri olan encümene taşınarak meşruiyet kazanması, Fatsa'daki katılımcı yönetim anlayışının adımlarının halk tarafından sahiplenildiğini göstermektedir.

MURATPAŞA BELEDİYESİ, ANTALYA

2020 yılında Muratpaşa Belediyesi sınırları içerisinde ikamet eden kişilerin ilçeyi ilgilendiren tüm konularda görüş ve öneri sunmalarını, karar alma süreçlerine doğrudan katılım sağlamalarını amaçlayan "Komşu Meclis" uygulaması Türkiye'de ilk dijital demokrasi platformu olarak hizmete başlamıştır. Uygulama, Muratpaşa Belediyesi Halkla İlişkiler Müdürlüğü Dijital Medya Ekibi ve Bilgi İşlem Müdürlüğü'ne bağlı Yazılım Ekibi tarafından yürütülmektedir. Platforma üyelikler, MERNİS adresleri esas alınarak Antalya ili Muratpaşa ilçesinde yaşayan, çevrim içi üyelik başvurusunda bulunarak üyelik sözleşmesini kabul eden 13 yaş ve üzerindeki kişiler tarafından yapılabilmektedir.

Komşu Meclisi uygulaması dört ana bölümden oluşmaktadır: (i) Muratpaşa'nın 55 mahallesinden oluşan "Mahalle Meclisleri", (ii) oylamaya sunulacak konuların tartışıldığı "Komşu Formu", (iii) Muratpaşalılar'ın fikir, öneri ve projelerini iletecekleri "Bir Fikrim Var" bölümü, (iv) mahalle özelindeki oylamaların yapıldığı "Mahalle Meclisi" bölümüdür. Mahalle meclisleri kapsamında sadece o mahallede ikamet eden kişiler oy kullanabilmektedir.⁴⁹

Belediye yönetimince belirlenen konular platform üzerinden forum içerisinde oylamaya sunulmaktadır. Üyeler forumda oylanmak üzere kentle ilgili öneri sunulabilmektedir. Bu öneriler uygulama arayüzünde bulunan "Bir Fikrim Var" bölümü üzerin-

den alınarak Abdullah Sevimçok Sivil Toplum ve İnovasyon Merkezi'ne (ASSİM) iletilmekte, ASSİM Danışma Kurulu'nun önerisi alınarak, Belediye Encümeni'nin onayıyla Komşu Meclisi'nde oylamaya sunulabilmektedir. Ayrıca, "oylama sayfası"nda oylama yapıldıktan sonra istenildiği takdirde yorum da yapılabilmektedir. Bu şekilde oylamaya sunulan konular en az üç gün uygulamada yayınlanmaktadır. Oylama sonuçları ilgili yetkili organlara/kurullara ve belediye meclisine öneri olarak sunulmaktadır. Komşu Meclisi'nde öne çıkan, meclis tarafından kabul edilen öneri ve projeler, belediyenin ilgili birim ya da kuruluşlarına gönderilmektedir. 2020 yılı haric her yıl Ağustos ayında Komşu Meclisi'nde Katılımcı Bütçe oylaması gerçekleştirilmiştir. Bu uygulama aracılığıyla belediye bütçesinin mali dengeleri gözetilerek bir sonraki yıl için bütçe aktarımı yapılmaktadır.⁵⁰ "Komşu Meclisi" uygulaması birçok ülkede uygulanan Katılımcı Bütçe çalışmaları arasında dijital araçlar ve teknolojiler kullanılarak oluşturulması açısından örnek bir model olarak öne çıkmaktadır.

NİLÜFER BELEDİYESİ, BURSA

Bursa Nilüfer Belediyesi, aktif yurttaşlık bilincini geliştirmek ve katılım mekânizmalarının yalnızca belli bir gruba ait olmadığını, herkesin kent üzerinde söz hakkı olduğunu vurgulamak amacıyla 2009 yılında Türkiye'de bir ilki gerçekleştirmiştir. Nilüfer Belediyesi, gelir seviyeleri düşük grupları da kapsayan, her kesimden vatandaşın katılımıyla oluşturulan Mahalle Komiteleri Projesi'ni uygulamaya başlamıştır. İlçe merkezindeki 42 mahallede oluşturulan Mahalle Komiteleri aracılığıyla belediye, halkın yaşadığı bölgedeki hizmet önceliklerini kendisinin belirlemesini ve doğrudan kent yönetimine katılmasını olanaklı hâle getirmiştir. Mahalle Komitelerindeki toplantılarda 1/3 oranında kadın katılımcı ve 1/3 oranında genç katılımcı şartı bulunmakta, bu şart sağlanamadığı durumlarda üyelik boş bırakılmaktadır. Bu yöntemle çok aktörlü ve katılımcı bir süreç işletilmesi istenmektedir.⁵¹ Komitede alınan kararlar, 2/3 oy oranının sağlanmasıyla alınmaktadır.

⁴⁹ Erdoğan, O. (2020). Yerel Politikaların Şekillenmesinde Dijital Demokrasi Uygulaması Olarak Antalya Muratpaşa Belediyesi Komşu Meclisi. Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi, 3 (1), 48-60. DOI: 10.33712/mana.718879

⁵⁰ Muratpaşa Komşu Meclisi: Hakkında, <https://www.komsumeclisi.com/icerik/5> [23.09.2022] Demokrasi, 11 (23), Ocak-Haziran, s. 121-138.

⁵¹ Nilüfer Belediyesi. Mahalle Komiteleri. Erişim Adresi: https://www.nilufer.bel.tr/icerik/mahalle-komiteleri/icerik-24-mahalle_komiteleri [20.09.2022]

Nilüfer Kent Konseyi, Kadın Meclisi, Gençlik Meclisi ve Mahalle Komitelerinde alınan kararlar doğrudan Nilüfer Belediye Meclisi gündemine taşınmaktadır. Nilüfer halkının yönetimde doğrudan söz sahibi olduğu bu sistem ile halk, kent adına alınan kararlara katılım sağlayabilmektedir. Atılan bu somut adımlara ek olarak, 5 yıllık stratejik planının 2012-2014 dönemi revizyon planına Mahalle Komiteleri de dâhil edilmiştir. Planda alınan kararlar halk katılımıyla birlikte değerlendirilmiş, halk tarafından uygun bulunmayan kararlar meclis gündemine alınmamıştır. Nilüfer Belediyesi Mahalle Komitelerinin katılımcı uygulamalarına dair örnekler şu şekildedir:

- ▶ Çalı Mahallesi Palangalar Mevkii İmar Planı değişikliğinin, Çalı Mahalle Komitesi tarafından reddedilmesi sonucunda Nilüfer Belediye Meclisi gündemine alınmaması,
- ▶ Gazi Caddesine ilişkin yeniden düzenleme sürecinin, Cumhuriyet Mahalle Komitesi ile bölge halkının katıldığı toplantılar ve anket çalışmalarıyla yürütülmesi sonucunda bu düzenlemenin caddedeki 180 ağacın kaldırılmadan yapılmasının sağlanması,
- ▶ Ortanca Parkı'nın altına otopark yapılmasına ilişkin Belediye Meclisi kararının ağaç köklerinin gelişimini sınırlandıracağı gerekçesiyle, bölgede yaşayan site sakinleri ile Mahalle Komitesi'nin ortak girişimleriyle bozularak, parkın altına otopark yapılmadan projede revizyona gidilmesi kararının aldırılması.

Nilüfer Belediyesi'nde Katılımcı Bütçe uygulaması 2009 yılından itibaren uygulanmaktadır. Nilüfer Belediyesi'nin Katılımcı Bütçe çalışmaları ilk olarak 2007 yılında yerel katılım mekânizmalarının güçlendirilmesi, belediye birimlerinin kurumsal ölçeğinin artırılmasıyla yerel yönetim birimlerinde hizmet ve mali yönetimin geliştirilmesini içeren ve AB tarafından finanse edilen bir projeye başlamıştır. Yürütücülüğünü UNDP'nin yaptığı ve Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi olarak isimlendirilen bu projenin ilk aşaması 2005 ile 2007 Proje kapsamında Nilüfer Belediyesi'nin çalışmaları arasında yer almıştır. Projenin ikinci aşaması 2009-2011 yılları arasında gerçekleştirilirken üçüncü aşamanınsa

geçmiş projelerin çıktılarından faydalanarak İçişleri Bakanlığı ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile 2018-2022 yılları arasında uygulanması planlanmıştır. Vatandaşların yaşadıkları yerlerle ilgili karar süreçlerine katılmaları ve yapılacak olan yatırımların bütçelerinin oluşturulmasında vatandaşların da yer alması amaçlanmıştır. 2011 yılında, Mahalle Komitelerinin bilgi ve birikimlerinin artmasına bağlı olarak Nilüfer Belediyesi bütçe kararlarında da vatandaşların söz hakkı olmasına yönelik önemli adımlar atmıştır. Bu yönde Nilüfer Belediyesi Fen İşleri Müdürlüğü bütçesinden Mahalle Komitelerinin faaliyetlerine yönelik 2 milyon TL bir bütçe ayrılmış, bu bütçe ise mahallelerin gelişmişlik seviyelerine, nüfusuna ve ihtiyaçlarına göre paylaştırılmıştır. Nilüfer Belediyesi'nin Mahalle Komitelerine kaynak sağlaması ve yapılacak yatırımlara ait bütçe kontrolünü de vatandaşa açık hale getirmesi halkın ilgisini sağlamış ve bunun sonucunda Mahalle Komitelerine katılım oranını her geçen gün artırmıştır.

ŞİŞLİ BELEDİYESİ, İSTANBUL

Şişli Katılımcı Bütçe Çalışma Grubu'nun kolaylaştırıcılığıyla, Şişli İlçesinde, Şişli Belediyesi ve Şişli Kent Konseyi'nin öncülüğünde hayata geçirilen Katılımcı Bütçe uygulaması çerçevesinde yurttaşların bütçedeki faaliyetler ve harcamaların belirlenmesi aşamalarında toplantılara katılması, bu toplantılar sayesinde kamu kaynaklarının nerelere kullanıldığının anlaşılması, yurttaşların bu toplantılarda harcama kalemlerini öncelikli tercihleri doğrultusunda yönlendirebilmesi ve böylece kaynakların ortak yönetimine olanak verilmesi amaçlanmaktadır. Şişli Belediyesi Katılımcı Bütçe Çalışma Komisyonu ve belediyenin ilgili müdürlükleri, meclis üyeleri, Şişli Kent Konseyi, muhtarlar, Muhtarlar Meclisi ve Muhtarlar Genel Kurulu, aile hekimleri, okul aile birliği temsilcileri, okul müdürleri, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler ve diğer yerel aktörlerle birlikte mahalle halkının oluşturacağı yapılanmaların bir araya getirilerek tüm çalışmaların organize edilmesi planlanmıştır. "Benim Bütçem" sloganıyla⁵² hayata geçirilen Şişli Belediyesi Katılımcı Bütçe Modeli kapsamında mahalle sakinlerinin aktif ola-

⁵² Benim Bütçem. Şişli Belediyesi Katılımcı Bütçe Projesi. <https://www.sisli.bel.tr/uploads/files/2021/5/637569387780849967%5C%9Ei%5C%9Fli-KATILIMCI--B%5C%9C%3%87E-SUNUM.PDF> [16.07.2021]

rak katılım sağlayacağı toplantılarda önceliklerin belirlenmesi, oylamalar ve müzakereler yoluyla nihai karara ulaşımları sağlanacaktır. Bu aşamadan sonra mahalleyi temsil edecek Mahalle Katılımcı Bütçe Komiteleri seçilecek ve söz konusu komiteler mahalle sakinlerinin görüşlerini ve taleplerini bir üst katılımcı demokrasi organı olacak Şişli Katılımcı Bütçe Konseyi'nde dile getireceklerdir. Mahallelerin taleplerini ortaklaştıracak, ilçe genelindeki talepleri belirleyip Şişli Belediyesi yetkilerine aktaracak olan bu organ ve aynı zamanda alınan kararların uygulanıp uygulanmadığını da denetleyecektir.⁵³

gerçekleştiğine yönelik bulgulara ulaşılammıştır. Elde edilen geri bildirimler, projeler yoluyla etkin sonuçlara ulaşılammamasının altında projelerin amaçlarına uygun olarak kullanılmamasının yer aldığını ve yönetici değişikliklerinin de proje yürütme süreçlerini olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir.⁵⁴ Ancak projelerden elde edilen birikim, bazı kamu idarelerinin halk katılımını sağlamak üzere mahalle komiteleri oluşturmalarına ve arama konferansları, karar toplantıları, anketlerle yüz yüze görüşmeler organize etmek gibi katılımcı uygulama arayışlarına yönelmelerini sağlamıştır.⁵⁵

YEREL YÖNETİM REFORMUNA DESTEK PROJESİ BELEDİYE ORTAKLIK AĞLARI (TUSENET) Katılımcı Bütçe İş Birliği

2006 yılında başlatılan ve Avrupa Birliği fonlarıyla yürütülen Yerel Yönetim Reformuna Destek Projesi Belediye Ortaklık Ağları (TUSENET) kapsamında gerçekleştirilen, İsveç-Türk Belediyeleri Katılımcı Bütçe İş birliği Projesi (TUSEPART) ile Katılımcı Bütçe özelinde iş birliğinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. TUSEPART kapsamında İsveç'in Umea Belediyesi ile Altındağ (Ankara), Osmangazi (Bursa), Nilüfer (Bursa), Yıldırım (Bursa) ve Tepebaşı (Eskişehir) belediyelerinin ortaklığı söz konusu olmuştur. Belediye kaynaklarından elde edilen bilgilere göre bu projeler kapsamında seminer ve eğitimler düzenlenmesine karşın somut uygulamalar hayata geçirilememiştir. Örneğin, Tepebaşı Belediyesi, Katılımcı Bütçe uygulaması ile 2009 yılında Fevzi Çakmak Mahallesi'nde bulunan ve 11 dönümlük alana yapılması düşünülen spor tesisleri için, 13-25 yaş arasındaki gençlere, tesisi projelendirme ve harcama yetkisi verileceğini resmi internet sitesinden duyurmuş ancak bu uygulamanın

⁵³ Şişli'de Katılımcı Bütçe Hayata Geçiyor. Şişli Belediyesi. <https://www.sisli.bel.tr/uploads/files/2021/5/637569387769098748-katilimcibutce.pdf> [16.07.2021]

⁵⁴ Gergerlioğlu, Ufuk. Mete Dibo. Avrupa Ülkeleri ve Türkiye Uygulamaları Kapsamında Katılımcı Bütçeleme Yaklaşımı. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 2017. Cilt:16 Sayı:63: 1149.

⁵⁵ Allegretti, G. & Koçdemir, M. (2022). Katılımcı Bütçeleme Uygulamaları: Türkiye ve Portekiz Deneyimlerinin Karşılaştırılması. Sayıştay Dergisi, 32 (123), 107-139 . DOI: 10.52836/sayistay.1068428

BÖLÜM V: İSTANBUL'UN KATILIMCI BÜTÇE SÜRECİ: BÜTÇEM İSTANBUL

İBB KATILIMCI BÜTÇE MODELİNİN ÖNEMİ VE HEDEFLERİ

Katılımcı, demokratik, insan odaklı, adil ve ortak akla dayalı yeni nesil belediyecilik anlayışı çerçevesinde kent sakinlerine hizmet sunan İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul'un ilk Katılımcı Bütçe uygulamasını gerçekleştirmek üzere önemli adımlar atmaktadır. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun belirttiği üzere İBB, bütçe harcamalarını konusunda kamu vebalı taşıdığı bilinci ile hareket etmekte ve kamu vicdanını rencide edecek, halkın yararına olmayacak, katma değer katmayacak ve toplumsal fayda sağlamayacak projeler ile harcamaların yapılmasını önlemektedir. Bu doğrultuda, belediyecilik hizmetlerine yönelik kararların alınmasında kent sakinlerinin mevcut süreçlere dâhil edilmesi ve yurttaş katılımını mümkün kılacak yeni mekanizmaların oluşturulması amacıyla İBB, Haziran ayı itibarıyla Katılımcı Bütçe uygulamasını hayata geçirmiştir. İstanbul'un Katılımcı Bütçe uygulaması modeli kent sakinlerinin beklentilerine doğrudan cevap verebilen bir anlayış ekseninde tasarlanmıştır. Katılımcı Bütçe modeli çerçevesinde belirlenen temel ilke ve hedefler şu şekildedir:

- ▶ Kamu yönetiminde hesap verme sorumluluğunun yerleştirilmesi ve şeffaflığın artırılması
- ▶ Vatandaşlara kamu kaynaklarının ne şekilde kullanıldığını izleme ve söz konusu kaynakları önceliklerine göre sınıflandırma olanağının sunulması,
- ▶ Kaynakların en çok ihtiyaç duyulan alanlara kanallene edilmesi, yaşam kalitesini iyileştirmek için bütçe fonlarının ve diğer kamu kaynaklarının kullanılmasında verimliliğin artırılması,
- ▶ Bütçe harcama kararlarının alınma sürecinde özellikle kadınların, gençlerin, yaşlıların, engelli bireylerin, göçmenlerin, azınlıkların ve dezavantajlı nüfus gruplarının seslerini duyurmalarının ve kentin yönetim sürecinde aktif rol almalarının kolaylaştırılması,
- ▶ Dezavantajlı gruplar lehine kaynakların adil bir şekilde yeniden tahsis edilmesi için koşulların oluşturulması,
- ▶ Kamu hizmetlerinin sunumunda eşit ve adil muamele yapılmasının sağlanması,
- ▶ Toplumda aidiyet ve dayanışma duygusunun yaratılması,
- ▶ Vatandaşlar ve kamu yöneticileri arasında güven duygusunun ve iş birliğinin tesis edilmesi.

İSTANBUL'DA KATILIMCI BÜTÇE SÜRECİ

İstanbul'da Katılımcı Bütçe, Yerel demokrasiyi geliştirmek amacıyla şeffaflık, hesap verebilirlik ve kapsayıcılık ilkelerini temel alarak; yerel yönetimlerde dayanışma ve uzlaşma kültürünü geliştirmek, iş birliklerini güçlendirmek ve temel hak ve hizmetlere erişimde sosyal adaleti sağlamak amacıyla tasarlandı. Katılımcı Bütçe modeli çerçevesinde temel ilkeler ve hedefler belirlendi:

- Kamu yönetiminde hesap verme sorumluluğunun yerleştirilmesi,
- Kent paydaşlarına kamu kaynaklarının ne şekilde kullanıldığını bilme ve söz konusu kaynakları önceliklerine göre sınıflandırma olanağının sunulması,
- Toplumda aidiyet ve dayanışma duygusunun yaratılması,
- Yaşam kalitesini iyileştirmek için bütçe fonlarının ve diğer kamu kaynaklarının en çok ihtiyaç duyulan alanlar için kullanılması,

- Bütçe harcama kararlarının alınması sürecinde özellikle kadınların, gençlerin, yaşlıların, engelli bireylerin, göçmenlerin, azınlıkların ve dezavantajlı nüfus gruplarının seslerini duyurmalarının ve kentin yönetim sürecinde aktif rol almalarının kolaylaştırılması,
- Kamu hizmetlerinin herkes için eşit, adil ve şeffaf bir şekilde kullanılması ve dağıtılması,
- Hemşehriler ve kamu yöneticileri arasında güven duygusunun ve iş birliğinin sağlanması.

Belirlenen ilke ve hedefler doğrultusunda İBB Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü, İstanbul Planlama Ajansı ve İstanbul Kent Konseyi iş birliğiyle 2021 yılının Haziran ayında hayata geçirilen "Bütçem İstanbul"; (1) Fikir Önerilerinin ve Proje Başvurularının Alınması, (2) Ön Değerlendirme ve Teknik Değerlendirme, (3) Projelerin Oylamaya Sunulması, (4) Oylama Sonuçlarının Açıklanması, (5) Uygulama, İzleme ve Değerlendirme olmak üzere 5 farklı aşamada tamamlanmıştır.

Bütçe Senin proje başvurularının daha verimli, şeffaf ve hesap verilebilir şekilde değerlendirilebilmesi için başvurular İstanbul Planlama Ajansı, Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü, İlgili Daire Başkanlıkları ve Kent Konseyi'nin ulaşabileceği ortak alanda toplanmıştır. Başvuru sürecinin başlamasından önce

kurum içinde ve kurum dışında önemli çalışmalar, toplantılar gerçekleştirilmiş, sürece dair bilgi aktarımı sağlanmıştır. Başvuru sürecinden önce İstanbul Kent Konseyi tarafından STK'lara yönelik gerçekleştirilen, Katılımcı Bütçe sürecinin hayata geçirileceğine dair toplantı da bu çalışmalardan biridir.

Katılımcı Bütçe Bilgilendirme Toplantısı, Müze Gazhane

İBB'nin ilgili birimleri, bağlı kuruluşlar ve iştirak şirketlerinin belirlediği, proje ekibinde yer alacak ve teknik değerlendirme sürecine katılacak sorumlulara "Katılımcı Bütçe Nedir?", "Katılımı Bütçe Zaman Planı", "Değerlendirme Kriterleri", "Dikkat Edilecek Hususlar" gibi başlıklarda Katılımcı Bütçe eğitimi verilmiştir. Aynı zamanda tüm Daire Başkanlarına konu ile ilgili farkındalık eğitimleri verilmiştir. Farkındalık eğitimi kapsamında Daire Başkanlarına "Katılımcı Bütçe" uygulamasının İBB'nin katılımçılık süreçlerine etkisi aktarılmıştır. Ek olarak, İBB'nin tüm personellerine "Katılımcı Bütçe" uygulamasına ilişkin bilgilendirme e-postaları gönderilmiştir.

Bütçem İstanbul'u kamu ile paylaşmak adına İstanbul'un pek çok yerinde billboardlarda afişlere yer verilmiş ve broşürler hazırlanarak İstanbullulara dağıtılmıştır. Kurum içi ve kurum dışı pek çok alanda İstanbullulara sürecin her aşamasında farklı iletişim kanalları aracılığıyla duyurular yapılmıştır. Afişler, broşürler ve e-postalar ile vatandaşlar Bütçem İstanbul için hazırlanan web sitesine yönlendirilmiştir. <https://butcesenin.istanbul/> web sitesinde Katılımcı Bütçe uygulamalarına yer verilerek Bütçem İstanbul süreci açıklayıcı bir şekilde kullanıcıya sunulmuştur. Aynı zamanda Katılımcı Bütçe sürecinin her aşaması web sitesi üzerinden yönetilmiştir. Bu doğrultuda, Bütçem İstanbul için hazırlanan web sitesi sürekli geliştirilmekte ve iyileştirilmektedir.

1. Fikir Önerilerinin ve Proje Başvurularının Alınması

Bütçem İstanbul sürecinin ilk adımını fikir önerilerinin ve proje başvurularının alınması aşaması oluşturmaktadır. Bu adımda ikameti İstanbul'da olan tüm vatandaşların butcesenin.istanbul web sitesinde yer alan "Proje Başvuru Formu"nu doldurarak projelerini iletmeleri sağlanmıştır. Bu süreçte aynı zamanda sivil toplum kuruluşları, sivil inisiyatifler ve muhtarlar ile şeffaflık, hesap verilebilirlik ve kapsayıcılık ilkeleri temelinde yerel yönetimlerde dayanışma ve uzlaşma kültürünün geliştirilmesi, temel hak ve hizmetlerde sosyal adaletin tesis edilmesi amacıyla fikir maratonları düzenlenmiştir. İstanbul Kent Konseyi tarafından düzenlenen Fikir Maratonlarının amacı, Bütçem İstanbul dâhilinde yer alan 7 temaya ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı'na bağlı olacak şekilde, İstanbulluların önceliklerini ve tespit ettikleri sorunlarını ortaya koyarak kendi bütçelerini belirleme süreçlerine destek olmak; proje fikirlerinin ortaya çıkış ve ayrıca yapılandırılmasına yardımcı olmak; aynı masa etrafında bir araya gelen katılımcıların ortak akıl ve uzlaşma süreçlerini işletip dayanışma içerisinde birlikte çözümler üretmesine uygun ortamı hazırlamaktır. Bu kapsamda, yapılacak fikir maratonlarının herhangi bir ayırım gözetmeksizin tüm İstanbullular'ın erişim ve katılımına uygun hale getirilmesi ve buna ilişkin bilgilendirmenin yapılmasına önem verilmiştir.

Fikir Maratonları, proje fikirlerinin ortaya çıkmasını kolaylaştırmak ve İstanbulluların proje fikirlerini somutlaştırıp hazırlanan dijital uygulamaya uygun hale getirilmesini sağlamak amacıyla 9 tematik konu başlığında gerçekleştirilmiştir.

- Sosyal Hizmetler Temalı Fikir Maratonu
- Kültürel Yaşam ve Eşsiz Miras Temalı Fikir Maratonu
- Afet ve Risk Yönetimi Temalı Fikir Maratonu
- İmar ve Şehircilik Temalı Fikir Maratonu
- Çevre ve İklim Değişikliği Temalı Fikir Maratonu
- Ulaşım Temalı Fikir Maratonu
- Sağlık ve Spor Temalı Fikir Maratonu
- Bölgesel Fikir Maratonları
 - Anadolu Yakası Fikir Maratonu
 - Avrupa Yakası Fikir Maratonu

Tematik Fikir Maratonları, Bütçem İstanbul dâhilinde belirlenen temalara ilişkin yenilikçi fikirleri olan bireysel ya da ekip halindeki katılımcıların yuvarlak masalar etrafında bir araya geldiği ve İstanbul kapsamında tespit ettikleri teknik ya da sosyal sorunları ortaya koydukları bir tartışma ve proje üretme alanı olarak tasarlanmıştır. Ortaya konulan sorunların çözümüne yönelik bireysel ya da grupça yeni proje fikirleri geliştirilmesi tematik fikir maratonlarının önemini ortaya koymaktadır. Bu kapsamda, fikir maratonları kentteki sivil aktörlerin İstanbul'a dair fikir ve önerilerinin geliştirilerek belirli temalar etrafında olgunlaştırılmasını kolaylaştırmak; yurttaşlar arasındaki ve yurttaşlar ile belediye arasındaki etkileşimi artırarak dayanışma ve birlikte üretme kültürünü güçlendirmek; yenilikçi fikirlerin oluşmasına zemin oluşturmak; gençlerin, kadınların, yaşlıların, engelli bireylerin, göçmenlerin, azınlıkların ve diğer kırılgan grupların İstanbul'a dair fikir, öneri, projelerini iletebilecekleri yeni kanallar oluşturarak bu projelerin Katılımcı Bütçe sürecine dâhil edilmesini sağlamak açısından oldukça önemlidir. Fikir maratonlarının temel motivasyonu bireysel tatmin ve taleplerden ziyade, İstanbul'un ya da İstanbulluların faydasına ve kamu yararına yönelik adımların atılmasına duyulan ihtiyaçtır.

Fikir Maratonu, Müze Gazhane

2021 yılı Bütçem İstanbul sürecinde fikir maratonları ilk olarak İstanbul Kent Konseyi tarafından Müze Gazhane'de bir toplantı düzenlemesi ve Katılımcı Bütçe modelinin tanıtımını yapması ile başlamıştır. 2022 yılında da aynı şekilde proje başvuruları, proje teklifleri ve fikirler dijital platformlar, ilçe kent konseyleri, muhtarlar buluşması ve İstanbul Kent Konseyi çalışma grupları aracılığıyla toplanmıştır. Bütçem İstanbul uygulamasının gerçekleştirildiği her iki sene için bu süreçte saha çalışmaları ve fikir maratonları düzenlenmiştir.

Ayrıca, İstanbul Kent Konseyi tarafından muhtar toplantıları düzenlenerek; Sosyal Hizmetler, Kültürel Yaşam ve Eşsiz Miras, Afet ve Risk Yönetimi, İmar ve Şehircilik Çevre ve İklim Değişikliği, Ulaşım, Sağlık ve Spor olmak üzere 7 temada proje üretilmesine yönelik çalışmalar yapıldı.

2021 yılı Bütçem İstanbul Fikir Önerileri ve Proje Başvurularının alınması süreci 2-15 Ağustos tarihleri arasında gerçekleşmiştir. 2022 yılında ise 30 Mayıs-26 Haziran tarihleri arasında başvurular alınmıştır.

Muhtarlar Buluşması, İPA

2. Ön Değerlendirme ve Teknik Değerlendirme

Bütçem İstanbul sürecinin ikinci adımını ise ön değerlendirme ve teknik değerlendirme aşaması oluşturmaktadır. Her iki değerlendirme için ayrı kriterler belirlenmiştir.

Ön değerlendirme kriterleri şu şekildedir:

- ▶ İkametgâhı İstanbul olan kişi veya STK'ler tarafından sunulmuş olması,
- ▶ İBB görev ve sorumluluk alanında olması,
- ▶ İBB Stratejik Planı amaç ve hedefleri ile uyumlu olması,
- ▶ Belirli, ölçülebilir, uygulanabilir, ilgili ve gerçekçi, belirli bir zaman diliminde gerçekleştirilebilecek (SMART) hedeflere uygun olması olarak belirlenmiştir.

Ön değerlendirmeden geçen projeler ikinci adım olarak teknik değerlendirmeye alınmaktadır. Bu süreçte içerik olarak benzer olan projeler birleştirilerek oylamaya sunulmuştur.

Teknik değerlendirme kriterleri şu şekildedir:

- ▶ Yasal yapılabilirlik,
- ▶ Teknik yapılabilirlik,
- ▶ Uygulama süresi,
- ▶ Uygulama bütçesi,
- ▶ Hizmetten faydalanacak hedef kitle/yaklaşık vatandaş sayısıdır.

2021 yılı Bütçem İstanbul ön değerlendirme ve teknik değerlendirme adımı, 16-20 Ağustos 2021 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Vatandaşlardan gelen projeler belediyenin yetki ve sorumluluğu içinde olması, yasal açıdan yapılabilirliği, ihtiyaç duyulan bütçenin büyüklüğü, teknik sınırlamalar ve halkla yerel yönetimler arasında köprü kurabilmesi kriterleri çerçevesinde ön değerlendirilmeye alınmıştır. 191 proje ön değerlendirme ve teknik değerlendirmeden geçirilmiştir.

2022 yılında ön ve teknik değerlendirme 27 Haziran-10 Temmuz 2022 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Vatandaşlardan gelen ve değerlendirmeye alınan projelerden; 77 proje ön değerlendirme ve teknik değerlendirmeden geçmiştir.

3. Projelerin Oylamaya Sunulması

Çevre, kültür, sağlık, sosyal, ulaşım, afet ve şehircilik temalarında ön plana çıkan, İBB 2020-2024 Stratejik Planı ve mevzuata uygun, teknik açıdan yapılabilir olarak görülen, ön ve teknik değerlendirmeleri geçen projelerin İstanbullular tarafından oylanması Bütçem İstanbul sürecinin üçüncü adımındır. Ön değerlendirme ve teknik değerlendirmeden geçen projeler **butcesenin.istanbul** web sitesi üzerinden kamuoyu ile paylaşılmıştır. Oylama süreci için "proje sepeti" sistemi devreye alınmıştır. Bu sistem ile proje maliyetlerine paralel olarak bir para puan/sanal para tutarı belirlenmiştir. İstanbullular oylamaya katılırken kendilerine verilen para puan/sanal para ile bu tutarı geçmeyecek şekilde vitrindeki projelerden uygun bulduklarını seçerek kendi proje sepetlerini oluşturarak oylamaya katılmıştır.

2021 Bütçem İstanbul sürecinde, 21-29 Ağustos 2021 tarihleri arasında 253 kişiden gelen toplam 191 proje oylamaya sunulmuştur. 2022 yılında ise 11-24 Temmuz 2022 tarihlerinde 77 proje oylamaya sunulmuştur.

4. Oylama Sonuçlarının Açıklanması

Bütçem İstanbul'un üçüncü adımında, oylamada ilk sırada yer alan projeler belirlenen bütçe sınırı içerisinde kalacak şekilde değerlendirilerek ilan edilmiştir. 2021 yılı Bütçem İstanbul sürecinde, oylama sonucunda 147.837 oy kullanıldığı, oylan projeler arasında çevre temasında 8, sosyal alanda 6, ulaşım konusunda 5, sağlık temasında

3, afet ve şehircilik alanında 3 ve kültür temasında 2 projenin ön plana çıktığı görülmüştür. Oylama sonucunda toplamda 39 kişi tarafından önerilen ve İstanbul için önemli olduğu düşünülen 27 proje 2022 yılında İBB bütçesine dâhil edilmiştir. 2022 yılı Bütçem İstanbul sürecinde, 14.834 oy kullanıldığı, oylan projeler arasında çevre ve iklim değişikliği temasında 3, kültürel yaşam ve eşsiz miras temasında 5, sağlık ve spor temasında 4, sosyal hizmetler temasında 6, ulaşım temasında 8, afet ve risk yönetimi temasında 1 ve katılımcı - yenilikçi yönetim temasında 1 olmak üzere toplam 28 proje İBB bütçesine dâhil edilmiştir.

5. Seçilen Projelerin Uygulama ve İzleme Çalışmalarının Tamamlanması

Bütçe modelinin bu aşamasında ise oylama sonuçları neticesinde seçilen projelerin İBB bütçesi kapsamında ilgili birimlerin bütçesine dâhil edilmiştir. Projelerin hayata geçirilme sürecinde kamuoyu ile düzenli olarak paylaşılması hedeflenmektedir. 2021 yılında seçilen projeler 1 Ocak 2022 tarihinden itibaren, 2022 yılında seçilen projeler ise 2023 yılı Yatırım ve Hizmet Programına dâhil edilerek 1 Ocak 2023 tarihinden itibaren hayata geçirilecektir. Aynı zamanda Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı koordinasyonunda, seçilen projelerin sahipleri ile uygulayıcı birimler bir araya getirilerek, proje kapsamı, proje detayları ve uygulama süreci görüşülmüştür. Süreç ile ilgili tüm gelişmeler ve detaylı bilgilendirmeler İstanbul Kent Konseyi tarafından düzenli olarak yapılmaktadır.

Bütçe Senin uygulamasının ilk yılının tamamlanmasının ardından 11 Eylül 2021 tarihinde seçilen 27 proje sahibinin katıldığı Katılımcı Bütçe Basın Toplantısı İBB Saraçhane Belediye Binasında gerçekleştirilmiştir. Basın toplantısında İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu, 2022 bütçesi kapsamında "Katılımcı Bütçe Uygulaması" ile kente kazandırılacak projeleri açıklayarak, katılımcı yaklaşımın önemine dikkat çekmiştir. "Kent'in, milyonlarca vatandaşımızın etkin gruplarının, kuruluşlarının, odaların da katıldığı bir mekânizmayla yönetileceğine şimdiden söz veriyoruz" diyen Sayın Ekrem İmamoğlu, halktan ve sivil toplumdan gelen taleplerin, İBB yatırım planlamasıyla birleştirip bütçeye alınacağını; seçilen projelerin ilgili birimlerin bütçesine dâhil edilmesi ve projelerin gerçekleştirilmesi sürecinin kamuoyu ile paylaşılacağını belirtmiştir.

Katılımcı Bütçe Basın Toplantısı, Saraçhane

Katılımcı Bütçe Basın Toplantısı, Saraçhane

Bütçe Senin uygulamasının ikincisinin ardından İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul Planlama Ajansı ve İstanbul Kent Konseyi'nin davetiyle Müze Gazhane'de projelerini tasarlayan, fikir maratonlarına katılan İstanbulluların da katılımıyla 27 Ağus-

tos 2022 tarihinde, "Bütçem İstanbul Buluşması" gerçekleştirilmiştir. Proje sahiplerinin tasarım sürecindeki motivasyonlarını dile getirdikleri etkinlikte, 2021 ve 2022 yılında seçilen toplam 55 proje sahibine teşekkür belgeleri takdim edilmiştir.

Bütçem İstanbul Buluşması, Müze Gazhane

Bütçem İstanbul Buluşması, Müze Gazhane

"BÜTÇEM İSTANBUL" UYGULAMASINDA SEÇİLEN PROJELER

2021 yılı Bütçem İstanbul uygulaması oylama sonuçlarında Çevre ve İklim değişikliği temasında 8, Sosyal Hizmetler temasında 6, Ulaşım temasında 5, Sağlık ve Spor temasında 3, Afet ve Risk Yönetimi temasında 3 ve Kültürel Yaşam ve Eşsiz Miras temasında 2 proje olmak üzere toplam 27 proje öne çıkmıştır.

Ön plana çıkan 27 projenin kapsamı ve içeriği aşağıda detaylarıyla yer almaktadır.

NO	PROJENİN ADI	OY ORANI	TEMA / ALT FAALİYET ALANI	HEDEF KİTLE / İLÇE
1	Denizler Artık Daha Temiz	%36,02	Çevre ve İklim Değişikliği	Herkes Tüm İlçeler
2	Doğaya Değer	%25,08	Sağlık ve Spor	Hayvanlar Tüm İlçeler
3	Yetersiz Bakiye	%15,92	Ulaşım	Herkes Tüm İlçeler
4	Adresli Otopark Sistemi	%14,78	Ulaşım	Herkes Tüm İlçeler
5	Afet Gönüllüleri	%14,24	Afet ve Risk Yönetimi	Herkes Tüm İlçeler
6	Güneş Enerjisi ile Yol Aydınlatması	%14,23	Çevre ve İklim Değişikliği	Herkes Tüm İlçeler
7	Arıları Yaşatalım, Çevreyi Onaralım	%13,51	Çevre ve İklim Değişikliği	Herkes Tüm İlçeler
8	Temiz Toplum Etkinlikleri	%13,06	Çevre ve İklim Değişikliği	Herkes Tüm İlçeler
9	İstanbul İçin Şehir Mobilyaları	%11,39	Afet ve Risk Yönetimi	Herkes Tüm İlçeler
10	Çocuklar Oyun Alanızsız Kalsın	%10,79	Sosyal Hizmetler	Çocuk Tüm İlçeler
11	İyilik Pınarı	%10,72	Kültürel Yaşam ve Eşsiz Miras	Herkes Tüm İlçeler
12	Sokak Hayvanları Mama Otomatı	%10,71	Çevre ve İklim Değişikliği	Hayvanlar Tüm İlçeler
13	Sosyal Platform	%10,60	Sağlık ve Spor	Herkes Tüm İlçeler
14	Hareketli Orta Refüj	%10,12	Ulaşım	Herkes Tüm İlçeler
15	Gönüllü Düzen	%9,55	Afet ve Risk Yönetimi	Herkes Tüm İlçeler
16	Ulaşım İçin Elektrikli İsbike	%9,54	Ulaşım	Herkes Tüm İlçeler
17	Global İstanbul	%9,27	Kültürel Yaşam ve Eşsiz Miras	Genç Tüm İlçeler
18	Kentköy	%8,72	Çevre ve İklim Değişikliği	Herkes Çatalca
19	Değerlendirilebilir Atıkların Toplanması	%8,60	Çevre ve İklim Değişikliği	Herkes Tüm İlçeler
20	Geçir	%8,37	Ulaşım	Herkes Tüm İlçeler
21	Genetik Hastalıkların Tespitine Yönelik Testler	%8,03	Sağlık ve Spor	Herkes Tüm İlçeler
22	Esenler Yeşil Alan	%7,35	Çevre ve İklim Değişikliği	Herkes Esenler
23	Eğitim Destek Programı	%7,11	Sosyal Hizmetler	Çocuk Tüm İlçeler
24	İstanbul Genci	%7,00	Sosyal Hizmetler	Herkes Tüm İlçeler
25	Yaş Alanlar Butonu	%6,58	Sosyal Hizmetler	65+ yaş Tüm İlçeler
26	Daha Sağlıklı Bir Yaşam	%6,10	Sosyal Hizmetler	Genç Güngören
27	Sosyal İstanbul	%5,99	Sosyal Hizmetler	Herkes Tüm İlçeler

Denizler Artık Daha Temiz

Çevre ve İklim
Değişikliği

Herkes

Tüm İlçeler

1

Oy oranı:
%36,02

Proje Süresi:
1 Yıl

Bu projeyle deniz kirliliğini önlemek ve çevre bilinci sağlamak amaçlanmaktadır.

İstanbul'un Katılımcı Bütçe oylamasında ön plana çıkan "Denizler Artık Daha Temiz" isimli proje fileler ile çöplerin denizlere ulaşmadan su kanallarında toplanabileceğini öngörmektedir. Marmara Denizi'nde su altı yaşamını tehdit eden müsilaj sorunu ve diğer olası çevre felaketleri düşünüldüğünde söz konusu projenin deniz kirliliğini bir nebze de olsa önleyebileceği düşünülmektedir.

Doğaya Değer

Sağlık ve Spor

Hayvanlar

Tüm İlçeler

2

Oy oranı:
%25,08

Proje Süresi:
1 Yıl

Bu proje İstanbul'daki sokak hayvanlarını korumak ve beslemek amacıyla yazılmıştır.

Plastik atık toplandığında sokak hayvanları için mama ve su elde edilen otomatlar kurulacaktır. Bu sayede hem çevre hem de hayvanlar korunacaktır. Ayrıca barınaklarda çalışmak üzere görevlendirilen gönüllüler sayesinde hayvanların iyi şartlarda bakılması sağlanacaktır.

Yetersiz Bakiye

Ulaşım

Herkes

Tüm İlçeler

BİRLİŞTİRİLMİŞ PROJE

3

Oy oranı:
%15,92

Proje Süresi:
1 Yıl

Projenin amacı, İstanbul Kartlarında yeterli bakiyesi bulunmayan vatandaşların zor durumda kalmasını önlemek ve ulaşımalarını kolaylaştırmaktır.

Bu proje kapsamında, İstanbulkart bakiyesi yetersiz olan İstanbulkart sahiplerine İstanbul geneli güncel otobüs İstanbulkart ücreti kadar (hali hazırda 7,67 TL) eksi bakiyeye düşme hakkının tanınması öngörülmektedir. Eksi bakiyeye düşme hakkı sadece kişiselleştirilmiş İstanbulkart sahiplerine (TC kimlik numarası sahibi) tanınacak olup bir kullanıcı eksi bakiyeye ayda maksimum 3 kez düşebilecek (her düşüş sonrası belirlenecek süre zarfında yeniden artı bakiyeye geçmek kaydıyla) ve 4. kullanımda yetersiz bakiye uyarısı alacak şekilde sistemin uygulanması planlanmaktadır.

Adresli Otopark Sistemi

Ulaşım

Herkes

Tüm İlçeler

4

Oy oranı:
%14,78

Proje Süresi:
1 Yıl

Proje sayesinde park alanı bulmak amacıyla zaman ve yakıt israfının önüne geçilmesi planlanmıştır.

Özel ve kamu olmak üzere tüm ticari açık ve kapalı otoparkların dolu boş oranı ile fiyat tarifesini gösterecek ve navigasyon ile seçilen otoparka yönlendirme yapılabilabilecek bir projedir. Otopark görevlileri ücret için araç bilgilerini ve park yerini sisteme işlediğinde boş ve dolu otopark yerleri tanımlanmış olacaktır.

Afet Gönüllüleri

Afet ve Risk Yönetimi

Herkes

Tüm İlçeler

BİRLEŞTİRİLMİŞ PROJE

5

Oy oranı:
%14,24

Proje Süresi:
1 Yıl

Afet ve acil durumlarda her kurumun ve her bireyin bilmesi ve yapması gerekenler farklı sorumluluklar bulunmaktadır. Bu sorumlulukları yerine getirebilmek adına her mahalleden 25-30 kişilik afet gönüllüsü ekibi hazırlamak hedeflenmektedir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesinin sorumluluk alanları içerisinde, başta "deprem" olmak üzere tahliye gerektiren doğa ve insan kaynaklı afet ve acil durumlarda, acil durum toplanma alanları için yetkilendirilmiş kurum/kuruluşlar sorumluluk alanına gelene kadar geçecek süre içerisinde, karmaşa ve paniğin engellenmesi amacı ile mahallede oturanlardan oluşan gönüllülere eğitimler verilecek, bilgilendirmeler ve yerinde tatbikatlar yapılacaktır. Bu iş kapsamında, Hafif Arama ve Kurtarma (İlk Müdahale Ekibi) Eğitimi ile Toplanma Alanı Organizasyonu Eğitimi verilecek ve mahalle halkının, acil durum toplanma alanlarının ne amaç ile oluşturulduğu, acil durum toplanma alanında neler yapmaları gerektiği konularında (sms, yazılı, görsel, sosyal medya vb.) bilgilendirilmesi sağlanacak ve yerinde tatbikatlar yapılacaktır.

Güneş Enerjisi ile Yol Aydınlatması

Çevre ve İklim Değişikliği

Herkes

Tüm İlçeler

6

Oy oranı:
%14,23

Proje Süresi:
2 Yıl

İnsan ve araç yoğunluğunun oldukça yüksek olduğu bir kent olan İstanbul'da bu yöntem ile enerji ve maliyet tasarrufu ile çevreye verilen zararın minimize edilmesi amaçlanmaktadır.

İstanbul, 7/24 yaşayan bir şehir olması sebebi ile insan ve araç hareketliliği birçok kent ve hatta ülkeye göre oldukça yüksektir. "Güneş Enerjisi ile Yol Aydınlatması Projesi" ile ihtiyaca göre belirlenecek bir alanda kurulacak güneş panelleri, gündüzleri enerji depolanacak ve geceleri kentsel donatıların (spor tesisleri, süs havuzları vb.) aydınlatmasında kullanılacaktır. Güneş Enerji Sistemi (GES) hakkında bilinirliğin ve yaygınlaştırmanın artırılmasına katkı sağlayacaktır. Bu uygulamanın hem mevcut kaynakların kullanımı ve enerji/maliyet tasarrufu anlamında; hem de daha temiz bir çevre için olumlu katkıları olacağı düşünülmektedir.

Arıları Yaşatalım Çevreyi Onaralım

Çevre ve İklim Değişikliği

Herkes

Tüm İlçeler

7

Oy oranı:
%13,51

Proje Süresi:
1 Yıl

Küresel ısınma, sanayileşme, otomobil ve pestisit artışı ve plansız şehirleşmeyle çevre kirliliği artmaktadır. Bunların sonucunda ekosistem bozulmuş, insanların temiz hava ve gıdaya ulaşımı kısıtlanmıştır. Arılar bu noktada kritik bir rol oynamaktadır.

Proje ile, belirlenecek alanlarda arı yetiştiriciliğini özendirerek ve var olan arıcılık üretiminin desteklenmesi hedeflenmektedir. Proje kapsamında İstanbul'da mevcut olan arıcılık faaliyetini desteklemek için "Arı Yemi Desteği" verilecektir. Emekli, kadın, çocuklu ailelerin arıcılık hakkında alacağı eğitimlerle bilinçlendirilmesi sağlanacaktır. Sonuç olarak hem insanların sosyalleşmesi hem de arıcılık faaliyetleri ile doğaya katkı sağlanacaktır. Üretilen ballar gelir getirirken, arıcılık faaliyeti yapan sosyal gruplar için destek olunacaktır.

Temiz Toplum Etkinlikleri

Çevre ve İklim Değişikliği

Herkes

Tüm İlçeler

8

Oy oranı:
%13,06

Proje Süresi:
1 Yıl

Korular parklar ve tüm ağaçlık bölgelerimizde biriken çöplerin temizlenmesi ve toplumun bu alanda sorumluluk olarak bilinçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu proje çeşitli bölgelerde 7'den 70'e herkesin katılacağı koru ve ormanlık alanlarda aylık çöp toplama etkinlikleri yapılmasını ve toplumun bilinçlenmesini amaçlamaktadır. Etkinlik için belirli bölgeler seçilecek ve imkanı olmayan vatandaşlar için ulaşım sağlanacaktır. Katılımcıların devamlılığının sağlanması ve daha çok kişiye duyurulması için etkinliklere teşvik amaçlı en çok çöp toplayan duyarlı İstanbulluya yarışma sonunda belediyenin belirleyeceği spor salonları yüzme havuzu vb. çeşitli belediye tesislerinden yararlanmasını sağlayacak ödül verilecektir. Sosyal medya kanallarında temiz bir çevre için İstanbulluların katıldığı Çevreni Temiz Tut etkinliği ve birinci olan kişi ödülünü alırken çekilmiş fotoğraflar paylaşılacaktır. Etkinlik sonunda gençlerin sportif aktivitelerinin yer alacağı, sokak müzisyenlerinin sanatlarını sergileyebileceği, kermes gibi etkinliklerin de gerçekleşeceği, dileyenin sınırlandırılmış alanlarda pikniklerini yapabileceği bir festival ortamı yaratılması ile hedef kitlenin genişletilmesi amaçlanmalıdır.

İstanbul İçin Şehir Mobilyaları

Afet ve Risk Yönetimi

Herkes

Tüm İlçeler

9

Oy oranı:
%11,39

Proje Süresi:
1 Yıl

Kent sakinlerinin kendilerini özgür, değerli ve keyifli hissedebilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

İstanbul'un dinamik ve kalabalık bir şehir olması sebebiyle yaratmış olduğu stres ve şehir yoğunluğunun bertaraf edilmesi amacıyla şehir mobilyaları üzerine yoğunlaşılması gerekmektedir. Farklı tasarımların insan psikolojisine etkisi düşünüldüğünde, otobüs durakları ve benzeri yapıların çevreye duyarlı, sürdürülebilir ve rahat tasarımlar olarak dizayn edilmesi ve bu sayede hem şehre farklı bir hava katılması hem de kent sakinlerinin mutlu edilmesi amaçlanmaktadır.

Çocuklar Oyun Alansız Kalmasın

Sosyal Hizmetler

Çocuk

Tüm İlçeler

10

Oy oranı:
%10,79

Proje Süresi:
1 Yıl

Bu proje İstanbul'daki çocukların sokaklarda oyun oynarken araç trafiği nedeniyle tehlikelerle karşılaşmaması için tasarlanmıştır.

Proje, haftanın veya ayın belirli günleri bazı sokakların çocuklara rahat oyun oynayacak alan olması için trafiğe kapatılmasını içermektedir. Aynı amaçla bazı sokakların ise tamamen çocukların kullanılmasına ayrılması önerilmektedir.

İyilik Pınarı

Kültürel Yaşam
ve Eşsiz Miras

Herkes

Tüm İlçeler

11

Oy oranı:
%10,72

Proje Süresi:
2 Yıl

İstanbul'daki geçmişten gelen hayrat ve sebil kültürünün çağa uygun hale getirilerek yaşatılması ve kent meydanlarında halka ve sokak hayvanlarına temiz ve soğuk içme suyu sağlanmasına yönelik projedir.

İyilik Pınarı Projesi ile kent meydanlarına yerleştirilen, kent mimarisine uygun çeşmeler aracılığıyla vatandaşlara içme ve kullanma suyu ulaştırılması planlanmaktadır. Bu sayede İBB kent meydanlarında insanlar için temiz ve güvenilir içme suyuna kavuşulacağı gibi hayrat kültürü de yaşatılmış olacaktır.

Sokak Hayvanları Mama Otomatı

Çevre ve
İklim Değişikliği

Hayvanlar

Tüm İlçeler

BİRLEŞTİRİLMİŞ PROJE

12

Oy oranı:
%10,71

Proje Süresi:
1 Yıl

Bu proje, mahalle düzeyinde sokak hayvanlarının mama ve su ihtiyacının karşılanmasını amaçlamaktadır.

Sokak hayvanlarına mama desteği sağlamak üzere şehrin belli noktalarına mama otomatları yerleştirilerek sokak hayvanlarının mama ve su ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmaktadır.

Sosyal Platform

Sağlık ve Spor

Herkes

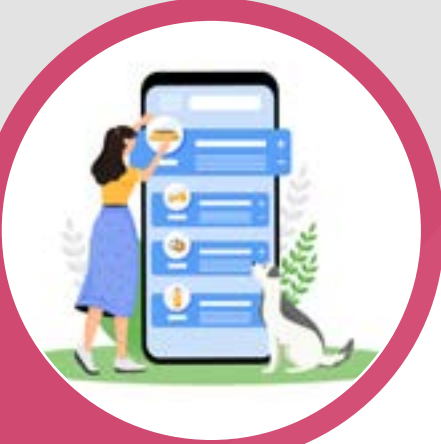

Tüm İlçeler

13

Oy oranı:
%10,60

Proje Süresi:
1 Yıl

İstanbul'da yaşanan sokak hayvanları sorunlarına çözüm getirmek için bu proje yazılmıştır. Bu yüzden interaktif ve şeffaf bir şekilde yardımlaşma imkanı sunan bir sosyal medya ortamının oluşması gerekmektedir.

Sokak hayvanlarının sorunlarına çözüm bulmak adına sanal ve herkese açık bir platform yapılacaktır. Bu platform sayesinde barınaklardaki sokak hayvanlarının sahiplendirilmesi sağlanacaktır. Sahiplendirdikten sonra gerektiği durumda bakımına maddi anlamda destek olunacaktır. Aynı zamanda sitede mahallelerdeki bakım gerektiren hayvanların da bilgileri paylaşılacaktır.

Hareketli Orta Refüj

Ulaşım

Herkes

Tüm İlçeler

14

Oy oranı:
%10,12

Proje Süresi:
1 Yıl

E-5 ve TEM'de işe gidiş ve çıkış saatlerinde yaşanan trafik sıkışıklığının giderilmesi gerekçesiyle bu proje tasarlanmıştır.

Proje ile İstanbul'da D-100 (E-5) karayolu ile bu yola bağlantılı olan diğer yolların tespit edilerek önerilecek yol koridorlarında, trafik yoğunluğu tespit edilen nokta ve güzergâhlarda yol sürekliliğinin sağlanıp, hareketli bariyer yöntemi ile yeni imalat olmadan yol kapasitesinin artırılması amaçlanmaktadır. Yolu gün boyunca yeniden yapılandırılabilen mevcut gel-git trafik akış modelleri belirlenerek, trafiğin en yoğun zamanında gerekli istikamette trafiğe maksimum sayıda şerit verilecektir.

Gönüllü Düzen

Afet ve Risk Yönetimi

Herkes

Tüm İlçeler

15

Oy oranı:
%9,55

Proje Süresi:
1 Yıl

Şehircilik ve görüntü açısından merkezi bölgeler hariç İstanbul'un ilçelerindeki düzensiz ve bakımsız görüntünün ortadan kaldırılması amacıyla bu proje tasarlanmıştır.

Bir internet sitesi üzerinden topluluk oluşturup, bölge bölge (Sancaktepe Gönüllüleri, Bağcılar Gönüllüleri vb.) gönüllü katılımcılar oluşturulacaktır. Bir sonraki adımda, gönüllü her bir grubun 5 yöneticisinin olması, bu 5 kişinin bulunduğu ilçenin, mahallelerin eksikliğini tespit edip belediyeye bildirmesi, malzeme desteği onaylanırsa gönüllülere duyurularak çalışmaların başlaması öngörülmektedir. Her hafta belirlenecek 100 kişi ile mahallenin eksiklerinin gönüllülük esasına dayanarak giderilmesi ve şehrin güzelleştirilmesinin sağlanması hedeflenmektedir. Gerekli malzemelerin belediye tarafından temin edilmesi öngörülmektedir. Bu proje sayesinde hem gönüllü katılıma dair farkındalığın artırılması hem de şehrin güzelleştirilmesi.

Ulaşım İçin Elektrikli İsbike

Ulaşım

Herkes

Tüm İlçeler

16

Oy oranı:
%9,54

Proje Süresi:
1 Yıl

İsbike bisikletlerinin ulaşım ağının bir parçası olması sağlanarak daha çok kişinin kullanımına açılması projesidir.

İsbike bisikletlerinin İstanbul'daki toplu taşıma ağını tamamlar nitelikte kullanması planlanmaktadır. Bunun için yapılması gereken birinci adım ana metro ve metrobüs duraklarına ve bu duraklara 5 km. mesafede bulunan meydanlara İsbike istasyonlarının kurulması, ikinci adım ise bisikletlerin ulaşım aracı olarak daha efektif kullanılabilmesi için elektrikli bisiklet dönüşümü yapılmasıdır. Bisikletlerin elektrikli bisiklete dönüştürülmesiyle İstanbul'un yoğun yapılarında kullanımı artırılabilecektir. İlerleyen dönemde bu bisikletlerin kullanımlarını kolaylaştırmak için İstanbul-kart ile ödeme yöntemi de geliştirilmesi tasarlanmaktadır.

Global İstanbul

Kültürel Yaşam
ve Eşsiz Miras

Genç

Tüm İlçeler

17

Oy oranı:
%9,27

Proje Süresi:
1 Yıl

Ülkemize gelen yabancı turistlere rehberlik edecek gençlere istihdam ve genç üniversite mezunlarına staj ile burs imkanının sağlanması öngörülmektedir.

Ülkemize ve şehrimize gelen yerli ve yabancı turistlere 6326 No'lu Turist Rehberliği Kanuna istinaden rehberlik edecek, üniversitelerin ilgili bölümlerinde eğitimlerini sürdüren ve Kültür ve Turizm Bakanlığından ruhsatnamesini alacak yeni mezunlara eğitim ve staj imkanlarının sağlanması öngörülmektedir. Mesleğe yeni girecek rehber adayları eğitim atölyeleri ile farklı temalarda yeni rotalar oluşturma ve tur programlama becerileri kazanacaklardır. Alanında tecrübeli profesyonel rehberler eşliğinde gerçekleştirilecek eğitim turları sayesinde meslekleriyle ilgili önemli bilgiler öğreneceklerdir. Öğrencilerimiz ayrıca İstanbul Büyükşehir Belediyesi Turizm Müdürlüğü bünyesinde faaliyetlerini sürdüren Turizm Ofislerinde staj yapabilmeye imkanı bulacak ve mesleki tecrübe elde edebileceklerdir.

Kentköy

Çevre ve İklim
Değişikliği

Herkes

Çatalca

18

Oy oranı:
%8,72

Proje Süresi:
2 Yıl

Yeşil alanla kent arasında bir yaşam alanında 500 ile 1.000 m²'lik parseller içerisinde ev, sebze bahçesi, birkaç meyve ağacı ile küçükbaş hayvan besiciliği yapılacak bir yaşam alanı oluşturma projesidir.

Kentlerin kalabalık atmosferinden sıyrılarak toprakla buluşabilecek, kendi üretimini sağlayabilecek, meyve sebze yetiştirilebilecek alanlara olan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. İBB mülkiyetinde bulunan uygun araziler belirlenerek, İstanbulluların tarımsal faaliyet gerçekleştirilmesi sağlanacak ve tarımsal üretimi desteklemek adına fide desteği verilecektir. Projeye birlikte İstanbulluların, kendi sebzelerini üretmesi ve yetiştirdikleri ürünleri tüketmesi sağlanacak, sağlıklı ve temiz gıdaya erişimin yolu açılacaktır.

Değerlendirilebilir Atıkların Toplanması

Çevre ve İklim
Değişikliği

Herkes

Tüm İlçeler

BİREŞTİRİLMİŞ PROJE

19

Oy oranı:
%8,60

Proje Süresi:
1 Yıl

Proje mahalle düzeyinde atıkların biriktirilerek doğaya karışmalarını engellemek üzere oluşturulmuştur.

Değerlendirilebilir atıklar için kent genelinde farkındalık oluşturacak noktalara akıllı mobil aktarma istasyonlarının konması ve halkın pet şişe ve alüminyum atıklarını buralarda biriktirmeleri amaçlanmaktadır. Atıkların ayrıştırılmasını teşvik etmek amacıyla her getirilen atık için İstanbulkarta belirli bir miktar para yatırılması hedeflenmektedir.

Geçir

Ulaşım

Herkes

Tüm İlçeler

20

Oy oranı:
%8,37

Proje Süresi:
1 Yıl

İstanbul'daki yoğun trafiğin önlenmesi, deniz yolunun aktif kullanılması ve istihdam sağlamak amacıyla proje geliştirilmiştir.

İBB Deniz Taksi dışında özel işletmelerin deniz taksi niteliğinde çalıştıracakları tekneleri için ortak uygulama projesidir. Bu özel işletmeler Geçir uygulamasına üye olur ve bu uygulama üzerinden hizmet alırlar. Uygulama zaman ve konum itibarıyla en uygun tekneye randevu ataması yapar ve kullanıcı uygulama üzerinden gideceği iskele ve/veya yanaşma yerleri arasında ne kadar ücret ödeyeceğini, yolculuğun ne kadar süreceğini, randevu atanan teknenin ismini gibi bilgilere ulaşır. Ödemeler uygulama üzerinden olabileceği gibi tekne üzerindeki pos cihazlarıyla da yapılabilir.

Genetik Hastalıkların Tespitine Yönelik Testler

Sağlık ve Spor

Herkes

Tüm İlçeler

BİLEŞTİRİLMİŞ PROJE

21

Oy oranı:
%8,03

Proje Süresi:
1 Yıl

Genetik hastalıkların tespitini sağlamada kullanılan testlerin İBB tarafından yapılması öngörülmektedir.

SMA, Alzheimer ve Tip2 Diyabet dâhil olmak üzere genetik hastalıkların tespitine yönelik testlerin İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yaptırılmasına yönelik projedir.

Esenler Yeşil Alan

Çevre ve İklim Değişikliği

Herkes

Esenler

22

Oy oranı:
%7,35

Proje Süresi:
2 Yıl

Esenler'de tüm kesimlerin kullanımı için yeşil alanların artırılması gerekmektedir.

Esenler ilçesinde hastane yakınları dışında vatandaşların kullanabileceği yeşil alan sayısı yetersiz bulunmaktadır. Bu proje kapsamında söz konusu bölgede yeşil alanların artırılması hedeflenmektedir.

Eğitim Destek Programı

Sosyal Hizmetler

Çocuk

Tüm İlçeler

23

Oy oranı:
%7,11

Proje Süresi:
1 Yıl

Pandemi dolayısıyla gerileyen eğitim-öğretim sisteminde devlet okullarına giden ilk ve ortaöğretim çocuklarına yönelik etkin kurslar düzenlenmesi planlanmaktadır.

Mahalle bazında etkinlik gösterecek proje düşük gelir grubunda olan ilköğretim çağındaki öğrencilerin derslerine yardımcı olmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda verilecek kurslarda eğitimlik görevini atanamayan idealist genç öğretmenlerin vermesi sağlanarak istihdama ve mesleki gelişime katkıda bulunulacağı öngörülmektedir.

İstanbul Genci

Sosyal Hizmetler

Herkes

Tüm İlçeler

24

Oy oranı:
%7,00

Proje Süresi:
1 Yıl

İsmek kurslarının daha çok branşı içermesi talebiyle bu proje tasarlanmıştır.

İsmek'in dil okulunun online ve sınırsız kontenjanlı olarak İbranice'den İspanyolca'ya İsveççe'den Almanca'ya geniş bir yelpazede her seviyeyle profesyonel şekilde genişletilmesi hedeflenmektedir. İsmek dil okulu bünyesinde online eğitimlerin verilmesi, sınırsız kontenjan ile daha geniş kesimlere ulaşılması amaçlanmaktadır. Ayrıca bu proje ile binalara ve bina giderlerine gerek kalmayacağı düşünülmektedir. Seviye tespit sınavları ile eğitimlerin sertifikalarının kalitesinin, seviyesinin ve standardının korunması amaçlanmaktadır. Bu girişimin benzer şekilde müzik kursları için de uygulanabileceği düşünülmektedir. Eğitimlere katılımda fiziksel sınırın kaldırılması ile kent sakinlerinin kendilerini daha fazla geliştirebileceği öngörülmektedir.

Yaş Alanlar Butonu

Sosyal Hizmetler

65+ yaş

Tüm ilçeler

25

Oy oranı:
%6,58

Proje Süresi:
2 Yıl

Proje, İstanbul'da yaş alan kimsesiz bireylerin tek butonla ulaşacakları bir acil durum koordinasyonunu içermektedir.

Her ilçe belediyesinin, merkezi komuta kontrol sistemine katılımı sağlanarak, ihtiyaç sahibi yaşlılara uygulanmak üzere uygulama gerçekleştirilecektir. Her ilçenin dijital haritası oluşturularak aboneler ile en kısa zamanda irtibata geçilmesi sağlanacaktır. Tüm İstanbul'da uygulanması ve ihtiyaç sahipleri kimsesiz yaşlıların bu hizmetten mahrum olmaması adına gerekli bir projedir.

Daha Sağlıklı Bir Yaşam

Sosyal Hizmetler

Genç

Güngören

26

Oy oranı:
%6,10

Proje Süresi:
1 Yıl

Proje, Şelale Parkı'nda gençlere yönelik spor aletlerine ihtiyaç duyulması sebebiyle yazılmıştır.

Yaşadığımız yerlerdeki parklarda gençlerin spor yapacak alanlarının bulunmaması ve mevcut spor aletlerinin yetersiz olması nedeniyle bu proje tasarlanmıştır. Bu proje kapsamında parklarda gençlerin de kullanımına ve ilgi alanlarına yönelik spor aletlerinin yerleştirilmesi hedeflenmektedir.

Sosyal İstanbul

Sosyal Hizmetler

Herkes

Tüm İlçeler

27

Oy oranı:
%5,99

Proje Süresi:
1 Yıl

Bu projeyle toplu taşımanın teşvik edilmesi ve İstanbulluların sosyal yaşama erişiminin artırılması amaçlanmaktadır.

İstanbulkarta yeni bir bakiye bölümü (sosyal bakiye) eklenmesiyle İBB'ye bağlı kültür-sanat ve sosyal etkinliklerin tümünde kullanılması sağlanacaktır. İstanbulkart-taki bu "sosyal bakiye", İstanbul'u daha yaşanabilir hale getirmek için vatandaşa düşen görevlerin yapmasıyla artacaktır. Örneğin trafik yoğunluğunu azaltacak toplu taşıma araçlarını kullananların ek puan kazanması sağlanacaktır. Bu ve bunun gibi İstanbul'u her anlamda daha yaşanabilir kılmak adına, vatandaşı olabildiğince işin içinde tutabilecek birçok konu geliştirilebilir. Bu proje sayesinde, daha yaşanabilir bir İstanbul inşa edilirken, İstanbullular da kültür-sanat ve sosyal yaşama daha fazla katılabilirler.

2022 yılı Bütçem İstanbul oylama sonuçlarına göre ise, Ulaşım temasında 8, Sosyal Hizmetler temasında 6, Kültürel Yaşam ve Eşsiz Miras temasında 5, Sağlık ve Spor temasında 4, Çevre ve İklim Değişikliği temasında 3, Afet ve Risk Yönetimi temasında 1 ve Katılımcı ve Yenilikçi Yönetim temasında 1 olmak üzere toplam 28 proje ön plana çıkmıştır.

Ön plana çıkan 28 projenin kapsamı ve içeriği aşağıda detaylarıyla yer almaktadır.

NO	PROJENİN ADI	OY ORANI	TEMA / ALT FAALİYET ALANI	HEDEF KİTLE / İLÇE
1	Durakta Yolcu Var!	%24,20	Ulaşım Toplu Ulaşım Faaliyetleri	Herkes Tüm İlçeler
2	Motor Ömrünü Tamamlayan Belediye Otobüslerinin Elektrikli Otobüse Çevrilmesi	%20,10	Ulaşım Toplu Ulaşım Faaliyetleri	Herkes Tüm İlçeler
3	"Sorun Var" Mobil Uygulaması	%19,60	Katılımcı ve Yenilikçi Yönetim Katılımcı ve Yenilikçi Yönetim	Herkes Tüm İlçeler
4	Emekli Öğretmenler Eğitim Projesi	%18,70	Sosyal Hizmetler Yaşlı, Çocuk ve Gençlere Yönelik Hizmetler	Çocuk Tüm İlçeler
5	Halk Ekmek Otomatları	%18,30	Sosyal Hizmetler Tarımsal Hizmetler ve Sağlıklı Gıda	Herkes Tüm İlçeler
6	İstanbul Otobanyo	%17,60	Sosyal Hizmetler Sosyal Yardım Hizmetleri	Kent Yoksulları Tüm İlçeler
7	Yeşil İstanbul	%15,70	Çevre ve İklim Değişikliği Yeşil Alan Yönetimi	Herkes Tüm İlçeler
8	Yaşayan Korular	%14,50	Kültürel Yaşam ve Eşsiz Miras Kültürel Mekânların Yönetilmesi	Herkes Tüm İlçeler
9	Yeşil Beltur	%13,92	Sosyal Hizmetler Sosyal Tesisler	Herkes Tüm İlçeler
10	Toplu Ulaşımda Braille Uygulaması	%13,90	Ulaşım Toplu Ulaşım Faaliyetleri	Engelli Tüm İlçeler
11	Sahil Boyu Ulaşılabilir Vapur Hattı Projesi	%13,50	Ulaşım Denizyolu Sistemleri	Herkes Tüm İlçeler
12	Bisiklet Şehri İstanbul	%13,40	Ulaşım Karayolu Sistemleri	Herkes Tüm İlçeler
13	Düşük Karbon İstanbul	%13,40	Çevre ve İklim Değişikliği Çevre Koruma Hizmetleri	Herkes Tüm İlçeler
14	İstanbul Tiyatrolarının Görünürlüğü	%11,70	Kültürel Yaşam ve Eşsiz Miras Kültür ve Sanat Faaliyetleri	Herkes Tüm İlçeler
15	İstanbul'u Geziyorum	%11,50	Sosyal Hizmetler Yaşlı, Çocuk ve Gençlere Yönelik Hizmetler	Herkes Tüm İlçeler
16	Bisiklet Yolu / Koşu Parkuru	%10,90	Sağlık ve Spor Spor Faaliyetleri	Herkes Sultanbeyli
17	Bakiye Paylaşımı	%10,50	Ulaşım Toplu Ulaşım Faaliyetleri	Herkes Tüm İlçeler
18	Tarihi Eserlerin Dijital Rekonstrüksiyonu	%10,30	Kültürel Yaşam ve Eşsiz Miras Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması	Herkes Fatih

NO	PROJENİN ADI	OY ORANI	TEMA / ALT FAALİYET ALANI	HEDEF KİTLE / İLÇE
19	Sokak Hayvanlarının Kısırlaştırılması	%10,20	Sağlık ve Spor Veteriner Hizmetleri	Hayvanlar Tüm İlçeler
20	İstanbul Tarihi Oryantiring Sporu İle Buluşuyor	%10,00	Sağlık ve Spor Spor Faaliyetleri	Herkes Tüm İlçeler
21	Herkes için İlk Yardım	%9,00	Afet ve Risk Yönetimi Afet ve Acil Durum Çalışmaları	Herkes Tüm İlçeler
22	İstanbul İklim Değişikliğine Hazırlanıyor Eğitim Programı	%8,70	Çevre ve İklim Değişikliği Çevre Koruma Hizmetleri	Herkes Tüm İlçeler
23	İspark Gold Üyelik Sistemi	%8,50	Ulaşım Otopark Uygulamaları	Herkes Tüm İlçeler
24	Sanat İçin Yap	%8,40	Kültürel Yaşam ve Eşsiz Miras Kültür ve Sanat Faaliyetleri	Genç Tüm İlçeler
25	Kesintisiz Bisiklet Yolu	%8,20	Ulaşım Karayolu Sistemleri	Herkes Tüm İlçeler
26	Parklarda Yapay Tırmanış ve Boulder Kaya Tırmanışı Projesi	%6,90	Sağlık ve Spor Spor Faaliyetleri	Herkes Tüm İlçeler

Durakta Yolcu Var!

Ulaşım - Toplu
Ulaşım Faaliyetleri

Herkes

Tüm İlçeler

1

Oy oranı:
%24,20

Proje Süresi:
1 Yıl

Projenin amacı, yoğun olarak kullanılmayan duraklarda yalnız kalan yolcunun görünür olmasını sağlamaktır.

Nüfusun yoğun olmadığı semtlerdeki İETT duraklarında tek başına bekleyen yolcular, fark edilmemeleri ve otobüsün durağa uğramadan geçmesi durumunda mağduriyet yaşanmaktadır. Bu soruna çözüm olarak proje kapsamında duraklara enerjisini gün ışığından alan bir buton yerleştirilecektir. Butona basılması durumunda "Durakta Yolcu Var" yazan ışıklı yazının aydınlatılması sağlanacak ve wifi sistemi vasıtasıyla durağa yaklaşan otobüse iletilecek sinyal ile şoförü ses ve ışıkla uyarak duraktaki yolcuyu görünür kılmak mümkün olacaktır.

Motor Ömrünü Tamamlayan Belediye Otobüslerinin Elektrikli Otobüse Çevrilmesi

Ulaşım - Toplu
Ulaşım Faaliyetleri

Herkes

Tüm İlçeler

2

Oy oranı:
%20,10

Proje Süresi:
1 Yıl

Motor ömrünü tamamlamış otobüslerin elektrikli otobüse çevrilmesi ve rejeneratif fren sisteminin uygulanması hedeflenmektedir.

Proje kapsamında içten yanmalı motor ömrünü tamamlamış otobüslerin tahrik sistemlerinin elektrikli motora dönüştürülmesi hedeflenmektedir. Bu kapsamda hâlihazırda engebeli araziye sahip İstanbul'da özellikle yokuş aşağı otobüs hareketlerinde otobüsün potansiyel enerjisinin bataryada depolanması verimli ve sürdürülebilir bir otobüs konsepti oluşturacaktır.

"Sorun Var" Mobil Uygulaması

Katılımcı ve
Yenilikçi Yönetim

Herkes

Tüm İlçeler

3

Oy oranı:
%19,60

Proje Süresi:
2 Yıl

Projenin temel hedefi, insanların ne tür erişilebilirlik sorunlarının olduğunu anlaşılmıştır.

"Sorun Var" mobil uygulaması ile vatandaşların hangi tür erişilebilirlik sorunları yaşadığını harita üzerine tespit etmek mümkün olacaktır. Uygulamayı kullanan İstanbullular sorunlu gördükleri noktaları (kaldırım, sokak, park, kamu binası, meydan vb.) harita üzerinden işaretleyebileceklerdir. Daha sonra erişilebilirlik kategorisi seçilecek ve karşılaşılan sorun kısaca ifade edilecektir. Bu sayede kent sakinlerinin hangi tür erişilebilirlik sorunu yaşadığı harita üzerinde renklendirme yöntemi ile görülebilecektir.

Emekli Öğretmenler Eğitim Projesi

Sosyal Hizmetler-
Yaşlı, Çocuk ve
Gençlere Yönelik
Hizmetler

Çocuk

Tüm İlçeler

4

Oy oranı:
%18,70

Proje Süresi:
1 Yıl

Sosyo- ekonomik ihtiyaç sahibi ailelerin eğitimde desteğe ihtiyacı olan, okuldan ayrılmak zorunda kalmış veya okuldan ayrılma riski olan sosyo-ekonomik dezavantajlı çocuklarının eğitim hayatına katılabilmeleri, eğitimine devam etmesi ve okulda başarılı olmasına katkı sağlanmasıdır.

İstanbul'da emekli olmuş veya herhangi bir kurumda istihdam edilemeyen her branştan öğretmenlerin gönüllü veya kısmi zamanlı olarak çalışmalarına imkân sağlanması; sosyo-ekonomik ihtiyaç sahibi ailelerin çocuklarına ya da eğitim hayatına başlayamamış veya bazı nedenlerle eğitim yaşantısından kopmuş çocuklara ihtiyaç duydukları eğitim alanlarında destek sağlanması; sosyo- ekonomik dezavantajlı çocukların kültür sanat faaliyetleri ile kentsel hayata uyum çalışmalarına destek ve rol model olunması hedeflenmiştir. İBB' ye bağlı Mahalle evleri veya sosyal hizmet merkezleri içerisinde etüt sınıfları kurulacak ve öğretmenler bu merkezlerde eğitim vereceklerdir. Bu sayede; okulla bağlantıları kopmuş, eğitime erişim imkânı kısıtlı veya hiç olmamış ya da fırsat eşitliği bağlamında uygun eğitim olanakları sunulmak istenen çocuklara ve gençlere fırsat eşitliği çerçevesinde ücretsiz eğitim sağlanırken aynı zamanda mesleki yaşama aktif katılmayan ancak toplum yararına çalışmak isteyen öğretmenlerin sosyal içermeleri sağlanmış olacaktır.

Halk Ekmek Otomatları

Sosyal Hizmetler-
Tarımsal Hizmetler
ve Sağlıklı Gıda

Herkes

Tüm İlçeler

5

Oy oranı:
%18,30

Proje Süresi:
1 Yıl

Halk Ekmek'in paketli ürünlerine çok daha kolay ulaşabilmesi adına şehrin kilit noktalarına Halk Ekmek otomatlarının yerleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Halk Ekmek ürünleri tüm İstanbullular tarafından seve- rek tüketilmektedir. Temiz bir şekilde ve uygun fiyatlara satılan bu ürünlerin son dönemlerde çeşitliliği artırılmış ve bununla paralel şekilde ürünlere taleplerde de artış yaşanmaya başlamıştır. Bu bağlamda, bu ürünlere erişimi kolaylaştırmak adına şehrin işlek yerlerine Halk Ekmek otomatları yerleştirilerek ürünlerin satışı yapılması hedeflenmektedir.

İstanbul Otobanyo

Sosyal Hizmetler-
Sosyal Yardım
Hizmetleri

Kent Yoksulları

Tüm İlçeler

6

Oy oranı:
%17,60

Proje Süresi:
1 Yıl

Proje kapsamında mobil araçlar ile hijyene erişimi olmayan, evsiz ve barınacak bir yeri bulunmayan vatandaşların temizlik ihtiyaçlarının giderilmesi sağlanacaktır.

Yeşil İstanbul

Çevre ve İklim Değişikliği- Yeşil Alan Yönetmeliği

Herkes

Tüm İlçeler

BİRLEŞTİRİLMİŞ PROJE

7

Oy oranı:
%15,70

Proje Süresi:
1 Yıl

Projenin amacı, İstanbul'un yeşil alanının artırılması, sosyal aktivite imkanı sağlayarak insanların yapmak istediği aktiviteleri gerçekleştirmelerine olanak sunulması ve yeşil çevrenin öneminin insanlara anlatılması amaçlanmaktadır.

Katılımcılık ilkesini esas alan bu projenin temel amacı, kent sakinlerinin kalıcı eserlerinin olmasını sağlamaktır. Tıpkı Avrasya Maratonu gibi geleneksel hale getirilebilecek bu proje kapsamında 39 ilçenin her birini sembolize edecek ağaç türleri belirlenecek ve belirlenen alanlara, sokak ve caddelere ekimleri yapılacaktır.

Yaşayan Korular

Kültürel Yaşam ve Eşsiz Miras - Kültürel Mekânların Yönetilmesi

Herkes

Tüm İlçeler

8

Oy oranı:
%14,50

Proje Süresi:
1 Yıl

İstanbul'daki koruların, yaşayan müze konsepti fikrinden yola çıkarak "Yaşayan Korular" olarak değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Yaşayan Korular başlığı, örneğin; Yaşayan Yıldız Korusu gibi, tüm korular için kullanılacaktır. Bu proje kapsamında, tarihsel geçmişi ve hafızası ile bağ kuran, alanla daha da bütünleşerek keyifli vakit geçirilmesini sağlayan cazibe alanları oluşturulacaktır. Çocukların, gençlerin ve yetişkinlerin kültürel faaliyetlere doğrudan katılabileceği bu alanlarda atölye çalışmalarına, kültür sanat etkinliklerine ve spor faaliyetlerine yer verilecektir. Proje ile her koruya ayrı bir program oluşturulacak, etkinlik duyuruları yapılarak katılımcı yoğunluğu organize edilecektir.

Yeşil Beltur

Sosyal Hizmetler-
Sosyal Tesisler

Herkes

Tüm İlçeler

9

Oy oranı:
%13,92

Proje Süresi:
1 Yıl

Proje, tek kullanımlık plastik kağıt tabak, çatal, kaşık ve bıçak gibi sofraya malzemelerinin Beltur tesislerinde kullanımının "Yeşil Beltur" sloganı ile kaldırılmasını hedeflemektedir.

Toplu Ulaşım Braille Uygulaması

Ulaşım-
Toplu Ulaşım
Faaliyetleri

Engelli

Tüm İlçeler

10

Oy oranı:
%13,90

Proje Süresi:
1 Yıl

Projenin amacı, görme engelli bireyler için toplu taşıma araçlarının içerisinde, araç durdurma düğmesinin yanına braille alfabesi ile toplu taşıma araç numarasının yazılması ve bu sayede engelli vatandaşların karşılaştıkları zorlukları bildirmelerinin kolaylaştırılmasıdır.

Görme engelli bireyler toplu taşıma araçlarında yaşadıkları sorunları şikâyet edebilmek için araç numarasına ihtiyaç duymaktadır. Ancak mevcut araçlarda braille alfabesi bulunmadığı için araç numarasına ulaşamamakta ve karşılaşılan sorunlar ilgili makamlara iletilmemektedir. Bu proje sayesinde, stop düğmesinin çevresinde uygun bir yere araç numarasının yazılması ile birlikte gerek olduğu durumlarda engelli bireyler ilgili makamlara bildirimde bulunabileceklerdir. Bu proje, engelli bireylerin ulaşım esnasında yaşadıkları sorunların azalmasına, toplu taşımanın erişilebilir olmasına ve engelli bireylerin kamusal hayata katılmasına katkı sağlayacaktır.

Sahil Boyu Ulaşılabilir Vapur Hattı Projesi

Ulaşım-
Denizyolu
Sistemleri

Herkes

Tüm İlçeler

BİLEŞTİRİLMİŞ PROJE

11

Oy oranı:
%13,50

Proje Süresi:
1 Yıl

İstanbul'da artan nüfus sebebiyle toplu taşımada ve trafikte oluşan yoğunluğu en aza indirmek amacıyla alternatif toplu taşıma hatlarının açılması ve bu hatlar ile şehir merkezi ile uç noktalar arasında bağlantının güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Bisiklet Şehri İstanbul

Ulaşım-
Karayolu
sistemleri

Herkes

Tüm İlçeler

BİLEŞTİRİLMİŞ PROJE

12

Oy oranı:
%13,40

Proje Süresi:
1 Yıl

Proje kapsamında İstanbul'da ulaşımında bisiklet kullanımının artırılması ve bisiklet kullanıcılarının ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmaktadır.

Ulaşımında bisiklet kullanımının artırılması için öncelikle toplu taşıma ile entegre olabilecek alanlarda ardından kentin çeşitli alanlarına yapılacak açık ve kapalı bisiklet park alanları oluşturularak insanların bisiklet veya scooter gibi araçları kullanmaları teşvik edilebilecektir.

Düşük Karbon İstanbul

Çevre ve İklim
Değişikliği -
Çevre Koruma
Hizmetleri

Herkes

Tüm İlçeler

BİRLEŞTİRİLMİŞ
PROJE

13

Oy oranı:
%13,40

Proje Süresi:
2 Yıl

Projenin amacı; Avrupa'da ve ülkemizde her geçen gün artan enerji maliyetleri göz önüne alındığında tesislerimizin idari binalarının çatılarına kurulacak Güneş Enerji Santralleri ile çevresel ve ekonomik sürdürülebilirlik için sınırsız bir kaynak olan güneş enerjisinden faydalanabilmektir.

Projenin Kapsamı; İETT İşletmeleri Genel Müdürlüğü Araç bakım onarım faaliyeti yapan, seçilen tesisimizde idari binalarımızın çatı üzeri güneş enerji santrali kurulumu ile elektriküretimi yapmak ve karbon emisyonunu düşürmektir.

İstanbul Tiyatrolarının Görünürlüğü

Kültürel Yaşam
ve Eşsiz Miras-
Kültür Sanat
Faaliyetleri

Herkes

Tüm İlçeler

14

Oy oranı:
%11,70

Proje Süresi:
1 Yıl

Projenin öncelikli hedefi özel tiyatro etkinliklerinin görünür kılınması ve tüm İstanbulluların tiyatroya erişimlerinin sağlanmasıdır. Bu kapsamda, kamusal bir faaliyet yürüten İstanbul'daki özel tiyatro kurumlarının tanıtım ve pazarlama ihtiyacının kamu kaynaklarıyla karşılanması amaçlanmaktadır.

İstanbul'da farklı alanlarda ve farklı hedef kitlelerine yönelik sanat üretiminde bulunan pek çok özel tiyatro kurumu bulunmaktadır. Faaliyet gösterdikleri bölgeyi sosyal ve ekonomik anlamda dönüştürme gücüne sahip olan, kamusal bir çalışma yürüten özel tiyatrolar, etkinliklerini tüm İstanbullulara ulaştırabilmek için gerekli görünürlük çalışmalarını hayata geçirebilecek alana ve kaynağa ihtiyaç duymaktadır. Bu doğrultuda önerilen proje, özel tiyatro faaliyetlerinin şehir içindeki görünürlüğünü artırmayı ve bu yolla tüm İstanbulluların özel tiyatroların çeşitliliği hakkında bilgi sahibi olmasını hedeflemektedir.

İstanbul'u Geziyorum

 Sosyal Hizmetler- Yaşlı, Çocuk ve Gençlere Yönelik Hizmetler

 Herkes

 Tüm İlçeler

15

Oy oranı:
%11,50

Proje Süresi:
1 Yıl

Proje kapsamında, İstanbul'da yaşayan özel gereksinimli bireylerin İstanbul'da gezebilmeleri için turların düzenlenmesi amaçlanmaktadır. Düzenlenen geziler ile özel gereksinimi olan bireyin sosyal hayata katılımını ve toplum içindeki hareketliliğini artırmak hedeflenmektedir. Proje İstanbul'da yaşayıp çeşitli sebeplerle İstanbul'u gezme imkanı bulamayan özel gereksinimli bireyler için ulaşım yemek ve rehberli gezi organizasyonu gibi olanaklar sunularak hayata geçirilecektir.

Bisiklet Yolu / Koşu Parkuru

 Sağlık ve Spor- Spor Faaliyetleri

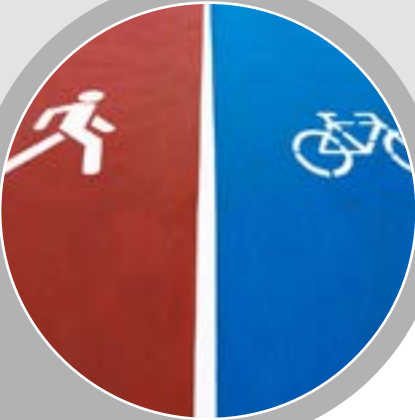
 Herkes

 Sultanbeyli

16

Oy oranı:
%10,90

Proje Süresi:
1 Yıl

Projenin amacı, Sultanbeyli'de bisiklet yolu ve koşu parkuru düzenlemek ve bu noktlarda spor etkinlikleri yapmaktır. Sultanbeyli'de bulunan Gölet Park ve etrafı sporseverler tarafından yürüyüş, koşu ve bisiklet sürme amaçlı yoğun olarak kullanılmaktadır. Bu alanda bisiklet yolu ve koşu parkının olmaması kullanımda yeni ihtiyaçlara neden olmuştur. Bu nedenle alanda ihtiyaca yönelik reaktif fonksiyonu geliştirilerek, vatandaşın konforlu kullanımına katkı sunulacaktır.

Bakiye Paylaşımı

Ulaşım-
Toplu Ulaşım
Faaliyetleri

Herkes

Tüm İlçeler

17

Oy oranı:
%10,50

Proje Süresi:
1 Yıl

Projenin amacı sosyal belediyeçilik anlayışımız doğrultusunda bakiye yetersizliği nedeniyle vatandaşın zor durumda kalmasının önüne geçmektir.

Proje ile İstanbulkart bakiyesi yetersiz olan vatandaşların İstanbulkart Mobil uygulaması üzerinden bakiyesi olan diğer kartlarından veya diğer İstanbulkart kullanıcılarından bakiye transferi olarak mağduriyet yaşamaları engellenebilecektir.

Tarihi Eserlerin Dijital Rekonstrüksiyonu

Kültürel Yaşam
ve Eşsiz Miras-
Kültür ve Tabiatların
Korunması
Faaliyetleri

Herkes

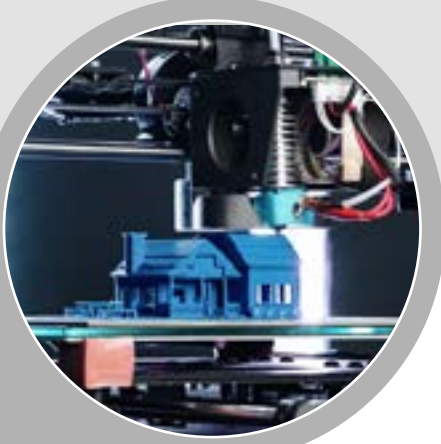

Fatih

18

Oy oranı:
%10,30

Proje Süresi:
1 Yıl

Zarar görmüş bir eserin dijital halde tekrar inşa edilmesi, ardından uygun bir mesafe ayarlanarak eserin yakınına pano halinde konulması yoluyla projenin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

İstanbul'daki birçok noktada uygulanabilecek bu proje kapsamında ziyaretçi panoya baktığında metruk haldeki eserle birlikte aslında geçmişte ne durumda olduğunu görebilecektir.

Sokak Hayvanlarının Kısırlaştırılması

Sağlık ve Spor /
Veteriner
Hizmetleri

Hayvanlar

Tüm İlçeler

19

Oy oranı:
%10,20

Proje Süresi:
1 Yıl

Proje ile sokak hayvanlarının kısırlaştırılması amaçlanmaktadır. Proje kapsamında, sokak hayvanlarının korunması ve kısırlaştırılması için gönüllü olarak çaba sarf eden vatandaşların teşvik edilmesi önerilmektedir.

İstanbul Tarihi Oryantiring Sporü İle Buluşuyor

Sağlık ve
Spor / Spor
Faaliyetleri

Herkes

Tüm İlçeler

20

Oy oranı:
%10,00

Proje Süresi:
1 Yıl

Proje amacı, oryantiring sporü ile tüm İstanbul halkının sporla buluşmasını sağlamak ve İstanbullunun kendi yaşadığı şehri daha iyi tanıması ve keşfetmesi amaçlanmaktadır.

Oryantiring her türlü arazide yapılabilen katılımcıların kontrol noktasına harita ve pusula yardımı ile hedef bulmaya çalıştıkları bir doğa spordur. Oryantiring toplumun tüm kesimlerinin katılabileceği doğayı, tarihi ve hayatın içinde olmayı seven herkesin yapabileceği yer sorununun olmadığı (parklar, bahçeler, konut alanları, tarihi alanlar, orman alanları) yaş, cinsiyet, ırk, dil ayrımı yapılmadığı bir spor dalıdır. Bu kadar farklı kültür ve medeniyetin bir arada olduğu bir şehirde sokakta özgürce spor yapılabilmesi sağlanarak kent ve kent sakinleri arasında bağın artırılması ve Sporun tüm İstanbullular için erişilebilir olması önerilmektedir.

Sokakta Sanat Serbest Duvar

Kültürel Yaşam
ve Eşsiz Miras-
Kültür ve Sanat
Faaliyetleri

Herkes

Tüm İlçeler

BİRLEŞTİRİLMİŞ PROJE

21

Oy oranı:
%9,90

Proje Süresi:
1 Yıl

Proje karikatürist ve graffiti sanatçıların şehrin kamusal alanlarında sanatlarını icra etmelerine olanak sağlayarak bu sanat dallarını teşvik etmeyi ve sanatçılara alan tanımayı amaçlamaktadır.

Proje kapsamında, tüm ilçelerde belirlenen alanlar sanatçıların kendilerini ifade edebilmesi için kullanıma açılacaktır. Sanatçıların eserlerini kamusal alanda paylaşması sağlanacak ve bu sayede resim, karikatür ve graffiti gibi sanat türlerine ilgi duyan gençler desteklenebilecektir.

Ekmeğin Peşinde

Sosyal Hizmetler-
Tarımsal Hizmetler
ve Sağlıklı Gıda

Herkes

Tüm İlçeler

22

Oy oranı:
%9,40

Proje Süresi:
2 Yıl

Proje kapsamında yerli buğday tohum bankasının kurulması ve bu girişimle sürdürülebilir tarımsal faaliyetlerin teşvik edilmesi hedeflenmektedir.

Yaklaşık 16 milyon nüfusa sahip mega şehir İstanbul'da her gün ortalama 12 Milyon adet ekmek tüketilmekte ve bu ekmeklerin yaklaşık %20'si israf edilmektedir. Proje kapsamında kurulması hedeflenen yerli tohum bankası aracılığıyla son dönemlerde fiyatları büyük oranda artış gösteren ekmeğin daha uygun fiyatlara imal edilmesi mümkün olacaktır. Proje paydaşları arasında sivil toplum kuruluşlarının, akademisyenlerin, üreticilerin, tarım kooperatiflerinin, sanayi odalarının yer alması planlanmaktadır. Projenin yerli üretimin teşvik edilmesine önemli bir katkı sunacağı düşünülmektedir.

Herkes İçin İlk Yardım

Afet ve Risk
Yönetimi -
Afet ve Acil
Durum
Çalışmaları

Herkes

Tüm İlçeler

23

Oy oranı:
%9,00

Proje Süresi:
2 Yıl

Projenin amacı, afet ve acil durumlarda yaşam riski olan insanlara yapılacak ilkyardım desteği konusunda toplumsal bilgi ve bilinç oluşturmaktır.

İBB ilkyardım eğitimcileri öncülüğünde özellikle riskli görülen bölgelerde vatandaşlara uygulamalı olarak ilkyardım eğitimlerinin verilmesi planlanmaktadır. Bu sayede, vatandaşların yaralılarına bilinçsizce müdahale etmesinin önüne geçilecektir. İstanbul gibi nüfusun yoğun olduğu bir ilde vatandaşların ilkyardım konusunda eğitilmesi ve doğru temel müdahale tekniklerini öğrenmesi hayati önem taşımaktadır.

İstanbul İklim Değişikliğine Hazırlanıyor Eğitim Programı

Çevre ve İklim
Değişikliği -
Çevre Koruma
Hizmetleri

Herkes

Tüm İlçeler

24

Oy oranı:
%8,70

Proje Süresi:
1 Yıl

Projenin amacı, gençlerin iklim değişikliğini nasıl yavaşatabilecekleri, etkilerine karşı farkındalık ve direnç kazanabilmeleri konulu bir eğitim programı uygulanmasıdır. Gençlere, kişisel ve iş hayatlarında geçerli bir beceri kazandırılması amaçlanmakta, iklim değişikliği mücadelesinin liderlerinin bu eğitimlerle ortaya çıkması öngörülmektedir. Bireylerden başlayarak kenti dönüştürecek bir pencereyi aralamak ve gençlerin kaygılı bireylerden aktif bireylere dönüşmelerine imkan sağlamak hedeflenmektedir.

Fransa'nın bazı şehirlerinde etkinlikler sıcak dalgası nedeni ile yasaklanıyor. Hindistan'ın Assam eyaletinde seller nedeni ile 54 kişi hayatını kaybetti. Avustralya'da enerji krizi nedeni ile her akşam 2 saat boyunca ışıkların söndürülmesi isteniyor. Bunlar, bu satırlar yazıldığı gün iklim değişikliği ile ilgili olarak basına yansıyan haberlerden birkaçı. İklim değişikliği gerçek ve hayatları etkiliyor, İstanbul'u da etkiliyor ve daha da çok etkileyecek, özellikle de şimdinin gençlerini.

Genç kuşaklar iklim değişikliğinin krizlerle kendisini gösteren ciddiyetinin farkındalar ama iklim değişikliğinin önüne geçmek ve iklim değişikliğinin etkilerine karşı direnç kazanmak için gerekli olan beraber hareket etme kabiliyeti toplumsal ölçekte oluşmuş değil. Önerdiğimiz yaygın eğitim programının ortak bir dil ve ortak bir anlayış oluşturmaya yolu ile toplumsal farkındalığı ve dirençliliği arttırmasını umuyoruz.

Eğitim programının aşağıdaki sonuçları hedeflemesini bekliyoruz:

- Bireylerin, iklim değişikliğine neden olan ve iklim değişikliğinin sonuçları ile uyumsuz davranışlarını değiştirmek.
- Bireylerin, profesyonel yaşamlarında, iklim krizi konusunda bilgisi olan ve iklim krizi yönetimine dair süreçlere katkısı olabilecek çalışanlar olduklarını sertifika yolu ile belgelemek.
- Yerel yönetimlerin iklim krizine karşı oluşturacakları toplumsal örgütlenmelere katkı sunacak, liderlik edecek iklim elçileri yetiştirmek.

İspark Gold Üyelik Sistemi

Ulaşım -
Otopark
Uygulamaları

Herkes

Tüm İlçeler

25

Oy oranı:
%8,50

Proje Süresi:
1 Yıl

Proje kapsamında İstanbullu araç sahiplerinin İSPARK otoparklarını daha konforlu ve rahat şekilde kullanabilmeleri amaçlanmaktadır.

İSPARK abonelik sistemine kayıt olan vatandaşların belirli bir ücret karşılığında İstanbul'daki tüm ya da tanımlanmış İSPARK alanlarından yararlanabilmesi sağlanacaktır. Böylece halihazırda İSPARK abonesi olan müşteriler tanımlanan İSPARK'lar için farklı ücretler ödemeyecektir.

Sanat İçin Yap

Kültürel Yaşam
ve Eşsiz Miras -
Kültür ve Sanat
Faaliyetleri

Genç

Tüm İlçeler

26

Oy oranı:
%8,40

Proje Süresi:
1 Yıl

Projenin amacı, kültür sanat faaliyetleri ile gençlerin becerilerini keşfetmelerinin sağlanmasıdır.

Gençlerin sanata ve kültürel faaliyetlere olan ilgisinin artması için atölye çalışmaları düzenlenecek ve bu çalışmalarda yaratıcı drama öğelerinden faydalanılacaktır.

Kesintisiz Bisiklet Yolu

Ulaşım -
Karayolu
Sistemleri

Herkes

Tüm İlçeler

27

Oy oranı:
%8,20

Proje Süresi:
1 Yıl

Güvenli sürüş imkanı sağlamak, sağlıklı yaşamı teşvik etmek ve bisiklet kullanımını yaygınlaştırmaktır.

Anadolu Yakasında sahil şeridinde belirli ilçeler arasında kesintisiz güvenli sürüş imkânı sağlayan bisiklet yolu oluşturulması hedeflenmektedir.

Parklarda Yapay Tırmanış ve Boulder Kaya Tırmanışı Projesi

Sağlık ve Spor
Faaliyetleri

Herkes

Tüm İlçeler

28

Oy oranı:
%6,90

Proje Süresi:
1 Yıl

Proje, Moda sahili veya Maçka Parkı gibi özellikle gençlerin yoğun olduğu alanlarda sporun toplumda yaygınlaşması amacını taşımaktadır.

Bouldering ya da Türkçe ismi ile küçük kaya tırmanışı sporunda herhangi bir halat ya da kemer sistemi kullanılmamaktadır. Özel bir donanım olmadan da yapılabilen bu spor ile tırmanış ve dağcılık ile ilgilenen insanların kendilerini geliştirerek olimpiyatlara hazırlanmaları mümkün olacak veya arama-kurtarma çalışmalarına katılım konusunda tecrübe kazanılmasına fayda sağlanacaktır.

BÖLÜM VI: "BÜTÇEM İSTANBUL" SÜRECİNDE PAYDAŞLARLA SÖYLEŞİLER

"Bütçem İstanbul" uygulamasının hayata geçirilmesinde önemli katkıları bulunan İBB Strateji Geliştirme Dairesi Başkanı Y. Barbaros Büyüksağnak, İstanbul Kent Konseyi Başkanı Tülin Hadi, İstanbul Kent Konseyi Genel Sekreteri Rasim Şişman, İstanbul Planlama Ajansı Genel Koordinatörü Esra Huri Bulduk, İstanbul Üniversitesi Şehir Politikaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü ve İPA Danışmanı Prof. Dr. Murat Şeker, TESEV Araştırma Direktörü İtir Akdoğan ile görüşmeler yapıldı. Aynı zamanda, halk oylamasıyla seçilen projelerden; Yetersiz Bakiye, Temiz Toplum Etkinlikleri, İstanbul için Şehir Mobilyaları, Çocuklar Oyun Alanı Kalmaması, Ulaşım için Elektrikli İsbike ve Kentkay isimli projelerin sahipleriyle de söyleşiler gerçekleştirildi.

Y. BARBAROS BÜYÜKSAĞNAK
İBB STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRESİ BAŞKANI

İstanbul'un ilk Katılımcı Bütçe adımı olan "Bütçem İstanbul" uygulaması gerçekleştirildi. Uygulamanın hayata geçirilmesindeki motivasyonunuz nedir?

"Bütçem İstanbul" uygulamasını yeni nesil belediyecilik anlayışımız çerçevesinde hareket ederek 16 milyon hemşehrimize adil ve ortak akla dayalı belediyecilik hizmetleri sunmak; yerel demokrasiyi güçlendirmek; şeffaf, hesap verebilir ve katılımcı bir yönetim anlayışını hâkim kılmak amacıyla başlattık. Kent sakinlerimizin beklentilerine doğrudan cevap verebilmeyi çok önemsiyoruz. Dünyanın birçok şehrinde 1989 yılından bu yana sürdürülen Katılımcı Bütçe uygulamasını İstanbul gibi çok büyük bir şehirde ve tüm hizmet alanlarında gerçekleştiriyor olmamız ve bunun Türkiye'de bu ölçekte gerçekleştirilen ilk uygulama olması en büyük motivasyon kaynağımız olmuştur.

"Bütçem İstanbul" uygulamasının İBB için önemi nedir?

Başkanımız Sayın Ekrem İmamoğlu'nun "Dünyanın en demokratik Belediye Başkanı olmak istiyorum" ifadesinden ilham alarak, vatandaşların aktif katılımını sağlama, kaynakları önceliklendirme ve politikalar arasında tercihte bulunmaya yönelik bir yönetim modelini ortaya koymayı amaçladık. Uygulamanın tüm safhalarında, 2019 yılında yeni yönetimle birlikte kurulan İstanbul Kent Konseyi ile birlikte hareket ediyor olmayı da çok önemsiyoruz ve bu iş birliğinden mutluluk duyuyoruz.

İBB tarafından İstanbul'da ilk kez gerçekleştirilen "Bütçem İstanbul" uygulamasının gelecekte nasıl olanaklar sağlayacağını düşünüyorsunuz?

Temel hedeflerimizden biri de, her geçen yıl daha çok hemşehrimize ulaşmak ve katılımcı demokrasi anlayışını yerleştirmektir. Bugün yönetimde bizler varız, yarın başkaları... Bu uygulamanın, İBB'nin her yıl gerçekleştireceği ve katılımcılığın önemini benimseyerek kurum kültürünün ayrılmaz bir parçası haline getireceği rutin bir projesi olmasını ümit ediyorum.

2022'de "Bütçem İstanbul" sürecine ne kadar bütçe ayrıldı? 2023'te ne kadar ayrıldı?

2022 yılı için "Bütçem İstanbul" uygulamasına bütçemizden 189.270.000 TL ayrılmıştır. 2023 yılı bütçesi için ayrılan miktar ise 324.500.000 TL'dir.

"Bütçem İstanbul" 2022 sürecinden sonra projelerin gerçekleşmesine ilişkin durum ne aşamadır ?

Seçilen projelerin gerçekleştirilmesine yönelik çalışmalara ilgili daire başkanlıkları ve İSKİ Genel Müdürlüğü tarafından devam edilmektedir. Son olarak şehrimiz için en öncelikli risk faktörlerinden olan bir afet durumunda gönüllü eğitimler yetiştirilmesine yönelik Afet Gönüllüleri projesinin uygulamasını tamamladık. Projelerin durumu kurumsal web uygulamalarımız üzerinden takip edilebilir.

Oylamada yüksek oy alan projelerin hayata geçirilmesindeki süreç nasıl işliyor?

Seçilen 27 proje geçen yıl Kasım ayında Meclis tarafından onaylanan 2022 Yılı Yatırım ve Hizmet Programı'na dâhil edilmiştir. Projelerin uygulanmasından ilgili daire başkanlıkları ve İSKİ Genel Müdürlüğü sorumludur. Çalışma arkadaşlarımız proje teklifini sunan hemşehrımız ile görüşerek projeye son hâlini vermiştir. İBB adına tüm projelerin gerçekleştirilmesinin takibi ve izlenmesinden sorumlu olan birim Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı'dır. Bu hususu çok önemsiyoruz ve tüm daire başkanlıklarımız, bağlı kuruluşlarımız ve iştirak şirketlerimizle yakın iş birliği içinde çalışıyoruz. İstanbul Kent Konseyi'nin yapacağı izleme ve değerlendirme çalışmalarında da kendilerine her türlü desteği sağlıyoruz. Ayrıca, proje gerçekleştirmelerinin hangi aşamada olduğunu öğrenmek ve bilgi almak isteyenlerin kurumsal web uygulamalarımızı ziyaret etmeleri yeterli olacaktır.

"Bütçem İstanbul" uygulamasının toplum üzerinde nasıl bir etkisi oldu? Nasıl geri dönüşler aldınız?

Gelişmiş demokrasilerde vatandaşın görevinin sadece oy vermek olmadığını biliyoruz. Kaynakların kullanımında da hemşehrilerimizin inisiyatif olarak proje önerebilecek olmaları ve böylece toplumumuzda daha etkin bir demokrasi anlayışının yerleşmesinin önemli olduğunu değerlendiriyorum.

İstatistikler incelendiğinde ilk yıl butcesenin.istanbul web sitesinin 585 bin kişi tarafından ziyaret edilmiş olduğunu ve oylama aşamasında 147 bin oy kullanıldığını görüyoruz. Bu da Katılımcı Bütçe uygulamamıza olan ilgiyi gösteriyor.

Fikir Maratonlarında İstanbullu hemşehrilerimizin bir araya gelerek "İstanbul için ne yapabiliriz?" ve "Neyi değiştirebiliriz?" konularında fikir alışverişinde bulunmaları, birlikte ortak akılla projeler üretmeleri ve web sitesinden başvuru yaparak İstanbul için değerlendirmeye sunmaları çok önemliydi.

"Bütçem İstanbul" uygulaması, vatandaşların demokrasiye olan inancını güçlendiriyor. İstanbullu hemşehrilerimize "İstanbul Senin" diyoruz ve şimdiye kadar hiçbir yönetim tarafından verilmemiş bir uygulamayla bu sloganımızda ne kadar samimi olduğumuzu göstermiş oluyoruz, aldığımız tepkiler de zaten o kadar güzel ki... Doğru yoldayız anlayacağınız.

"Bütçem İstanbul" uygulamasını genel olarak değerlendirmeniz gerekirse sizce bu sürecin en doğru adımı neydi? Bir dahaki uygulamada daha iyi neler yapılabilir?

Katılımcı Bütçe, şehirde yaşayan sakinlerle kamu kuruluşları arasında güçlü bağlantılar kurulmasına ve iş birliği zemini yaratılmasına olanak sağlayan bir uygulamadır. Vatandaşlar, yönetim süreçlerine katılarak yaşadıkları şehri daha çok benimseyecek ve kamu kaynaklarının kullanılmasında söz sahibi olacaklardır. "Fikir Maratonları" bunun en güzel örneklerindendir. Hemşehrilerimizin bir araya gelerek İstanbul için öneride bulunmaları demokrasimizin gelişimi adına güzel bir örnek. "Bütçem İstanbul" uygulaması ile halkın doğrudan yönetime katılması, yaşadığı şehrin problemlerine çözüm üretme arzusu ve kentle arasında bir aidiyet bağının oluşmasına yönelik çok önemli bir adım atılmıştır. Paydaşlarımızdan gelen geri dönüşler doğrultusunda Katılımcı Bütçe uygulamasının kurum kültürü haline dönüştürülmesini, her yıl geliştirilerek devam ettirilmesini, daha geniş kitlelere ulaşmasını, sevgili İstanbulluların şehir yönetimine aktif katılımını ve önümüzdeki yıllarda gerçekleştireceğimiz projelerin ardından, "Ben önerdim, İBB gerçekleştirdi." söylemlerini çok sık duymayı hedefliyoruz.

Ayrıca "Bütçem İstanbul" uygulamasını İstanbul Senin mobil uygulamasıyla entegre etmek, değerlendirme süreçlerini dijital ortama taşımak, proje başvuru sürecini daha geniş bir takvime yaymak, ülke genelinde tüm vatandaşlarımızın proje başvurusu yapabilmesine olanak sağlamak gibi hedeflerimiz yer alıyor.

TÜLİN HADİ

İSTANBUL KENT KONSEYİ BAŞKANI

İstanbul'un ilk Katılımcı Bütçe adımı olan "Bütçem İstanbul" uygulaması gerçekleştirildi. Uygulamanın hayata geçirilmesindeki motivasyonunuz nedir?

2020 yılının yaz aylarında İBB'nin bazı birimlerinde Katılımcı Bütçe yapma konusu konuşulmaya başlanmış ve gerçekleştirilmesi durumunda kent konseyinin de sürecin içinde olması gerekliliğinden bizlere bahsedilmişti. O günlerde takip eden yıl için bir Katılımcı Bütçe süreci içine girmek zor, hatta imkânsızdı. Fakat Katılımcı Bütçe konusunu düşünmeye, araştırmaya ve yoğunmaya başlamak için uygun bir zamandı. İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun da "İstanbul Kent Konseyi'nin Katılımcı Bütçe hakkında düşündüklerini dinlemek isteriz." demesi konuya iyice odaklanmamızı sağladı. Dünyadaki deneyimler Katılımcı Bütçe arkasında iyi bir yönetim aracı yaratmak, bütçe sorumluluğunu paylaşmak veya demokrasiyi güçlendirmek gibi amaçlar olduğunu ortaya koyuyor. İstanbul Kent Konseyi'nin Katılımcı Bütçeye dâhil olurken yurttaşların İstanbul'a ve hemşehrilerine dair farkındalığını artıracak, belediyenin ve yurttaşların birbirinden beklentisini açığa çıkaracak, yurttaşların kendi yaşam çevresine dair sorun tespiti ve çözüm üretme kapasitesini, yaratıcılığını teşvik edecek, birlikte yaratım ve birlikte üretimi sağlayarak yerel demokrasiyi güçlendirecek bir Katılımcı Bütçe uygulama modelini ortaya çıkarabilmek temel motivasyondur.

"Bütçem İstanbul" uygulamasının Kent Konseyi için önemi nedir?

Kent Konseyi bir yönetim mekânizması, Katılımcı Bütçe de yönetim için kullanılabilecek araçların en güçlüsü. "Bütçem İstanbul", bir yandan katılım, diğer yandan ise bütçe konusunu bir araya getiriyor. İlk defa duyan birçok kişi Katılımcı Bütçenin finansal bir konu olduğunu düşünse de asıl önemli olan katılım. Bütçe ise yurttaşların öncelik verdiği konular ve işlerin gerçekleştirileceğine dair bir garanti. Bu yönüyle Kent Konseyi'nin üzerine eğildiği konuları destekleme kapasitesi son derece yüksek. Öte yandan, İstanbul Kent Konseyi'nin (İKK) İBB'nin hayata geçirdiği bir uygulamanın planlama sürecine en baştan itibaren katılması da hem İBB, hem de İKK açısından ayırt edici bir deneyim.

İBB tarafından İstanbul'da ilk kez gerçekleştirilen "Bütçem İstanbul" uygulamasının gelecekte nasıl olanaklar sağlayacağını düşünüyorsunuz?

Katılımcı Bütçe literatürüne dair araştırma pek çok yerde ilk beş yılın öğrenme aşaması olduğunu, bu öğrenme sürecinin ardından verimli bir uygulamaya dönebildiğini gösteriyor. Literatürün gösterdiği bir başka deneyim, Katılımcı Bütçe uygulamalarının kurumsal değişimi zorlaması ve teşvik etmesi. Nitekim ilk yılın projeleri hayata geçirilirken önerilen fikirlerin İstanbul ve İstanbullular için birer kazanıma dönüştüğünü, hizmet veya ürünlerde farklı yaklaşımlara kapı araladığını görebiliyoruz. İlk yılın uygulamaları ile örneğin alıştığımızdan çok farklı şehir mobilyaları tasarlanacak, İstanbulkartlar yetersiz bakiye uyarısı toplu ulaşımı kullanmamıza engel olmayacak, afet hazırlıkları STK'larla ortaklaşa yürütülecek veya elektrikli İsbikelerle daha fazla İstanbullu bisiklet kullanabilecek. Bazı uygulamaların izlemesini yaparken Katılımcı Bütçe uygulamasının bir anlamda, yurttaşları ihale şartnamesinin içeriğini oluşturur hale getirdiğini gördük. Önerilerin yavaş yavaş gerçekleştirilmesi, bilinirlik kazanması, sürecin olgunlaşmasıyla beraber aidiyet ve sahiplenme duygusunun artacağını, yurttaş-belediye etkileşimi kadar yurttaş-yurttaş etkileşiminin de olumlu yönde gelişeceğini düşünüyoruz.

Kent Konseyi tarafında, "Bütçem İstanbul" uygulaması gerçekleşmeden önceki fikir aşaması ve uygulamanın kamuoyuna duyurulmasından sonraki süreç nasıl ilerledi? Katılımcı Bütçe Çalışma Grubu nasıl oluştu, çalışmalarını nasıl bir sistemde kurguladılar?

Katılımcı Bütçeye dair çalışmaları yürütmek üzere İBB temsilcileri (Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü), İPA temsilcileri (Vizyon 2050 Ofisi) ve İstanbul Kent Konseyi'nin bileşenlerinden olan STK temsilcilerinden (Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdlar Vakfı, Kamu Harcamalarını İzleme Platformu, Mekânda Adalet Derneği ve İstanbul Hepimizin Girişimi) çekirdek bir grup oluştu. Konuyla ilgili olarak grubun yaptığı çalışmalar ve vardığı sonuçlar, model önerisi İstanbul Kent Konseyi çalışma grubu moderatörleri, STK temsilcileri ve akademisyenlerden (İstanbul Politikalar Merkezi, TÜSEV, Hak İnisiyatifi, Hakkı Savunanlar Platformu, Demokrasi Araştırmaları Derneği ve İstanbul Bilgi Üniversitesi) oluşan genişletilmiş bir gruba sunulup, görüşleri alındı.

"Bütçem İstanbul" çalışmaları geniş bir literatür taramasıyla başlatıldı; Katılımcı Bütçeye dair dünyanın farklı şehirlerinde 30 yılı aşan sürede birikmiş deneyim, uygulandıkları tarihteki toplumsal, ekonomik, siyasi koşullar da dikkate alınarak incelendi. Farklı şehirlerdeki değişken nitelik ve ölçeklerdeki uygulamalar gözden geçirilerek, Helsinki ve Lizbon ile görüşmeler gerçekleştirildi, İstanbul deneyimi için tavsiyeleri not edildi ve Paris'te uygulanmakta olan Katılımcı Bütçe modeli yayınlanmış dokümanları aracılığı ile araştırıldı. Başka ülkelerdeki uygulamaların yanı sıra Türkiye'de Eskişehir, Çanakkale ile Ankara'daki deneme ve girişimler de mercek altına alındı.

Literatür araştırmalarının yanı sıra, İBB'nin yeni dönemde gerçekleştirdiği Stratejik Plan hazırlığı, mekânsal planlama gibi diğer katılımcı uygulamalarda elde ettiği sonuçlar, deneyimler ve alınan derslerin de üzerinden geçildi. Mevzuat doğrultusunda yasal süreçler de dikkate alınarak ideal olanla uygulanabilir olan arasında denge kurmaya çalışan İstanbul'a özgü bir Katılımcı Bütçe modelini ortaya çıkartmak hedeflendi.

Katılımcı Bütçe Çalışma Grubu'nun bu süreçteki rolü ne oldu?

Bütçem İstanbul'a dair tüm süreci planlama, hazırlık ve uygulama olarak üç bölüme ayırabiliriz. İlk aşama olan anlama aşamasında ilgili tüm tarafların bir araya gelmesinden oluşan grup, yazılı kaynaklardan araştırmalar ve sözlü görüşmelerle dünyada birikmiş deneyimi bir araya getirdi, karşılıklı fikir alışverişiyle uygulama modelini tasarladı ve tasarlanan modeli açıklayan yazılı dokümanlar yine bu grup tarafından hazırlandı. Hazırlık aşamasında uygulamaya konan model paydaşlara tanıtıldı, kamuoyu bilgilendirildi ve fikir maratonu düzenlendi. İzleme-değerlendirme son aşama gibi görünüyor da planlama aşamasından itibaren tüm süreci kapsar. Bu aşamada, tamamlanmış kısımlarla ilgili değerlendirme, devam eden kısımlar, yani uygulanmasına karar verilen önerilerin gerçekleşmesine dair izleme görevini üstlenip raporlama yapılır ve kamuoyu ile paylaşılır.

"Katılımcı Bütçe Fikir Maratonu" gerçekleştirmiştiniz. Maraton sürecinden bahsedecek olursanız; kimler katılım sağladı, nasıl geri dönüşler aldınız, katılımcıların temel motivasyonunu nasıl yorumlarsınız?

Karşılıklı müzakere, Katılımcı Bütçe süreçlerinin önemli bir unsuru. Katılımcı Bütçeyi tamamen dijital ortama hapsedmemek, STK temsilcileri ve bireysel katılımcılarla İBB temsilcilerini bir araya getirip bir ortak proje ve fikir üretme süreci oluşturabilmek için fikir maratonları önerildi. Sivil toplum kuruluşlarından gönüllü olarak katılan moderatörlerin kolaylaştırıcılığı ile 9 ayrı masada afet, çevre, imar ve şehircilik, kent ve toplum düzeni, kurumsal yönetim/katılım, kültür, sağlık, sosyal hizmetler ve ulaşım temaları hakkında birlikte fikir üreten katılımcılar, bu fikirleri karşılıklı müzakereler ile projeye dönüştürdüler. Fikir maratonunda projeye dönüşen fikirlerin olgunlaşma aşamasından önce İBB'nin yetki alanına girip girmediği, Stratejik Plan ile uyumlu olup olmadığını etkinlik esnasında görüşebilmek üzere teknik bilgi danışma masası da kurulmuştu. Maraton tamamlandığında tüm temalarda toplam 62 proje üretilmişti. Müze Gazhane'de gerçekleştirilen bu fikir maratonuna bir de STK Panayırı eşlik etti. Panayır tüzel kişiliği olan ve olmayan sivil toplum aktörlerinin çalışmalarını ve ürettiklerini yurttaşlarla paylaşabileceği ve etkileşime geçebileceği bir etkinlik olarak düşünülmüştü.

"Bütçem İstanbul" uygulamasını genel olarak değerlendirmeniz gerekirse sizce bu sürecin en doğru adımı neydi? Bir dahaki uygulamada daha iyi neler yapılabilir?

"Bütçem İstanbul" uygulamasının planlanması aşamasında modelin ilgili tüm tarafların yani İBB temsilcileri, sivil toplum temsilcileri ve İPA temsilcilerinin katılımıyla tasarlanmış olmasının en doğru adım olduğu rahatlıkla söylenebilir. İzleme-değerlendirme raporunda da görülebileceği üzere birkaç konuda iyileştirme ön plana çıkıyor. Bunlardan ilki hazırlık aşamasına ayrılan sürenin uzatılması. Nitelikli bir katılım kesinlikle daha geniş bir zamana ihtiyaç duyuyor. Uygulamaya dair iletişimin güçlendirilmesi ve çeşitlendirilmesi üzerinde önemle durulması gereken bir başka nokta. Yurttaş katılımına ayrılmış olan bütçe miktarı ve önerilerin uygulama değerleri yurttaşlarca bilinmeli. Bütçe miktarı bilinmeden yapılan bir Katılımcı Bütçe, aslında Katılımcı Bütçeden çok bir tür stratejik plan hazırlığı niteliği taşıyor. Katılımcı Bütçe, mekânsal planlama ve çocuk katılımı gibi diğer katılımcı alanlarla da ilişkilendirilmeli. Bu katılım alanlarında ortaya çıkan fikirler Katılımcı Bütçede ayrılmış pay ile uygulama güvencesi altına alınabilir. Bir de Katılımcı Bütçe süreci paralel etkinliklerle desteklenip zenginleştirilebilir.

RASİM ŞİŞMAN İSTANBUL KENT KONSEYİ GENEL SEKRETERİ

İstanbul'un ilk Katılımcı Bütçe adımı olan "Bütçem İstanbul" uygulaması gerçekleştirildi. Uygulamanın hayata geçirilmesindeki motivasyonunuz nedir?

"Bütçem İstanbul" uygulamasının İstanbul ölçeğinde nasıl uygulanabileceğine yönelik gündem, bir fikir olarak İstanbul Kent Konseyi tarafından ma-

saya yatırıldığında özellikle iki temel motivasyonun ön plana çıktığını söyleyebilirim.

Bunlardan ilki, bu uygulama tahayyülünün konseyin en belirgin amaçlarından olan katılımcılığı ve buna yönelik yeni katılım araçlarının geliştirilmesi hedefini bütüncül bir şekilde karşılıyor olmasıydı. Uygulama fikrinin somutlaşması, bunun yanı sıra İstanbullu yurttaşlar ile yerel yönetim arasında yakın temas içeren bir diyalog ortamı oluşturulacak olması, İstanbulluların tercihlerinin kapsayıcı ve şeffaf bir şekilde hizmete dönüştürülmesi de önemli bir motivasyon kaynaklarımızdandı.

"Bütçem İstanbul" uygulamasının Kent Konseyi için önemi nedir?

Aslında ilk sorunun cevabını oluşturan motivasyon kaynakları, uygulamanın İstanbul Kent Konseyi için önemine de işaret ediyor. Az önce belirttiğim gibi, kuruluşumuzdan bu yana İstanbul ölçeğinde edinilen deneyimlerden hareketle, İstanbul Kent Konseyi olarak kent konseylerinin varlık nedenlerinden bazılarını önceliyoruz.

Sivil alanla yerel yönetim arasında bir köprü oluşturmak, yenilikçi fikirleri kentin gündemine ve yaşam pratiklerine taşımak, etkin izleme-değerlendirme süreçlerinin kolaylaştırıcısı olmak çalışmalarında özel olarak gözettiğimiz amaçlar içinde yer alıyor. Katılımcı Bütçe uygulaması hem kendi başına hem de buradaki uygulamada konseyin üstlendiği rol bakımından tüm bunların hayata geçtiği ilk ve en önemli çalışma diyebiliriz.

Kent Konseyi tarafında, "Bütçem İstanbul" uygulaması gerçekleştirilirken pek çok yerde farklı tanıtımlar yapıldı, duyurular hazırlandı, fikir maratonları düzenlendi. Uygulamadan önceki bu hazırlık sürecinden bahsedermisiniz?

"Bütçem İstanbul" uygulamasının konseyin gündemine alınmasının akabinde bu uygulamanın İstanbul ölçeğinde nasıl modellenebileceğine dair uzun ve kapsamlı bir hazırlık süreci planlandı. Ekim 2020 itibarıyla konseyin çalışma grupları belirli temalar çerçevesinde ilgili daire başkanlıkları ile bir araya geldi, daire başkanlıklarının faaliyetleri ve bütçeleriyle ilgili bilgi edildi. Bu toplantıların akabinde alanda uzman akademisyenlerin katkılarıyla konsey tarafından bütçe izleme eğitimleri düzenlendi.

İyi yönetim ve katılım üzerine çalışmalar yürüten önemli sivil toplum temsilcilerinden oluşan bir Katılımcı Bütçe Çalışma Grubu oluşturuldu. Bu grup uzun süre her hafta düzenli olarak bir araya geldi ve hem diğer şehirlerde hem de dünyada hayata geçirilen diğer Katılımcı Bütçe uygulamalarına yönelik modeller ve değerlendirmeler üzerine disiplinli bir çalışma gerçekleştirdi. Tüm bu çalışmalardan sonra kentin kendi dinamiklerini de göz önünde tutarak İstanbul için uygulanabilir bir Katılımcı Bütçe modeli olarak "Bütçem İstanbul" oluşturdu. Bu modelin hayata geçirilmesine yönelik çalışmalar daha sonrasında İBB Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı ve İstanbul Planlama Ajansı ile ortak bir masa etrafında devam ettirildi. "Bütçem İstanbul" uygulamasının hem kavramsal olarak hem de İstanbul'da gerçekleşecek modelin uygulama adımları ve takvimi bakımından sivil alana tanıtılması en başından beri üzerine çalıştığımız bir konuydu. Bunun için STK'ler ve inisiyatifler, üniversiteler, muhtarlıklar, meslek odaları ve birlikler gibi farklı hedef kitlelere uygun, üç gün süren bilgilendirme toplantıları düzenledik. Bu toplantılardaki İstanbul'da ilk kez hayata geçirilecek olan "Bütçem İstanbul" sürecine dair bilgilendirmeyi yine İBB Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı ve İstanbul Planlama Ajansı iş birliği ile gerçekleştirdik. Uygulamanın birinci adımı olan Proje Önerilerinin Alınması aşamasında ise "Katılımcı Bütçe Fikir Maratonu" düzenlendi.

Gerçekleştirilen "Katılımcı Bütçe Fikir Maratonu" fikri ve organizasyon sürecinden bahsedermisiniz? Kimler katıldı, nasıl bir ortam oluşturuldu? Fikir maratonuna yönelik katılımcılardan gelen tepkiler nasıldı?

Katılımcı Bütçenin özellikle dünyadaki diğer köklü uygulamalarını incelediğimizde bu uygulamanın en önemli faydalarından birinin de yurttaşlar arasındaki etkileşimi ve birlikte üretme kültürünü yaygınlaştırması olduğunu gördük. Bunun için birbirinden farklı organizasyonlar ile Katılımcı Bütçe sürecinin beslenmesi gerekiyordu. "Fikir Maratonları"nın zemini bu gereklilik sonucunda Katılımcı Bütçe Çalışma Grubu tarafından oluşturuldu.

"Fikir Maratonları", ilk uygulama döneminde Katılımcı Bütçe uygulamasının temaları çerçevesinde oluşturulan tek bir organizasyon süreci iken ikinci yılda, edinilen deneyimler ve katılımcılardan

gelen dönüşler doğrultusunda her temanın ayrı günlerde ele alındığı bir maraton silsilesine evirildi. Ayrıca bölgesel maratonlar da düzenlendi.

Maratonlara, tematik alanlarda faaliyet gösteren STK'lar, üniversiteler, muhtarlar gibi sivil aktörler ve bireysel katılımcılar dâhil oldu. "Fikir Maratonları"nın genel olarak uygulama sürecinde yurttaşların ilgisini çeken bir çalışma olduğunu söylemek mümkün. Maratonların yapılandırılmasını katılımcılardan aldığımız geri beslemeler ile her yıl güncelleyerek sürdürmeyi hedefliyoruz.

"Bütçem İstanbul" uygulamasının toplum üzerinde nasıl bir etkisi oldu? Nasıl geri dönüşler aldınız?

Buna yine sürece katılım gösteren yurttaşların geri bildirimleri üzerinden cevap vermek daha doğru olacak diye düşünüyorum. Çok açık ki bu uygulama gerçek anlamda yurttaşların yerel yönetimin en önemli karar alma mekanizmalarından birinin nesnesini oluşturan İstanbul'un bütçesinin planlanmasına katılma konusundaki potansiyelini ortaya çıkardı.

"Bütçem İstanbul" aracılığıyla seçilen ve İBB'nin bütçesine dâhil edilen proje sahipleriyle İBB'nin ilgili müdürlüklerinin projelerin uygulanmasına yönelik süreci birlikte oluşturmak üzere bir araya geldiği toplantılardaki gözlemlerimize göre; Katılımcı Bütçenin şeffaflığı ve güven ilişkini güçlendirdiğini, İstanbulluların önerileri çerçevesinde ortaya çıkan ihtiyaçlara yönelik daha kapsayıcı ve adil bir kaynak yönetimi gerçekleştirileceğine dair bir yaklaşımın varlığını ortaya koyduğunu söylemek mümkün. Oylama sonuçlarının ilanını takip eden aşamalarda etkileşimli süreçler, katılımcılar açısından etkin bir sosyal izleme sürecinin deneyimlenmesi açısından da büyük bir öneme sahip. Bununla birlikte kurumsal kültür içerisinde katılımcı anlayışı yaygınlaştırmak için de çok önemli bir adım oldu.

Katılımcı Bütçe uygulamasını genel olarak değerlendirmeniz gerekirse sizce bu sürecin en doğru adımı neydi? Bir dahaki uygulamada daha iyi neler yapılabilir?

İstanbul'da Katılımcı Bütçenin hayata geçirilmesindeki en doğru adım, bana göre planlama aşamasından itibaren uygulamanın ruhuna uygun şekilde katılımcı bir şekilde planlanmış olması. İlk olma niteliği taşıyan her çalışmada olduğu gibi burada da hem teknik hem de içerik açısından

iyileştirilmesi gereken adımlar oldu. Biz de "Bütçem İstanbul" uygulamasında üstlendiğimiz izleme ve değerlendirme görevinden aldığımız çıktıları bu iyileştirme çalışmalarına yansıtıyoruz. Gelecek dönemde daha kapsayıcı bir uygulama için –özellikle kırılgan grupların aktif katılımını arttırmak adına– sürecin takvim olarak bir yıla yayılması ve yeni organizasyon süreçleri ile desteklenmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.

ESRA HURİ BULDUK
İSTANBUL PLANLAMA AJANSI
GENEL KOORDİNATÖRÜ

Katılımcı Bütçe uygulamalarının yerel yönetimler açısından önemi nedir?

Yerel yönetimler gündelik hayatın akışında çok önemli bir role sahip. Yaşamımızın hemen hemen tüm alanları yerel yönetimlerin yetki ve sorumluluğunda olan pek çok konuya temas ediyor. Yönetimsel pek çok kararın kişisel hayatlarımızı da etkilemesi sebebiyle yetki ve sorumlulukların dolaylı da olsa paylaşılması ve toplumsal mutabakat alanlarının yaratılması çok büyük önem taşıyor. Aynı zamanda yerel yönetimlerin, hemşehrilerle diyalog kurmadan verdiği kararların olumsuz sonuçlara yol açma ihtimali yükseliyor.

Kenti ve yaşayanları etkileyen kararların katılımcı demokrasi anlayışı ile alınması neden önemlidir? Katılımcı uygulamalar aracılığıyla kentsel öncelikler nasıl belirlenebilir?

Yaşadığımız mahalledeki ihtiyaçları en iyi bizler biliyoruz. İstanbul gibi bir metropolde ayrıntıları görmek, yönetim için zaman zaman zorlaşabiliyor. İstanbul Büyükşehir Belediyesi veriye dayalı yönetim yapmak konusunda oldukça başarılı. İyi

düşünülmüş karar destek sistemleri kurulmuş durumda olsa da mahalleleri ilgilendiren kararları içinde yaşayan insanlarla birlikte almak yerel yönetim için verimliliğin, vatandaşlar için ise memnuniyetin artması demek.

Kentsel öncelikleri belirlerken pek çok katılımcı uygulama yöntemi uyguluyoruz. Konuya göre değişiklik gösteren bu yöntemler arasında yarışmalar, çalıştaylar etki analizleri kapsamında yapılan derinlemesine görüşmeler var. Bu aşamada önemli olan, konunun ruhuna uygun doğru yöntemi uzmanlar ile belirlemek. Doğru yöntem kullanmak, doğru cevapları da beraberinde getiriyor.

Yurttaşlar, sivil toplum, yerel yönetimler ve diğer kamu kurumlarının iş birliği açısından düşündüğümüzde Katılımcı Bütçenin yerelde katılım ve demokrasinin gelişimine nasıl bir katkı yapacağını düşünüyorsunuz?

Katılımcı Bütçeyle yerel yönetimler, vatandaşlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte hareket etme ve paydaşların yönetim ve karar alma süreçlerinde aktif rol üstlenmesini destekleme sorumluluğunu da üstlenmiş oluyor. Daha doğrusu katılım hakkını garanti altına alıyor.

Bütçe, yönetim sürecinin en önemli araçlarından biri ve politik bir metin aslında. Dolayısıyla bütçe ile kentin yönetim politikasını da belirlemiş oluyoruz. Sosyal politika, altyapı, kültürel miras. Aklınıza gelecek tüm konulara ilişkin yatırım paylarını bütçe metni ile belirliyoruz. Bu perspektiften bakınca İstanbulluların kendi bütçesini belirlemesi veya yönetmesinden daha fazlası, İstanbulların kendi kent politikasını belirlemesi anlamına da geliyor. Bu nedenle Katılımcı Bütçe anlayışının demokratikleşmenin ve düşünerek yönetmenin çok önemli bir aracı olduğuna inanıyorum.

"Bütçem İstanbul" uygulamasının Sivil Toplum Kuruluşları, Kent Konseyi ve yerel yönetim iş birliğinde İPA nasıl bir rol üstlendi? İPA olarak bu uygulamanın hayata geçirilmesindeki motivasyonunuz ne oldu?

Katılımcı Bütçe uygulamasının hayata geçmesinin asıl mimarı İstanbul Kent Konseyi'dir. Kent konseyinin kurulduğu ilk günlerden itibaren oluşturulan çalışma gruplarında konu derinlemesine

tartışılmış ve uygulama yöntemleri üzerine düşünülmüştü. İstanbul Planlama Ajansı (İPA) olarak rolümüz İstanbul'a uygun modeli kurgulamak konusunda kolaylaştırıcılık oldu. İstanbul, 16 milyon kişinin yaşadığı, pek çok ülkeden daha büyük bir kent. Çok farklı sosyolojik dinamikleri içinde bulunduruyor. Daha da önemlisi 2019 öncesindeki yönetim pratikleri nedeni ile İstanbullular geleceğini düşünme ve katılım gibi reflekslerini neredeyse kaybetmiş durumdaydı. Bu nedenle doğru modeli belirlemek süreci doğru yönetmek açısından çok önemliydi. İPA, Katılımcı Bütçe sürecinin bu kısmını üstlendi ve İstanbul modelini çalıştı.

Katılımcı Bütçe uygulamalarının yerel yönetimlerinin ve sivil toplumun katılım konusunda kapasitesinin gelişmesine bir katkıda bulunması mümkün müdür?

Tabii mümkün. Süreci en başından itibaren sadece vatandaşların değil; derneklerin, vakıfların, sivil inisiyatiflerin, kolektiflerin de başvurusuna açtık. Eski bir sivil toplumcu olarak rahatlıkla söyleyebilirim ki bu bile bir kapasite geliştirme faaliyetiydi. "Bütçem İstanbul" uygulaması sivil topluma "meselesini" açmak, aktarmak ve hatta "meselesine" önerdiği çözüm için doğrudan bütçe katkısını sağlamak anlamında önemli bir destek sağladı.

İBB tarafından İstanbul'da ilk kez gerçekleştirilen "Bütçem İstanbul" uygulamasının gelecekte nasıl olanaklar sağlayacağını düşünüyorsunuz?

"Bütçem İstanbul" uygulaması bu kenti beraber yönetmek için bir adım, bir niyet beyanıydı. Sn. İmamoğlu'nun kendine koyduğu "İstanbul'un en demokratik belediye başkanı olacağım" hedefinin anlamlı bir göstergesiydi. Dolayısıyla "Bütçem İstanbul", İstanbul'un vizyonunu belirlemek için 10 binden fazla insan ile birebir kurulan diyalogu ya da meydanları, kent mobilyalarını, ışıklandırmaları beraber tasarlamak için açılan yarışmaları bir başlangıç olarak görüyorum. Katılımcı Bütçeyi, gelecekte katılımcı süreçleri daha da inceltebileceğimiz bir kent yönetimi için bir fırsat olarak tanımlıyorum. İstanbul Kent Konseyi ve Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı ile düzenli toplantılar yapıyoruz. İstanbul modelinin geliştirmek için yeni yöntemler geliştiriyoruz. 2023 yılı uygulamasını daha geniş bir zaman dilimine yaymak üzere geliştirdiğimiz bir model üzerine çalışıyoruz. Bu modelle katılımın sürekliliğini sağlamayı hedefliyoruz.

PROF. DR. MURAT ŞEKER
İÜ ŞEHİR POLİTİKALARI UYGULAMA VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ MÜDÜRÜ VE
İPA DANIŞMANI

Katılımcı Bütçe uygulaması, yönetim, şeffaflık ve hesap verilebilirlik açısından kent yönetimine katkısı nedir?

Katılımcı Bütçe, aslında "bütçe hakkı" kavramının reel bir örneği olarak karşımıza çıkıyor. Devletin kamu bütçesini nereye harcayacağına ilişkin süreçlerde, ödediği vergilerle bütçenin gelir kısmını oluşturan halkın bütçe üzerinde bizzat söz sahibi olmasını tanımlayan bütçe hakkı, kökeni Magna Carta'ya dayanan bir kavramdır. Bütçenin planlanmasında, uygulanmasında ve denetiminde bu tür katılımcı mekânizmaların hayata geçirilmesi bir yandan iyi ve kaliteli bir yönetimi sağlarken, bir yandan da şeffaf ve hesap verebilir bir bütçe yönetimine olanak tanıyor. Katılımcı Bütçe uygulamaları demokratik gelişim sürecini hızlandırıyor ve kaynakların daha etkin kullanılmasını mümkün kılıyor. Kentlerin ihtiyaçları bitmez, sürekli yeni ya da yeterince karşılanamayan ihtiyaçlar söz konusudur. Ancak kaynaklar sınırlı, hatta kıttır. Dolayısıyla bu kıt kaynakların kent yönetiminde en etkin şekilde kurgulanması gerekmektedir. Etkinliğin sağlanması katılımcı mekânizmaların işlemesi, şeffaf ve hesap verebilir yaklaşımların benimsenmesine de bağlıdır. Katılımcı Bütçe diğer katılım araçlarına göre doğrudan doğruya bütçeyle ilişkili olduğu ve direkt eyleme dönüştüğü için sonuç alma noktasında oldukça etkin bir yöntemdir. Bütçenin izlenmesi ve denetlenmesi aşamasında da katılımcılık sağlandığında, kent yönetiminin daha şeffaf ve hesap verebilir hâle gelmesinde önemli katkı sunar.

Katılımcı Bütçe aracılığıyla kentsel öncelikler nasıl belirlenebilir?

Katılımcı Bütçe ile kentin ihtiyaç duyduğu hizmet alanları vatandaşlara sorularak bütçenin planlanmasında bir önceliklendirme yapılabileceği gibi, İstanbul örneğinde olduğu üzere vatandaşların doğrudan doğruya proje sunduğu ve yine vatandaşların oylayarak karar verdiği bir modelde de öncelikler belirlenebilir. Birinci yöntemde daha makro ölçekte tercihler sunulurken, ikinci yöntemde mikro düzeyde mekâna bağlı tercihler de sunulabilmektedir. Aslında her iki yöntem de kamusal tercihlerin bütçe tercihlerine dönüşmesi açısından büyük önem taşıyor.

Katılımcı Bütçe uygulamasıyla yerel yönetimlerin kentsel politikaların hayata geçmesinin ilk adımı olan yatırım kararlarının alınması aşamasına dâhil olmanın yurttaşlar açısından önemi nedir?

Bir defa yurttaşlar yapılacak yatırıma karar verme noktasında güçlü bir katılımcılık modeliyle dâhil olduklarında, devlet-vatandaş ilişkisi çok daha doğru bir zemine oturmuş olacaktır. Öte yandan Katılımcı Bütçe şuna da imkân tanımaktadır: Oy atmadığınız, benimsemediğiniz bir yönetim olsa da yatırım kararlarının alınmasında bir aktör olarak yer alabilirsiniz. Bu durum sadece sandıktan sandığa hatırlanan bir demokratik sürecin ötesine geçerek, "Hangi siyasi parti yönetirse yönetsin, yönettiği bütçe tüm yurttaşların bütçesidir ve her yurttaşın o bütçe üzerinde hakkı vardır" yargısının realize edilmesini sağlar.

Katılımcı Bütçe uygulamalarının yerel yönetimlerin katılım konusunda kapasite güçlendirmelerine bir katkıda bulunması mümkün mü?

Bir katkı söz konusudur elbette; ancak Katılımcı Bütçe sihirli değnek değildir. Her sorunu bu yöntemle çözemezsiniz. Zaten müdahale edebildiği alan hem bütçesel hem de mekânsal açıdan sınırlıdır. Ama katılımcılık mekânizmaları arasında etkin bir yöntem olduğu tartışılmaz bir gerçektir.

İstanbul'un ilk Katılımcı Bütçe uygulaması olan "Bütçem İstanbul" uygulamasının aşamalarından bahsedermisiniz?

İstanbul büyüklüğünde bir kentte Katılımcı Büt-

çe uygulaması çok büyük zorluklar içermektedir. Zaten Katılımcı Bütçe literatürüne baktığınızda küçük ölçekli yerel yönetimlerde daha etkin sonuçların alındığını görürsünüz. Bu bağlamda kentin ölçeği dikkate alınarak İstanbul'da Katılımcı Bütçe uygulamasının dijital ortamda yürütülmesine karar verildi. Bu kararın ardından uluslararası örnekler incelenerek, İstanbul'un dinamiklerine uygun bir Katılımcı Bütçe modeli geliştirildi. Sürecin başladığı ilan edilerek, vatandaşlardan proje önerileri sunmaları istendi. Ardından gelen başvurular proje olma niteliğini karşılaması açısından proje değerlendirmelerinde kullanılan SMART ilkelere göre ön elemeyi geçirdi. Ön elemeyi geçen projeler, editöryal incelemeye tabi tutuldu ve ilgili daire başkanlığı ve müdürlüklere gönderildi. İBB bürokrasisi projeleri değerlendirdi ve gerekçeleriyle birlikte kararlarını gönderdi. Bu kararlar ışığında yetki alanı dışında olan, yasal ve teknik yapılabilirliği mümkün olmayan projeler elenerek, oylamaya sunulacak projeler tespit edildi. İBB bürokrasisi aynı zamanda sunulacak tüm projeler için tahmini bütçe çalışması yaparak bunu iletti.

"Bütçem İstanbul" uygulamasının proje tasarımı, web sitesi kullanımı, vatandaşların oylarının belirlenmesi nasıl oldu? Tüm bu oylamalar nasıl değerlendirildi ve öne çıkan projeler nasıl belirlendi?

"Bütçem İstanbul" modelinin uygulanması için hazırlanan web sitesi, vatandaşların proje önerilerini iletebildiği bir ara yüze sahiptir. Yapılan ön elemelerin ardından oylamaya çıkarılan projeler detayları ile birlikte web sitesine eklendi. Her proje için proje bütçesini gösteren bir sanal bütçe belirlendi. Vatandaşlara ise 1.000 birim sanal bütçe verildi. Böylece vatandaşlar oylamalarını bir bütçeyi yönetir gibi gerçekleştirdiler ve istedikleri projelere 1.000 birimlik bütçelerini dağıtarak oylamaya katılmış oldular. Ardından en yüksek oyu alan projeler sıralanarak İBB'nin belirlediği bütçe limitine göre kazanan projeler belirlenmiş oldu. Aslında burada bir projenin kazanıp kazanmaması aldığı oy sayısına bağlı olmakla beraber, İBB'nin Katılımcı Bütçe projeleri için ayırdığı bütçe kısıtıyla da ilişkilendirildi.

İBB tarafından İstanbul'da ilk kez gerçekleştirilen "Bütçem İstanbul" uygulamasının gelecekte nasıl olanaklar sağlayacağını düşünüyorsunuz?

"Bütçem İstanbul" uygulaması özellikle katılım bo-

yutu genişleyince ve hayata geçirilen projeler izlenedikçe çarpan etkisiyle kent yönetimine çok önemli katkılar sunacaktır. Katılımcı Bütçe uygulamaları hem sosyal hem de inovatif özellikler içeren projeleri kapsamaması nedeniyle, bir yandan sosyal belediyeçiliği önceliklendiren, diğer yandan yenilikçi ve yaratıcı projelerin hayata geçmesini sağlayan bir etkileşim aracı olarak gelecekte yaygınlaşacaktır.

İTİR AKDOĞAN

TESEV ARAŞTIRMA DİREKTÖRÜ

Kenti ve yaşayanları etkileyen kararların katılım demokrasi anlayışıyla alınması neden önemlidir? Katılımcı uygulamalar aracılığıyla kentsel öncelikler nasıl belirlenebilir?

Kentle ilgili kararların katılımcı demokrasi yöntemleriyle alınması kent yönetiminin daha kapsayıcı, yenilikçi, iş birliğine açık ve hesap verebilir olmasını kolaylaştırması açılarından önemlidir. Kentteki farklı toplulukların fikirleri sürece dâhil edilebilir, böylelikle kentin kapsayıcılığı artabilir. Bu kentsel önceliklerin daha isabetli bir şekilde belirlenmesini kolaylaştırabilir. Karar alıcıların kendi bildikleri, öğrendikleri ve alıştıkları düşünme sisteminin dışına çıkabilmelerini sağlayarak yenilikçiliğin önünü açabilir. Alınan kararların uygulamasında daha çok ve daha kolay işbirlikleri geliştirilebilir. Karar süreçlerinin katılımcı yapılması kararları uygulayacak yöneticilerin hesap verebilirliğini artırır. Sivil toplum daha kolay bir izleme değerlendirme yapabilir. Bütün bunlar da kent yöneticilerinin başarısını artırabilir, sonuç olarak kent sakinleri daha kaliteli bir kent yaşamına kavuşabilir.

Yurttaşlar, sivil toplum, yerel yönetimler ve diğer kamu kurumlarının iş birliği açısından düşündüğümüzde Katılımcı Bütçenin yerelde katılımın ve demokrasinin gelişimine nasıl bir katkı yapacağını düşünüyorsunuz?

Katılımcı Bütçe uygulaması bilgiye erişim, etkileşim, kararın alınmasında aktif katılım, iş birliği ve izleme değerlendirme aşamalarının tamamını kapsamanın yanı sıra, kaynakların nasıl kullanılacağıyla ilgili can alıcı bir boyutu da içeriyor. O nedenle belediyeye dâhil tüm kent paydaşları için hem bilgilendirici hem de güçlendirici bir süreç olduğundan demokrasinin gelişimine katkısı olduğunu düşünüyorum.

Kentsel politikalara katılım konusunda farklı düzeyleri anlatmak için kullanılan katılım merdiveni kavramı üstünden düşündüğünüzde İstanbul'da Katılımcı Bütçe uygulaması bu sınıflandırmada nereye düşmektedir?

Arnstein dünyada planlamanın yaygınlaşmaya başladığı 1960'ların o yeni atmosferi içinde 1968 yılında planlamanın yurttaş katılımını güçlendirici olması hâlinde anlam taşıyacağını öne sürmüştü. Güçle ilgili bir kavram olduğu için karar gücüne sahip olan siyasi elit sahip olduğu gücü paylaşmakta çok cömert olmayabilir. O nedenle, yurttaşı güçlendirmeyen ve katılım gibi görünmesine rağmen tam katılım olarak değerlendiremeyeceğimiz uygulamalarla karşılaşabiliriz. Arnstein yurttaş katılımının güçlendirilmesinin önemini açıkça ortaya koymak için "katılım merdiveni" kullanmıştı. Katılımcı Bütçe zaten, Arnstein'in katılım tanımına eklediği, kaynakların nasıl dağıtılacağı kararı na da katılım perspektifinden bir yanıt. O açıdan bakınca kamu harcamasının nasıl yapılacağına karar verme noktasında yurttaşı güçlendiren bir uygulama olabilir. Tüm adımlar bu anlayışla tasarlanıp uygulanırsa Katılımcı Bütçe anlamlı bir katılım aracı olabilir. İstanbul'daki uygulama henüz çok yeni. İlk yıldan alınan dersler ikinci yılın iyileştirilmesi için kullanıldı. Bu yanıtları yazdığım günlerde, "Üçüncü yılda nasıl daha iyileştirilebilir?" sorusuna yanıt aranıyor. O açıdan süreci çok ilgi ile izliyorum. Merdivenlere dönersek sanırım süreç teoride 6. basamakta bulunan ortaklık aşamasına denk gelirdi. Burada önemli olan belediyenin sivil toplumla, yurttaşla ortaklık yaptığı aşamaya gelene kadarki aşamaların da yine demokratik çerçevede tasarlanmış ve uygulanmış olması.

Katılımcı Bütçeyle ortaya çıkan öneriler, yönetişimin iyileştirilmesine, kamu hizmetlerinin niteliğine ve yerel demokrasinin güçlendirilmesine yönelik bir çağrıya tekabül ediyor gibi görünüyor. Bu çağrıya bir yanıt olarak sivil paydaşlar hangi rolleri üstlenebilir?

Katılımcı Bütçe ile ortaya çıkan öneriler sivil toplumdan geliyor, belediyenin teknik filtresinden geçiyor, yine sivil toplumun oylarıyla seçiliyor ve belediye öneri sahipleriyle iletişim hâlinde önerileri uygulamaya başlıyor. Bütün bu süreçte sivil toplum; en başından itibaren bilgiye erişimi kolaylaştırma, bu uygulama ve süreç hakkında bilgiyi yaygınlaştırma, karşılaşmalar ve konuşmalar için ortam yaratma ve o etkileşimden yeni fikirlerin doğmasını sağlama, oylama aşamasında mümkün olduğunca çok kişinin oy kullanmasını sağlama ve seçilen fikirlerin uygulama sürecini izleme rollerini oynayabilir. Kent Konseyi'nin bunların yanı sıra, sürece kırılgan grupların dâhil olması için özen gösterme ve sürecin bir paydaşı olarak, seçilen önerilerin uygulamasında belediyenin ilgili birimleri ile fikri sahiplerinin düzenli iletişimini takip etme gibi rolleri de olmalıdır.

Katılımcı Bütçe uygulamasıyla yerel yönetimlerin kentsel politikaların hayata geçmesinin ilk adımı olan yatırım kararlarının alınması aşamasına dâhil olmanın önemi nedir?

Bütçe, kamu kaynağı, yatırım kararı gibi kelimeler teknik gibi dursa ve yurttaşların mesafeyle yaklaşmasına neden olsa bile aslında yöneticilerin en önemli kararları arasındadır. Yöneticilerin bir projeyi yapacaklarını ilan ettiklerinde bakılması gereken ona ne kadar bütçe ayırdığı ve sonrasında o bütçenin ne kadarını hâlâ o kalemdede tuttuğudur. Çünkü ancak o zaman o projenin gerçekten gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini anlarız. O nedenle bütçe sürecinin şeffaflığı ve katılımcılığı demokratik yönetim için hayattır.

Katılımcı Bütçe uygulamalarının yerel yönetimlerinin ve sivil toplumun katılım konusunda kapasitesinin gelişmesine bir katkıda bulunması mümkün müdür?

Katılımcı Bütçe tanımı, yöntemi ve takvimi olmak üzere üç açıdan oldukça net ve doğası gereği demokratik ilerlemesi gereken bir uygulama. Hem yerel yönetimin hem de sivil toplumun bilgilendiği,

tanıştığı, beraber öğrendiği, ilham aldığı bu süreç, yerel yönetim için dönüştürücü, sivil toplum için de güçlendirici bir süreç olduğu için evet mümkündür.

Tüm dünyada yaygınlaşan dijital katılım olanakları ve deneyimler açısından bakıldığında İstanbul'da Katılımcı Bütçe deneyiminin yeri nedir?

Katılımcı Bütçenin var olma nedeni olan kenarda kalmışların da sesi çıksın, bütçede onlara da yer verilmesi unutulmasın fikri ile bu sürecin dijital araçlar üzerinde gerçekleşmesi ve o hedef grubun belki dijital olanaklara sahip olmaması fikri çelişiyor gibi durabilir. Bunun yanında Katılımcı Bütçe uygulaması yine doğası gereği şeffaflık ilkesiyle tasarlanıyor. Birçok adımı bulunan bu uygulamanın her adımı hakkında düzenli bilgi paylaşmak gerekiyor. Mutfakta, teknik filtrenin doğru ve adil yapılabilmesi için sistematik tasnif ve değerlendirme gerekiyor. Oylama söz konusu olduğu için bu oylamanın mümkün olduğu kadar kolay ve adil tasarlanması gerekiyor. Tüm bu şartlar göz önüne alındığında, süreçte dijital araçlardan faydalanmak hem uygulayan hem de yurttaş açısından en elverişli yol gibi duruyor. Buradan elbette dijital katılım aracı kullanıldı diye otomatik olarak süreç demokratik ve katılımcı oldu anlamı çıkarılmamalı. Bu araçlardaki içeriğe ve tasarıma yine uygulamanın karar alıcıları şekil veriyor. Ben bu sürecin mümkün olduğu kadar güncel, şeffaf, erişilebilir ve kullanıcı dostu olması için belediye tarafında bir niyet ve çaba olduğunu, kent konseyi tarafında da sivil toplumun lehine öneri ve emeğin sunulduğunu gözlemliyorum.

"Bütçem İstanbul" uygulamasının Sivil Toplum Kuruluşları, Kent Konseyi ve yerel yönetim iş birliğinde gerçekleşmesi neden önemlidir?

"Bütçem İstanbul", bütçe planlamasında gözden kaçmış kentli grupların seslerini karar alıcılara ulaştırabilmeleri için yine yurttaş ve belediye etkileşimi açısından tasarlanan bir uygulama. O nedenle zaten doğası gereği belediye sivil toplum iş birliği olmalıdır. İstanbul da olması gerekeni yaparak bu konuda sivil toplumun karar süreçlerine katılımını kolaylaştırmak için kurulan kent konseyiyle en başından itibaren iş birliği içindedir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin bu uygulamaya verdiği değeri göstermesi açısından bu iş birliğini çok kıymetli buluyorum.

"Bütçem İstanbul" hazırlık döneminde yerel yönetimle ve İstanbul Kent Konseyi ile çalışma deneyiminden bahsedebilir misiniz?

İstanbul Kent Konseyi, sürecin en başında sivil toplum örgütleri arasında konunun uzmanlarını, İBB ve İPA yetkililerini bir araya getiren bir danışma kurulu kurdu. Bu kurul düzenli olarak dünyadaki uygulamalar hakkında araştırma yaparak sürecin İstanbul'a nasıl uyarlanabileceği hakkında tartıştı. İlk yıl, zaman kısıtına rağmen, pilot bir uygulama için mutabık kalındı ve yola çıkıldı. İlk yılın izleme değerlendirmesi ile ikinci yıl iyileşmeler yapıldı. İkinci yılın deneyimiyle de halen üçüncü yıl tasarlanıyor. Akademik çerçevedeki konumum eleştirel iyimsera denk düşüyor. İstanbul'daki Katılımcı Bütçe çalışması deneyimim de bu konuma uyumlu olarak hem eleştirdiğim hem de iyimser olduğum bir deneyim. İBB ve İKK'nin her aşamada karşılıklı bilgi paylaşımı, tartışması, birlikte karar vermesi, uygulamada uyumlu iş birliği ve izleme değerlendirmesi kentin demokratikleşmesi adına bana umut veren bir deneyim.

PROJE SAHİPLERİ İLE YAPILAN SÖYLEŞİLER

YETERSİZ BAKİYE

Proje Sahipleri:

Ahmet Burak AKÇA, Yağmur ÖZDEMİR

"Yetersiz Bakiye" isimli proje kapsamında, İstanbul kart bakiyesi yetersiz olan İstanbulkart sahiplerine İstanbul geneli güncel otobüs İstanbulkart ücreti kadar (hali hazırda 7,67 TL) eksi bakiyeye düşme hakkının tanınması öngörülmektedir. Eksi bakiyeye düşme hakkı sadece kişiselleştirilmiş İstanbulkart sahiplerine (TC kimlik numarası sahibi) tanınacak olup bir kullanıcı eksi bakiyeye ayda maksimum 3 kez düşebilecek (her düşüş sonrası belirlenecek süre zarfında yeniden artı bakiyeye geçmek kaydıyla) ve 4. kullanımda yetersiz bakiye uyarısı alacak şekilde sistemin uygulanması planlanmaktadır.

İstanbul'un ilk Katılımcı Bütçe uygulaması olan Bütçem İstanbul gerçekleştirildi. Sizlerin de bu ilk uygulamaya gönderdiğiniz projeler en yüksek puanları aldı. Bütçem İstanbul uygulamasına katılmaktaki motivasyonunuz ne oldu?

Ahmet Burak Akça: Bütçem İstanbul uygulamasının reklamlarını ilk gördüğümde farklı bir şey olduğunu anladım ve araştırmaya başladım. Bu uygulamayla belediyemizin vatandaşlarına kendi paralarını kendilerinin harcamalarını sağlamak için çalıştığını öğrendim ve bu da beni bu uygulamaya katılmak konusunda en çok motive eden şey oldu.

Yağmur Özdemir: Tüketim çağında yaşıyoruz. Dünyadaki her şeyi tüketiyoruz ve yerine yeni şeyler koymakta maalesef çok iyi değiliz. Böylesine her şeyin tükendiği bir çağda yaşarken üreten bir birey olabilmek bence çok kıymetli. Bu yüzden hayatımda olan ve çevremde gördüğüm şeylere yapabildiğim kadarıyla değer katmak istiyorum. Çevremizde çok küçük gördüğümüz bir sorun bile çözüme ulaştığında kelebek etkisi gibi büyüyerek çok güzel şeylere sebep olabiliyor. Katılımcı Bütçe uygulamasına da tam olarak bu sebeple katıldım. Doğduğum ve âşık olduğum bu büyümlü şehirde bir şeyleri değiştirebilen taraf olmak istedim ve Katılımcı Bütçe sayesinde bu kelebek etkisinin küçük bir parçası olabilme düşüncesi benim çok heyecanlandırdı.

Projenizi yazarken eksik veya sorun olarak değerlendirdiğiniz hangi konuya çözüm getirmeyi amaçlamıştınız?

Ahmet Burak Akça: Projemi yazarken göz önünde bulundurduğum ilk konu, "Bütçem İstanbul'da yer alıp bu uygulamaya destek olmaktır. Çünkü geçmiş yıllarda da gördüğümüz üzere halkın kendi parasıyla oluşturulmuş belediye bütçesi halkın fikri alınmadan harcanıyordu. Ama artık bu proje ile halk kendi gördüğü eksiğe göre harcamasını kendisi yapacaktı. Ben de herkesin karşılaştığı ortak bir sorun olan bazen insanların gidecekleri yerlere geç kalmalarına bile sebep olan yetersiz bakiye sorunu ile ilgili bir çözüm bulmaya çalıştım.

Yağmur Özdemir: Dünyadaki her büyük şehir gibi İstanbul'un da büyük bir ulaşım ağı var. Bunun getirisi olarak da büyük ulaşım problemleri olabiliyor. Bazen bir yere giderken defalarca aktarma yaptığımızda, bir aktarmayı kaçırduğumuzda gideceğimiz mesafe 30 dakika uzayabiliyor. Yetersiz Bakiye projesi ile İstanbul'un bir ulaşım sorununu bir nebze de olsa çözebilmeyi, halkımızın ulaşım kullanırken bir sıkıntısının ortadan kalkmasını istedim. Bu proje sayesinde halkımız ulaşım kesintisiz olarak devam edebilecek. İşlerine giderken veya arkadaşlarıyla bir kahve içmeye giderken daha hızlı ulaşım sağlayabilecekler.

Böyle önemli bir konuya dikkat çekmeniz özel bir sebebi var mı? Sizi ulaşım konusunda böyle bir proje yazmaya teşvik eden sebepler nelerdir?

Ahmet Burak Akça: İstanbul çok kalabalık bir şehir ve özellikle de trafik olduğu vakitlerde bazen bir dakika bile çok önemli olabiliyor. İnsanlar evlerinden veya işyerlerinden aceleyle çıkmış olabiliyorlar veya dalgınlıkla kartlarına bakiye yüklemeyi unutabiliyorlar. Tam bu durumda ise belki de sadece on saniyede yüklenecek olan 1 TL yüzünden vakitlerini duraklarda boşa harcıyorlar.

Yağmur Özdemir: Açıkçası var. Toplu taşımayı çok fazla kullanıyorum İstanbul'daki her genç gibi. Bazen 5-6 aktarma yaptığım oluyor. Şehir dışında yaşayan arkadaşlarım bunu duyduklarında şok oluyorlar ama biz İstanbullular buna alışmışız, özellikle işimiz veya evim farklı kıtalarda ise. Sonuçta iki farklı kıtanın bu şekilde bir ulaşım ile birleştiği başka bir şehir var mı dünyada? Bazen otobüse

bineceğim yerde akbil doldurabileceğim bir yer oluyordu ve ulaşmak istediğim yere gitmekte çok geç kalıyordum. Bu da beni bu projeyi düşünmeye itti. Eminim birçok İstanbullunun aklına gelmiştir bu proje ama Katılımcı Bütçe uygulaması sayesinde yazmak bize nasip oldu diyebilirim.

Proje hazırlama ve başvuru sürecinizi paylaşılabir misiniz?

Ahmet Burak Akça: Projenin detaylarını kafamda netleştirdikten sonra uygulamanın internet sitesini ziyaret ettim ve cep telefonum üzerinden projeye alakalı istenen bilgileri girdim ve başvurumu yaptım.

Yağmur Özdemir: Toplu taşıma kullanırken akbilim bittiğinde kendi kendime "Keşke şu an bir hakkım olsa, sonra indikten sonra doldururum" diye düşünüyordum. Son zamanlarda ise bu düşüncem artmıştı çünkü çok sık kullandığım bir durakta para yükleyebileceğim bir yer yoktu. Tam o sırada İB-B'den telefonuma böyle bir proje başlatıldığına dair mesaj aldım ve mesajı gördüğüm anda siteye girip projeyi yazdım. Daha sonra proje oylaması başlatıldı. Halkımız siteye girip hayata geçmesini istediği projeler için oy verdiler. Oylama sonucunu ise Katılımcı Bütçe ekibi bizi arayarak bildirdi. Rasim Bey tarafından ilk arandığım günü hiç unutamıyorum. Çok heyecanlanmıştım. Çevremde projemi anlattığım herkes çok iyi bir fikri olduğunu söylese de bu kadar yüksek oy almasını açıkçası beklemiyordum.

Dijital yükleme uygulamalarının tasarlanması, İstanbulkart yükleme alanlarının artırılması gibi çözümler sağlandığı durumda yine de "yetersiz bakiye" projesine ihtiyaç olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

Ahmet Burak Akça: Evet, son yıllarda belediye de bu sorunla alakalı birçok yenilik getirdi ve artık hem mobil uygulamalar hem de metro duraklarının yakınında bulunan sarı makineler ile kolaylıkla yükleme yapabiliyoruz. Ancak benim bu projede çözüm üretmek istediğim hedef kitle kalabalık bir otobüste yetersiz bakiye uyarısı alıp inmek zorunda kalan veya başkalarından basmalarını isteyen insanlar. Ve bu kişiler için ne yazık ki mobil uygulama veya sarı makineler o an bir çözüm oluşturamıyor. Ayrıca projeye verilen oylar da insanların hâlihazırda çözümlerden daha fazlasını istediğini ortaya koyuyor.

Yağmur Özdemir: Evet, düşünüyorum. Şu an tüm dijitalleşme sınırlarımız tamamen internete erişebil-

memizle alakalı. Bazı yerlerde ne yazık ki internet çekmiyor ve öyle bir ortamda da akbil kullanmamız gerekebiliyor. Mesela Marmaray yerin çok altında olduğu için internet sorunları yaşayabileceğiniz bir yer. Çok aceleniz var, gideceğiniz yönün trenine ise 2 dakika var. O sırada akbil yüklemek için otomata gitseniz, zaman kaybı. Telefondan yüklemek istesiniz yer altında olduğu için internet sorunları yaşanabiliyor. Öyle bir anda direkt akbili basıp geçmenin kolaylık ve avantaj sağladığını düşünüyorum. Bu yüzden bence "Yetersiz Bakiye"ye ihtiyaç olacak. Hem zaten hangimiz yetersiz bakiye sesini duymaktan sıkılmadık ki?

Projeniz aynı zamanda birleştirilmiş projelerden biri, sizden başka bu konuya dikkat çeken ve proje üreten kişilerin olması size ne hissettirdi?

Ahmet Burak Akça: Yetersiz bakiyenin herkes tarafından bilinen yaygın bir sorun olduğu ortada. Ama bu soruna çözüm olarak bu kadar yakın önerilerin gelmesi de çözüm için doğru yolda olduğumuzu gösteriyor bence.

Yağmur Özdemir: Projeyi yazarken, başkasının da yazmış olabileceği aklımdan geçiyordu. Bu kişinin ise nasıl biri olacağını tahmin etmeye çalışıyordum. İlk toplantımızda Ahmet'le tanıştığımızda ise daha önce onu tanıyormuş gibi hissettim çünkü zaten toplu taşımayı düzenli kullanan gençler olarak hepimiz benzer sorunları yaşıyoruz fakat bu sorunu dile getirme, çözümüne ortak olma imkânı bize nasip olduğu için kendimi çok mutlu hissediyordum.

Bütçem İstanbul süreci hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizce bu sürecin en doğru adımı veya iyi yapıldığını düşündüğünüz kısmı neydi?

Ahmet Burak Akça: Bu sürecin zaten kendisi başlı başına çok doğru bir adım. Ayrıca bence projelerin insanlar tarafından yazıldıktan sonra önce kontrolden geçirilip daha sonra oylamaya çıkması da çok iyi. Çünkü her fikir veya yazılan her proje belediyenin yapabileceği veya sorumluluk alanına giren şeyler olmayabilir.

Yağmur Özdemir: "Bütçem İstanbul", fikir olarak harika bir proje. Zaten gelişmiş ülkelerin belediyelerinin bazılarında da böyle çalışmalar var. İstanbul ise bu büyükşehirlerden birisi ve bence en büyüleyici olanı. İstanbul'a gezmeye gelen birisi yarım adayı gördüğünde, Taksim sokaklarında gezdiğinde, Kadıköy'de bir kafeye oturduğun-

da kendisini nasıl hissediyor? Tarih boyunca birçok tanınmış kişinin yürüdüğü yollardan yürümek bence harika bir his. Zaten birçok imparatorluğa başkentlik yapmış, kültür ve sanatın can damarının attığı bu güzide şehri diğer gelişmiş şehirlerden ayırmak olmazdı bence. O yüzden bu projenin yapılması çok yerindedir. Süreçte ise oylama halkın dâhil edilmesi bence en verimli kısmıydı. İstanbul'da yaşayan kişilerin yaşadığı şehirde söz hakkının olması muhteşem bir olay. Böyle bir fikri hayata geçirmekte emeği geçen ve gecesini gündüzüne katarak çalışan tüm İBB Ekibine ben kendi adıma çok teşekkür ederim. Umarım Napolyon Bonapart'ın "Dünya tek bir ülke olsaydı, başkenti İstanbul olurdu" diyerek onurlandığı bu güzel şehri hep beraber hak ettiği noktaya taşıyabiliriz.

TEMİZ TOPLUM ETKİNLİKLERİ

Proje Sahibi: Banu DEMİRAY ÖZTÜRK

"Temiz Toplum Etkinlikleri" başlıklı proje çeşitli bölgelerde 7'den 70'e herkesin katılacağı koru ve ormanlık alanlarda aylık çöp toplama etkinlikleri yapılmasını ve toplumun bilinçlenmesini amaçlamaktadır. Etkinlik için belirli bölgeler seçilecek ve imkanı olmayan vatandaşlar için ulaşım sağlanacaktır. Katılımcıların devamlılığının sağlanması ve daha çok kişiye duyurulması için etkinliklere teşvik amaçlı en çok çöp toplayan duyarlı İstanbulluya yarışma sonunda belediyenin belirleyeceği spor salonları yüzme havuzu vb. çeşitli belediye tesislerinden yararlanmasını sağlayacak ödül verilecektir. Sosyal medya kanallarında temiz bir çevre için İstanbulluların katıldığı Çevreni Temiz Tut etkinliği ve birinci olan kişi ödülünü alırken çekilmiş fotoğraflar paylaşılacaktır. Etkinlik sonunda gençlerin sportif aktivitelerinin yer alacağı, sokak müzisyenlerinin sanatlarını sergileyebileceği, kermes gibi etkinliklerin de gerçekleşeceği, dileyenin sınırlandırılmış alanlarda pikniklerini yapabileceği bir festival ortamı yaratılması ile hedef kitlenin genişletilmesi amaçlanmalıdır.

İstanbul'un ilk Katılımcı Bütçe uygulaması olan "Bütçem İstanbul" gerçekleştirildi. Sizlerin de bu ilk uygulamaya gönderdiğiniz projeler en yüksek puanları aldı. Bütçem İstanbul uygulamasına katılmaktaki motivasyonunuz ne oldu?

En büyük motivasyonum kızım oldu. 2021 yılında çıkan yangınlar sırasında ormanlık arazilerimizi,

hayvanlarımızı ve doğal alanlarımızı kaybedişimizi büyük bir çaresizlik içinde seyretmiştik. Vatandaşlar olarak elimizden geldiğince seferber olsak da yaşanan kayıpların önüne geçemedik. Doğamıza, canlılarımıza ve arıcılığımıza sahip çıkmadık. Koruyamadık. O gece kızımı uyuturken, onlara nasıl bir gelecek bırakıyoruz diye düşünmeden edemedim. Küresel ısınmanın getirdikleri ve getirecekleriyle savaşmak zorundayken bir de bu tip önüne geçilemeyen yangınlar insanın içini burkuyor. Ben de bir şeyler yapmalıyım diye düşünürken bu proje ile karşılaştım ve kazanma amacıyla olmasa da belki bir şeylerin değişmesine vesile olurum fikriyle başvurmalıyım diye düşündüm.

Projenizi yazarken eksik veya sorun olarak değerlendirdiğiniz hangi konuya çözüm getirmeyi amaçlamıştınız?

Eğitim eksikliğinden kaynaklı olduğunu düşündüğümüz çevremizi temiz tutma alışkanlığımızın, aslında eğitimden ziyade çevremize, doğamıza, yaşadığımız topraklara ve bizden sonraki nesillere karşı sorumluluk geliştirilmediğinden, yani bilinç eksikliğinden kaynaklandığını göz ardı ediyoruz. Bu yüzden sürekli olarak toplumu temiz tutma alışkanlıklarıyla ilgili bilgiler vererek insanları eğitmeye çalışıyoruz. Oysaki bu sorumluluğu ancak "ait olma", "kişinin bulunduğu ortamı sahiplenmesi" ile sağlayabiliriz. Bunun için de birlikte yaşadığımız insanların birbiriyle temas içinde olması, bir amaç doğrultusunda birlikte bir şeyler yapıp, birbirlerine karşı ve çevrelerine karşı sorumluluk hissedebilmeleri çok önemli. Projemi yazarken bu temel soruna ışık tutmaya çalıştım.

Böyle önemli bir konuya dikkat çekmenizin özel bir sebebi var mı? Sizi çevre konusunda böyle bir toplumsal sorumluluk projesi yazmaya teşvik eden sebepler nelerdir?

Elbette, şu an aktif olarak yapamamam da lisanslı bir dağcıyım. Ara sıra arkadaşlarımla gerçekleştirdikleri faaliyetler hakkında konuşurken dağlarımızın durumları ile ilgili bilgiler alıyorum. Bir dönem akarsularımızın kurduğu haberlerini çok sık duyuyordum. Toplumca küresel ısınma ve iklim bilinci ile ilgili çok fazla bilgi sahibi değiliz. Maalesef ülkemiz çölleşme tehdidi altında ve küresel ısınmaya yönetsel olarak alınan yanlış kararlar da neden oluyorken, bir de insanların bilinçsiz davranışları eklenince süreci hızlandırıyoruz.

Doğa aşığı ve ülkesini seven biri olarak bizden önceki nesillerden aldığımızı güzelleştiremiyorsak en azından aldığımız gibi bir sonraki nesillere bırakma sorumluluğuna sahip olmalıyız diye düşünüyorum. Tüketmeden, bozmadan, koruyarak...

Çevre temizliği ve buna yönelik etkinliklerin düzenlenmesini önerdiğiniz projenin sivil toplum kuruluşları ve her yaştan katılımcı ile birlikte gerçekleştirecek olmasının sizin için önemi nedir?

Bu soruya, projemin olmazsa olmazı demek durumundayım. Çünkü her yaştan, her gruptan insanlar olarak yaşadığımız şehrin farklı renklerine sahip olan bir mozaığın parçalarıyız. Ancak aynı tabloyu oluşturan bu parçalar birleşip, ahenk içinde güzel ve anlamlı bir sanat eseri ortaya çıkaracaktır. Birlikte hoşgörüyle hareket eder, birbirimize saygı duyarak birbirimize karşı olan sorumluluklarımızı kabullenerek, o zaman anlamlı sonuçlar ortaya çıkacaktır.

"Temiz Toplum Etkinlikleri"nin gelecek için nasıl bir etkisi olacağını düşünüyorsunuz?

Eğer her kesimin katılımı için gerekli etkileşimi oluşturacak ve burada adeta bir harç görevi görecek olan konser, sportif aktiviteler ve kermesler gibi etkinlik içi faaliyetler gerçekleştirilirse önce farklı ilgi alanlarındaki insanların bir arada bulunmasını sağlayarak ilk adımı atmış olacağız. Ardından her kesimden insanlarımızın yarışmaya katılması ile de birlikte, çevresi için bir şeyler yapmanın mutluluğunu duymalarını sağlayacağız. Düzenli olarak bu etkinliklerin gerçekleşmesi ile de zamanla farkındalık ve bilinç artacaktır. Büyüklükler çocuklara örnek davranışlar sergileyeceği için çocukların duyarlılıkları artacak ve zamanla toplumda bir domino etkisi yaratacaktır.

Proje hazırlama ve başvuru sürecinizi paylaşabilir misiniz?

Bütçem İstanbul uygulamasını başvurudan daha önce görmüştüm ancak bir projem yok diye başvurmamıştım. Birkaç gün sonra çıkan ve haftalarca süren yangınlardan oldukça etkilenip, gelecekte nesillere yaşanabilir bir dünya bırakma ümidiyle

başvuruda bulunmak istedim. O sırada kızımı uyu-tuyordum. Tamamıyla doğaçlama bir şekilde gö-zükse de elimde telefonum, aklımda ise çok öncesi-ne dayanan zamanla da şekillenmiş bir fikrim vardı. Zaten uygulama, proje hazırlanması kısmında bizi ne yapmamız ve nelere dikkat etmemiz konusunda yönlendirdiği için hazırlık aşamasında da bir sıkıntı yaşamadım. Yaşadığı şehri güzelleştirmek için fikri olan herkesin rahatlıkla katılabileceği bir uygulama.

Bütçem İstanbul süreci hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizce bu sürecin en doğru adımı veya iyi yapıldığını düşündüğünüz kısmı neydi?

Halka açık ve halkın oylarıyla ilerleyen bir süreç olmasının yanı sıra İstanbul'da yaşayan herkesin fikrine verilen değer ve bunu hayata geçirme çabaları, İstanbullular olarak beklediğimiz belediyecilik anlayışını güzel bir şekilde karşılıyor. Kent konseyi ve belediye kollarının arka planda projelerimizin hayata geçirilmesi için özverili çalışmaları da oldukça etkilici ve yaşadığımız şehir için umut vericiydi. İstanbulluları İstanbul'a katan, her fikrin değerli görül-düğü bu sürece dâhil olmaktan mutluluk duydum. Daha önceden proje yazmış olsun veya olmasın, uygulamanın kullanıcıları doğru bir şekilde yönlendiriyor olması bence katılımı arttırabilmek açısından iyi düşünülmüş. Her İstanbullunun deneyimlemesi gereken bir süreç olduğunu düşünüyorum.

İSTANBUL İÇİN ŞEHİR MOBİLYALARI

Proje Sahibi: Ece Gökçe GÖKDEMİR

İstanbul'un dinamik ve kalabalık bir şehir olması sebebiyle yaratmış olduğu stres ve şehir yoğunluğunun bertaraf edilmesi amacıyla şehir mobilyaları üzerine yoğunlaşılması gerekmektedir. Farklı tasarımların insan psikolojisine etkisi düşünüldüğünde, otobüs durakları ve benzeri yapıların çevreye duyarlı, sürdürülebilir ve rahat tasarımlar olarak dizayn edilmesi ve bu sayede hem şehre farklı bir hava katılması hem de kent sakinlerinin mutlu edilmesi amaçlanmaktadır.

İstanbul'un ilk Katılımcı Bütçe uygulaması olan "Bütçem İstanbul" gerçekleştirildi. Sizlerin de bu ilk uygulamaya gönderdiğiniz projeler en yüksek puanları aldı. Bütçem İstanbul uygulamasına katılmaktaki motivasyonunuz ne oldu?

Yaşadığım şehir ile ilgili fikirlerimi, hayal ettiklerimi beyan etme şansı bulmak beni katılım konusunda oldukça motive etti. Uygulamayı okuduğum an kalbimde ve zihnimde bir ışık belirdi. "Yaşadığım şehir için ben neler yapabilirim?" diye düşündüm.

Projenizi yazarken eksik veya sorun olarak değerlendirdiğiniz hangi konuya odaklandınız, projenizin amacı nedir?

İstanbul çok güzel manzaralara sahip bir şehir. Öte yandan kalabalık, yoğun ve yaşamının stresli olabileceği bir şehir. Bu denli kıymetli ve güzel bir şehirde biz vatandaşlar şehri hissedemiyor, fark edemiyor, keyifli ve huzurlu vakit geçiremiyoruz. Olur da deniz kıyısına oturacak olursak birbirimizi ve şehre yabancı hatta misafir gibi kalıyoruz.

İnsanların kendi şehrinde keyifli vakit geçirebilecekleri, çevrelerini fark edebilecekleri bireysel ve özgür hissedebilecekleri yeri geldiğinde kalabalığa karışıp şehrin bir parçası olabilecekleri tasarımlar hayal ettim. Odak noktam genç-yaşlı, anne-çocuk, arkadaş grupları, yalnızlar, aşırı düşünenler, yorgun olanlar, sokak hayvanları yani şehrimde yaşayan herkes için erişilebilir, sürdürülebilir, konforlu, güvenli ve keyifli alanlar yaratmaktı. Şehirdeki insanları birbirine kaynaştırmak ve onları gülümsetmekti.

Bu konuda öneri sunmanızın özel bir sebebi var mı? Sizi çevre şehir mobilyaları tasarımına yönelik proje üretmeye teşvik eden sebepler nelerdir?

Dünyaya gözlerimi açtığım şehirde senelerdir yaşıyorum. Bu şehirde denize çıkar tüm sokaklar. Günün sonunda soluğu hep deniz kıyısında alırım ama yine de doyamam. Kıyısında oturmak, dinlenmek, soluklanmak, düşünmek, güvende hissetmek isterim. Kendime oturacak yer aramak için bakınmak değil günbatımını seyretmek, denizlere uzanmak isterim. İstediklerimi yapamadığımı fark edince ben de çizmeye karar verdim.

Proje hazırlama ve başvuru sürecinizi paylaşabilir misiniz?

Telefonuma gelen bir SMS'le haberdar oldum. Okuduğum an dikkatimi çekti ve buna kesinlikle katılmalıyım dedim. Son gece eskiz defterimi açtım ve karalamaya başladım. O anı hiç unutmuyorum. O kadar heyecan duyarak, keyifle ve kalben yaptım ki gözlerimi kapatıp şöyle hayal ettim. Çizgilerimin, düşüncelerimin üzerinde insanların gülüşlerini işittim ve keyifli anlar yaşadıklarını gördüm. Hayallerimin şehri aydınlattığını, bir kedinin güvenli alanı olduğunu, bir kuşun su içtiğini, bir çiftin uzanarak yıldızları izlediğini, bir dede ve torunun birlikte salıncağa binerek güldüğünü, bir sanat eserinin varlığını koruduğunu ve daha birçok anı zihnimde tasvir ettim.

Tasarlanan şehir mobilyalarının gündelik hayatta nasıl bir değişiklik yaratacağını, kent hayatına nasıl bir katkı sağlayacağını düşünüyorsunuz? Şehirde yaşayan ve ziyaret eden herkesin gerçekten dinlenebileceği, çalışabileceği, eğlenebileceği alanlar oluşturmak istedim. Erişilebilir ve her canlı için düşünülmüş olması farklı şehirlerdeki tasarımlara da örnek teşkil edecektir. Herkesi iyi hissettireceğine, şehre bir renk katacağına, iyi tasarımların hayatımızı olumlu yönde nasıl etkilediğini fark edeceğimize inanıyorum.

Proje önerisi kapsamında farklı tasarımlar ürettiniz. Tasarımlarınızdan bahseder misiniz?

İstanbul güzel manzaralara sahip bir şehirdir. Bu manzaraları izlerken rüyada hissetmek, farklı fiziksel pozisyonunda oturup dinlenmek, güneşlenmek ve çalışabilmek için **şehir şezlongları** çizdim. Bireysel ve ikili olabilecek şezlonglarda yer alan ek fonksiyonlarla teknolojik ürünler şarj edilebilecek açık havada ergonomik şekilde çalışmak veya dinlenmek mümkün olacaktır.

Hedeflenenler; bireysellik, özgürlük, ergonomi, mental rahatlık, dinlenme-çalışma- okuma, manzara seyretme, sağlık (D vitamini), güneşlenme...

Yaptığınız tasarımlarda önerdiğiniz malzemeleri nasıl belirlediniz? Neden o malzemeleri kullanmayı tercih ettiniz?

Şehir Mobilyaları tasarımı açısından uygulanacakları çevreye uyumlu, sürdürülebilir ve erişilebilir olmalıdır. Taşınabilir, yeniden sökülüp inşa edilebilir, dönüştürülebilir ve değiştirilebilir materyaller tercih edilmesi dikkat ettiğim bir unsur. Cam, ahşap, çelik vb. yapı malzemesi kullanılabilmesi gibi dönüştürülmüş farklı malzemeler de kullanılabilir. Her tasarımın ana amacı kullanıcıları iyi hissettirmek ve şehre renk katmaktır.

Bütçem İstanbul süreci hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizce bu sürecin en doğru adımı veya iyi yapıldığını düşündüğünüz kısım neydi?

Bir şehrin ihtiyaçlarını en iyi tespit edecek kişiler o bölgede yaşayan ve o bölgeyi deneyimleyen kişilerdir. Katılımcı Bütçeyle kent halkının söz

sahibi olması ve eşit şekilde herkesin fikrini beyan edebilmesi bu sürecin en doğru adımıdır. Proje onaylanması, beğenilmesi ve ihtiyaçların yanında şehirde yaşayanlara keyif verecek olması benim için çok değerli. Bu uygulama sayesinde kendimi çok şanslı hissediyorum. Düşüncelerimin, fikirlerimin, çizgilerimin hayat bulacak olması kalbimin atışını hızlandırıyor. Yakın zamanda şehir mobilyalarında buluşmayı ümit ediyorum.

ÇOCUKLAR OYUN ALANSIZ KALMASIN

Proje Sahibi: Muharrem Ç.

"Çocuklar Oyun Alanları Kalmamasın" projesi haftanın veya ayın belirli günleri bazı sokakların çocuklara rahat oyun oynayacak alan olması için trafiğe kapatılmasını içermektedir. Aynı amaçla bazı sokakların ise tamamen çocukların kullanılmasına ayrılması önerilmektedir.

İstanbul'un ilk Katılımcı Bütçe uygulaması olan Bütçem İstanbul gerçekleştirildi. Sizlerin de bu ilk uygulamaya gönderdiğiniz projeler en yüksek puanları aldı. Bütçem İstanbul uygulamasına katılmaktaki motivasyonunuz ne oldu?

Aslında bu reklamı görünce, "Beni kim dinleyecek?" diye boş vermişlik yapmadım ve "Neden olmasın?" diye birkaç proje hakkında fikrimi belirtip İBB'ye gönderdim. Motivasyon kaynağım ise yalnızca şikâyet eden değil, toplumsal fayda için çabalayan biri olmak istemek.

Projenizi yazarken eksik veya sorun olarak değerlendirdiğiniz hangi konuya odaklandınız, projenizin amacı nedir?

Daha önce de bazı projelerde öncü ve gönüllü olmuştum. Ben bu projeyi alalecele yazıp en çok gerekli olan üç konuya öncelik verdim. Çocukların genellikle sokaklarda oynadığını, özellikle sitelere yakın yerlerde sık park alanı olup, sıkışık mahallelerde çocuklar için alan olmadığını ve bunun hem çocuklar hem de toplumsal yaşam açısından risk oluşturduğunu gördüm. Dolayısıyla bu projenin amacı her çocuğun parklara kolaylıkla ulaşabilmesini sağlamaktır.

Bu konuda öneri sunmanızın özel bir sebebi var mı? Sizi çocuk oyun alanları alternatifleri üretmeye yönelik proje yazmaya teşvik eden sebepler nelerdir?

Bu konuda öneri sunmamın nedeni enerjilerini atamayan çocuklar için güvenli oyun alanları oluşturabilmek. Beni bu projeye teşvik eden sebeplerin başında ise trafiğin işlek olduğu sokak aralarında oyun oynarken tehlikeye maruz çocuklar gelmektedir. Bu çocukların değil, onlara gerekli alanı bırakmayan bizlerin suçu.

Proje hazırlama ve başvuru sürecinizi paylaşabilir misiniz?

Aslında projeyi hazırlarken ilk aklıma gelen problemlere odaklandım. Bunların başında da çocuklar vardı. Hazırladığım projenin detaylı anlatım ve hazırlanması hususuna da yardımcı olmak isterdim ama bu konuda profesyoneller devreye girdi sanırım. Ancak kabul edilmesine sevindim diyebilirim.

Önerilen projenin çocukların ve kent sakinlerinin gündelik yaşamlarına nasıl bir katkı sağlayacağını düşünüyorsunuz?

Öncelikle çocukların gündelik yaşamına çok ciddi katkısı olacaktır. Enerjilerini atabilecek, akranları ile kaynaşıp çocukça yaşamının keyfine varacaklar. Ayrıca evine yakın park ve eğlence alanı olan çocuklar, evden daha kolay çıkabilecektir. Bu durum ise aileler açısından da avantaj sağlayacaktır. Kent sakinleri açısından ise sokağın trafikten arınmasıyla daha sakin günler geçirilecek ve çocukların mutluluğuna ortak olacaklardır.

Bütçem İstanbul süreci hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizce bu sürecin en doğru adımı veya iyi yapıldığını düşündüğünüz kısmı neydi?

Süreç hakkında olumlu düşüncelerim var. Neticede topluma faydalı projeler ve başarılı bir şekilde yönetilip yürütüldüğü zaman bunun olumlu sonuçlarını göreceğiz. Projenin en doğru adımı vatantaşın fikirlerini almak, şöyle ki bazen hiç ummadığınız biri topluma çok faydalı proje hazırlayabilir.

Çok daha faydalı ve topluma yararlı projelere katkı sunmayı ve birlikte (İBB ve kamu adına) çalışmayı isterim. İstanbul'da beklenmedik bir deprem e karşı olası planlama ve önlemler ile ilgili çalışmalarım var. Bu konuda gerekli birimlerle de gönüllü çalışabilirim.

ULAŞIM İÇİN ELEKTRİKLİ İSBİKE

Proje Sahibi: Sinan BALTALI

İsbike bisikletlerinin İstanbul'daki toplu taşıma ağını tamamlar nitelikte kullanması planlanmaktadır. Bunun için yapılması gereken birinci adım ana metro ve metrobüs duraklarına ve bu duraklara 5 km. mesafede bulunan meydanlara İsbike istasyonlarının kurulması, ikinci adım ise bisikletlerin ulaşım aracı olarak daha efektif kullanılabilmesi için elektrikli bisiklet dönüşümü yapılmasıdır. Bisikletlerin elektrikli bisiklete dönüşümüyle İstanbul'un yokuşlu yapısında kullanımı artırılacaktır. İlerleyen dönemde bu bisikletlerin kullanımlarını kolaylaştırmak için İstanbulkart ile ödeme yöntemi de geliştirilmesi tasarlanmaktadır.

İstanbul'un ilk Katılımcı Bütçe uygulaması olan Bütçem İstanbul gerçekleştirildi. Sizlerin de bu ilk uygulamaya gönderdiğiniz projeler en yüksek puanları aldı. Bütçem İstanbul uygulamasına katılmaktaki motivasyonunuz ne oldu?

Bütçem İstanbul uygulamasını gördüğümde aklımda uzun yıllardır planladığım fikri sunabileceğim bir kanal bulduğumu düşündüm. Her bisiklete bindiğimde, trafiğe her girdiğimde aklıma gelen bir projeyi bu ama o ana kadar bir yere sunma fırsatı bulamadım, daha doğrusu böyle bir fikri sunabileceğim bir yer var mıydı onu da bilmiyordum. Örneğin, evinin önündeki kaldırımlarda sorun varsa belediyeyi ararsın, gelir ilgilenirler düzeltirler, bunu biliyorum ancak kafamda yepyeni bir proje varsa arayıp, "Benim aklımda şöyle bir proje var, yapmayı düşünür müsünüz?" desem dikkate alan olur muydu bilemedim. Bugüne kadar böyle şeylerin dikkate alındığını görmedim, duymadım. Eminim benim gibi aklımda bu tarz fikirler olan ancak bugüne kadar nereden duyuracağını bilememiş, bu uygulamayla aklındaki projeyi sunma imkânı bulmuş bir sürü kişi vardır. Sonunda fikirlerimizi sunabildiğimiz, yaşadığımız şehre katkı sağlayabileceğimiz bir mekanın olması benim için en büyük motivasyondur.

Projenizi yazarken eksik veya sorun olarak değerlendirdiğiniz hangi konuya odaklandınız, projenizin amacı nedir?

Ben fırsat buldukça isbike istasyonlarından bisiklet

kiralayıp gezmeyi seviyorum. Özellikle hafta sonlarını değerlendirmek için çok ideal bir aktivite. Ek olarak, örneğin Beşiktaş'tan aldığınız bir bisikletle yaklaşık bir saate Sarıyer'e gidebiliyorsunuz, hem de hafta sonu sıkışık olan sahil trafiğine girmeden. Baktığınız zaman bu çok büyük bir lüks, hem trafiğe girmeden ulaşım sağlıyorsunuz hem spor yapmış oluyorsunuz hem de eğlenceli vakit geçiriyorsunuz. Özellikle bisikletin İstanbul'da ulaşım aracı olarak kullanılması küçüklüğümden beri hayalimdi. Sabah evinizden çıktınız metroya, metrobüse gideceksiniz, ya metroya metrobüse kadar 20 dakika yürüyeceksiniz ya da ağızına kadar dolup taşan dolmuşlarda bir kişilik yer bulma ümidiyle dolmuş bekleyeceksiniz. Bu senaryoda üçüncü bir opsiyon olsa, evin yakınındaki bir meydandan isbike bisikleti kiralayıp 5 dakikada metroya metrobüse ulaşma imkanınız olsa güzel olmaz mıydı? Ama burada ek bir sorun daha var maalesef, İstanbul çok engebeli bir şehir ve bu bisikletleri kullanmak en ufak bir yokuşta dahi çok zorlaşıyor. Bu bisikletleri ulaşım ağına dâhil etmek istiyorsak, yokuşlu yollarda kullanabilmek için bunların mutlaka elektrikli bisiklete dönüştürülmeleri gerekiyor. Yani sadede gelecek olursak, bu projede amaçladığım ilk kazanım bisikletlerin yaygınlaştırılması ve ikinci kazanım ise bisikletlerin ulaşım ağına dâhil edilmesi amacıyla yokuşlu yerlerde kullanımı zorluğunun elektrikli bisiklet dönüşümüyle ortadan kaldırılmasıydı.

Ulaşım özellikle İstanbul gibi bir kentte her zaman gündemde olan bir konu olarak öne çıkıyor. Ulaşım çözümleri düşünüldüğünde genellikle pek çok kişi için bisiklet öncelikli çözümler arasında yer almıyor. Bu konuda öneri sunmanızın özel bir sebebi var mı?

Trafik. İstanbul'un en büyük sorunlarından biri trafik. Özellikle iş, okul çıkış saatlerinde trafik yüzünden otobüsten erken inip 2-3 kilometrelik yolu yürüdüğüm çok oldu. Benim yarım saatte yürüdüğüm yolu o trafikte otobüs 45 dakikada hatta bir-bir buçuk saatte anca gidebiliyor bazı yerlerde. Evet, toplu taşımayı yaygınlaştırsak, araç içinde tek başına seyahat edenleri toplu taşımaya yönlendirsek trafik yoğunluğunu hafifletebiliriz ancak benim düşünceme göre İstanbul'daki nüfus yoğunluğu buna el verecek noktayı çoktan geçti. Şahsen benim aklıma bisiklet dışında sürdürülebilir başka bir çözüm gelmiyor. Benzin de yakmıyor, ilerleyen dönemde elektriği tamamen temiz kaynaklardan elde ettiğimizde karbon emisyonu da olmayacak. Hem trafik yaratmıyor, hem var olan trafikten büyük oranda etkilenmiyor hem de elektrik özelliğini kullanmadığında enerji de harcamıyor.

Önerilen projenin kent sakinlerinin gündelik yaşamlarına nasıl bir katkı sağlayacağını düşünüyorsunuz?

Bahsettiğim gibi, özellikle trafiğin yoğun olduğu saatlerde kısa mesafe ulaşımında İstanbullulara büyük kolaylık sağlayacağını düşünüyorum. Bir kişi evinden metroya ya da metrobüse gitmek istediğinde var olan ulaşım araçlarına ek olarak bisiklet de kullanabilecek. Bir de bisiklet kullanmak aynı zamanda hareket etmek demek. Evet, bu bisikletler elektrikli olacak ancak aynı zamanda pedal da çevirebileceksiniz. Bir yandan hafta sonu bisiklet gezintileri daha keyifli olacak, diğer yandan trafiğe takılmadan kısa-orta mesafe seyahat etme imkânı sunacak. Ayrıca pedal çevirme imkânıyla hareketli yaşama katkı sağlamış olacak.

Proje hazırlama ve başvuru sürecinizi paylaşabilir misiniz?

Proje aslında bahsettiğim gibi uzun yıllardır aklımda olan bir konsept olduğu için kafamda büyük oranda hazırды. Katılımcı Bütçe uygulamasını gördüğümde projeyi yazmam bu yüzden çok zamanımı almadı. Sosyal medyada bütçesinin.istanbul linkini gördüğümde hemen hızlıca kayıt oldum, proje yazma sayfasına gelip yazdığım projeyi site üzerinden ilettim. Oldukça pürüzsüz ve kolay bir süreçti.

Bütçem İstanbul süreci hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizce bu sürecin en doğru adımı veya iyi yapıldığını düşündüğünüz kısım neydi?

İstanbuluların vergileriyle toplanan bütçeye yine İstanbuluların ortaklaşa karar vermesi bu projenin en iyi yanıydı. Projeler halktan toplandı, sonrasında bu toplanan projelerin hangilerinin öncelikli olduğuna yine halk karar verdi. Buna ek olarak proje yazma aşamasının teknik bilgi gerektirmemesi de önemli konulardan. Bizden her şeyi en ufak detayına kadar yazmamızı beklemiyorlar. İlk gördüğümde bir tereddüt etmişim, acaba kaç bisiklet olması gerektiğini hesaplamam gerekir mi, projenin yaklaşık bütçesini de hesaplamam gerekir mi gibi sorular oluşmuştu kafamda, hiçbirine gerek yokmuş. Biz halk olarak fikri veriyoruz, hesaplama işlerini İBB'de bu alanda uzman arkadaşlar yapıp projeyi hayata geçiriyorlar. Umarım bu uygulama çok uzun yıllar devam eder. An itibarıyla 16 milyon nüfusu olan, Avrupa'nın en büyük şehri İstanbul'un gelişmesi için İstanbullunun ne istediğini dinlemek şart.

KENTKÖY

Proje Sahibi: İsmail Hakkı KONAR

Kentlerin kalabalık atmosferinden sıyrılarak toprakla buluşabilecek, kendi üretimini sağlayabilecek, meyve sebze yetiştirilebilecek alanlara olan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. "Kentköy" projesi ile İBB mülkiyetinde bulunan uygun araziler belirlenerek, İstanbulluların tarımsal faaliyet gerçekleştirilmesi sağlanacak ve tarımsal üretimi desteklemek adına fide desteği verilecektir. Projeye birlikte İstanbulluların, kendi sebzelerini üretmesi ve yetiştirdikleri ürünleri tüketmesi sağlanacak, sağlıklı ve temiz gıdaya erişimin yolu açılacaktır.

İstanbul'un ilk Katılımcı Bütçe uygulaması olan "Bütçem İstanbul" gerçekleştirildi. Sizlerin de bu ilk uygulamaya gönderdiğiniz projeler en yüksek puanları aldı. "Bütçem İstanbul" uygulamasına katılmaktaki motivasyonunuz ne oldu?

İstanbul hızlı göç alan bir ilimiz. Göçlerin ağırlıklı olarak ülkemizin kırsal alanlarından geldiği çok açık. Kırsal alanlardan gelenler tarımsal bilgi ve becerileri dışında başka alanlarda iş bulmak zorunda kalmaktadır. Gençler bulabilirse sanayi alanında temizlik ve yük taşımacılığı ya da geri dönüşüm işlerinde çalışabilmektedir. Kadınlar evde üretimden kalmaktadır. Yaşlılar ve çocuklar ise üretimin hiçbir aşamasında ya yer alamamakta ya da sokak satıcılığı gibi işlere yönelmekteler. Ülkemizde kentleşme oranları giderek artıyor. %80'e varan ve giderek de artacağı görülen kentleşme oranı kırsal alanlarımızın boşaldığının açık bir göstergesidir. Kırsal alanların boşalması tarımsal üretimi de olumsuz etkilediğinden ülkemiz giderek gıda üretiminde kendi kendine yeten ülkeler klasmanından ayrılmış bulunmaktadır.

Dünyada kentleşme oranının yükselmesi başka ülkelerin yönetenlerini de tedirgin etmiş, kent alanları içerisinde tarımsal üretimi yaratma eğilimi artmıştır. Kentte yaşayanların kent tarım uygulamaları arayışları içerisinde Paris, Londra gibi kentlerde bu konuda öncü ve örnek girişimlerle İskandinav ülkelerindeki kentlerdeyse uygulama örneklerinin açıldığını görmekteyiz. Bu konuda birçok örnek çalışmaları yazılı ve görsel tanıtımlarda gördüm. Ülkemizde de uygulanabileceği kanısına vardım. Bu konuda güdülenmemi sağlayan etken, İstanbul Büyükşehir Belediyesi yönetiminden İstanbul için yeni, atılımcı ve öncü

örnek bir çalışmalar içerisine girdiğini görmem ve böyle bir projeyi yapabileceğine inanmamdır.

Projenizi yazarken eksik veya sorun olarak değerlendirdiğiniz hangi konuya odaklandınız, projenizin amacı nedir?

İstanbul'da kırsaldan göçenleri üretime katmayı amaçladım. Tarımsal üretim becerileriyle kente gelenlerin bu becerilerini uygulayacakları bir alan yaratılması gerekmektedir. Becerilerini üretime katamadığımız insanlar İstanbul'da bir işe yaramama ya da becerileri dışında işlerde çalışmanın ezikliğini yaşamaktadırlar.

Gıda güvenliği toprak güvenliği kadar önemlidir. O nedenle İstanbul gibi büyük bir nüfusa sahip kentin insanların gıda güvenliğini sağlama noktasında yerel yöneticilerin de görev kabul etmesi gerekir. Yerleşim, ulaşım, eğitim ve sağlık alanında birçok yeni girişimlerini gördüğümüz İstanbul Büyükşehir Belediyesi yönetenlerinin bu konuya uzak kalacağını düşünemezdim. Proje özetle tüketim becerileri olanları üretim bandına almak ve tüketicilerin gıda güvenliğini de korumak amaçlıdır. Özellikle kadınların, yaşlıların ve çocukların bu yönelişin içerisinde değerlendirilmesine yol açacağından aynı zamanda sosyal bir projedir.

Tarımsal üretimi canlandırmak için pek çok çalışma yapıyor, tarımı desteklemek gerektiğine dair de pek çok söylem bulunuyor. Siz de İstanbul'da tarım ve hayvancılığı canlandırmak adına önemli bir proje önerdiniz. Bu konuda öneri sunmanız özel bir sebebi var mı?

Sivaslıyım. Sivas İstanbul'a en çok göç veren illerin başında gelmekte. Daha önceki yıllarda İstanbul'da yapılan "Anadolu'dan İstanbul'a Göç Sorunları ve Çözümler" konulu bir panelde sunum yapmıştım. Yine Sivas'ta hayvancılık birliğinin kurucuları içerisinde yer almış, sorunların kaynağını gören, yaşayan ve bu konuda deneyimleri olan biri olarak göçenlerin İstanbul'da ne gibi sıkıntılar yaşadıklarını gözlemledim.

Dış dünyadaki gelişmeleri de uzun süredir gözlemlemekteyim. İstanbul'a yerleştiğimden 2018 yılında Kadıköy Belediyesi'nin düzenlediği "Açık Akademi Kent Seminerleri - Yereli Yönetmek" etkinliklerine katıldım. Bu konuda Avrupa'daki birçok yerel yönetim uygulamasını tanıtan yayınları oku-

dum. Bu tür uygulamaların ülkemizde, özellikle de İstanbul'da uygulanabileceği kanısına vardım. İBB yapısının değişmesi ve Ekrem İmamoğlu'nun belediye başkanı olmasıyla da böyle bir projeyi yaşama geçirebileceğimize olan inancım arttı.

Önerilen projenin kent sakinlerinin gündelik yaşamlarına nasıl bir katkı sağlayacağını düşünüyorsunuz?

Kentlerde yaşamanın giderek sorun hâline geldiği bir süreçte "boş", "atıl" ve "işe yaramayan yük" konumundaki insanların becerilerini göstereceği ve üretime yeniden katılacağı bir alan yaratılmış olacak. Aynı zamanda kentlerde yaşayan tüketicilerin gıdaya ucuz ve sağlıklı şekilde ulaşmaları sağlanacaktır. Ayrıca boş, atıl tarımsal üretime uygun alanlar yeniden kazanılmış olacaktır. Tarımsal alanların yeniden kazanılması sadece gıda güvenliği açısından değil, doğanın/çevrenin korunması açısından da katkı sağlayacaktır. Bu yönüyle üretimi ve çevreci bir proje olarak kentte yaşayanları sağlıklı üretim-sağlıklı tüketim döngüsüne sokacaktır.

Proje hazırlama ve başvuru sürecinizi paylaşılabiliyor musunuz?

Konuyu internetten öğrendim. Çok ilgimi çekti. Yıllardır biriktirdiğim bilgilerimden yararlanılabileceği bir alanın açıldığını gördüm. Bu nedenle de başvurumu yaptım. Bu konuda benim gibi birçok kişinin benzer düşüncede ve beklentide olduğunu inanıyordum. Sorunlar, insanların çözümleri araştırmaya itmekte. Projeme ilginin olması da bunu göstermektedir.

Bütçem İstanbul süreci hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizce bu sürecin en doğru adımı veya iyi yapıldığını düşündüğünüz kısmı neydi?

Bütçem İstanbul kentte yaşayanların kent yönetim sürecine katılmasını yol açan bir proje olma niteliğiyle en başta katılımcı bir çalışma. "Ben yaparım olur"dan "birlikte yapalım" anlayışına geçmenin en gerçekçi uygulamasıdır. Böyle bir uygulamaya ülkemizde ve İstanbul'da ilk kez tanık oluyoruz. Belediye yönetim kadrosunun, bu konuda göz boyayan, günü kurtaran bir arayış içinde olmaksızın yarını birlikte kurma arayışında olduğunu başka çalışmalarda da gören ve bilen birisiyim. "Bütçem İstanbul" çalışmasının sürmesiyle de ön-görümün gerçekleşmiş olduğunu görmekten mutluyum. Bu tür projelerin uygulanmasıyla, İstanbul belediyesinin sadece İstanbul için değil, ülkemizin başka kentleri için de örnek olacağına inanıyorum.

BÖLÜM VII: SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kent yönetimine katılmanın araçlarından biri olan Katılımcı Bütçe, yerel yönetimlerin yürüttükleri karar alma süreçlerinin ve sundukları hizmetlerin adil, şeffaf ve hesap verebilir olması için önemli bir adım olarak öne çıkmaktadır. Katılımcı Bütçe uygulamaları dünyanın pek çok yerinde deneyimlenmiştir. Türkiye’de de büyükşehir belediyeleri, il özel idareleri, ilçe belediyeleri veya belediye işbirlikleri olmak üzere farklı katmanlarda uygulanmıştır. Her bir farklı deneyimde Katılımcı Bütçe yerel yönetim ve demokratik yönetim adına önemli kazanımlar elde edilmektedir. Ulusal ve uluslararası ölçekte örnekleri sunulan Katılımcı Bütçe uygulamalarının yerel yönetimler açısından oluşturduğu potansiyellerin iyi değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, İstanbul’un mevcut Katılımcı Bütçe uygulaması oluşturulurken ve gelecek yıllarda gerçekleşecek olan yeni uygulamalarda, sürekliliği olan iyi örneklerin konuyu ele alış biçimlerinden dersler çıkarmak gerekmektedir.

Ulusal ve uluslararası deneyimler değerlendirildiğinde, Katılımcı Bütçe uygulamalarının daha etkin olması adına ön planda tutulması gereken çıktılar şu şekilde değerlendirilmiştir:

- Uygulamada şeffaflık ve diyalogun sağlanması için dijital platformların iyileştirilmesi gerekmektedir. Yıllık Katılımcı Bütçe planlamasının geliştirme aşamalarının açıkça duyurulması ve yeterli sürenin verilmesi önemlidir.
- Katılımcı Bütçede dâhil oluş aracı olarak kullanılan platformlar, kullanıcı testleri ve kullanıcılarla birlikte oluşturma yoluyla geliştirilebilmelidir. Dijital platformlarda toplanan verilerin, sivil toplum tarafından da açıkça kullanılabilir hale getirilmesi önemlidir.
- Kamu uzmanlarıyla vatandaşların bir araya geldiği, proje yazmaya yönelik çalışmaların yapıldığı ve fikirlerin projelere dönüştüğü çalıştay gibi uygulamalar yapılması gerekmektedir. Böylece fikirlerin katılımcı ve yenilikçi uygulamalara veya projelere dönüştürülmesi mümkün olacaktır.
- Dezavantajlı veya marjinal grupların katılımını destekleyici tedbirlerin daha geniş kapsamlı olarak araştırılması gerekmektedir. Bu grupları katılımcı bütçe ve katılımcı demokrasi programlarına etmek için özel çalışmalar yürütülmelidir.

- Katılımcı Bütçe süreci, mümkün olduğunca çok fikrin oylama aşamasına geçebilmesi için kolaylaştırılmalıdır.
- Katılım ekosistemi hem belediye teşkilatı hem de diğer paydaşlarla dinamik ve etkileşimli olarak geliştirilmelidir. Yerel yönetimler ve sivil toplum bileşenlerinin süreçte bir arada çalışması önemlidir. Bu bağlamda, toplum temelli organizasyonların ve derneklerin rolleri de geliştirilmelidir.
- İzleme ve değerlendirme süreci, Katılımcı Bütçe uygulamasının geliştirilmesi için kalıcı bir bileşen haline gelmelidir.
- Kent sakinlerin sunduğu fikir ve öneriler, çeşitli ve yenilikçi şekillerde kullanılmalıdır. Fikirleri ve önerileri arşivlemek ve kamuya açık hale getirilmesini sağlamak kalıcılık açısından önem taşımaktadır. Uygulanamayan fikirler de değerli bilgiler olarak kabul edilerek, yeni çözümlerin aranacağı ve sürdürülebilir kentsel gelişme için göstergelerin oluşturulacağı bir fikir bankası kurulması, Katılımcı Bütçe uygulamalarının geleceği için bir hafıza ve yol haritası oluşturulması açısından önem taşımaktadır.

Ulusal ve uluslararası deneyimlerden elde edilen çıktılar, ilerleyen yıllarda gerçekleştirilmesi planlanan "Bütçem İstanbul" uygulamasının geliştirilmesinde önemli bir yere sahiptir. "Bütçem İstanbul" uygulamasının İstanbullular tarafından benimsenmesi ve uygulamaya katılıma yönelik talebin bu denli yoğun olması, İstanbulluların yerel yönetim sürecinde aktif olmak istediklerini gösterir niteliktedir. 2021 ve 2022 yıllarında gerçekleştirilen iki uygulamada da ortaya çıkan projelerin benzer noktalara dikkat çekiyor olması ve halkın katılımıyla gerçekleştirilmesine yönelik talepler "Bütçem İstanbul" uygulamasını katılımcı yönetim için önemli bir adım olarak öne çıkarmaktadır. 2021 yılında gerçekleştirilen ve İstanbul'un ilk Katılımcı Bütçe uygulaması olarak öne çıkan "Bütçem İstanbul" uygulaması hakkında söyleşiler gerçekleştirilen proje sahipleri de karar alma, yürütme ve izleme süreçleri için yerel yönetimlerin kamuoyunu dâhil etmesinin önemli olduğunu ve bu durumun kentli olarak aidiyet hissini artırdığını dile getirmişlerdir. Tüm bu araştırmaların ve paydaş görüşlerinin ışığında 2023 yılı "Bütçem İstanbul" uygulaması planlanmakta ve çalışmaları devam etmektedir.

Bütçem istanbul

Bütçe senin, karar senin

